

แนวทางในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังของกรมราชทัณฑ์ที่มีพฤติการณ์
เกี่ยวข้องกับ การลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้า
เรือนจำหรือทัณฑสถาน

โดย

นายบัณฑิต พิทักษ์สิทธิ์
ประธานที่ปรึกษากลุ่มอีซูซูสงวนไทย

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๕๗
ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช ๒๕๕๗ - ๒๕๕๘

บทคัดย่อ

เรื่อง แนวทางในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังของกรมราชทัณฑ์ที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับ การ
ลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำหรือทัณฑสถาน

ผู้วิจัย นายบัณฑิต พิทักษ์สิทธิ์ หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ ๕๗

ตำแหน่ง ประธานที่ปรึกษากลุ่มวิชาชีพสงวนไทย

ในปัจจุบันกรมราชทัณฑ์ มีเรือนจำ/ทัณฑสถานที่ใช้ในปฏิบัติต่อผู้ต้องขังจำนวน ๑๔๓ แห่ง ทั่วประเทศมีจำนวนผู้ต้องขังทั้งหมดทั้งสิ้น ๓๐๕,๓๒๔ คน ข้อมูล ณ วันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๕๘ ซึ่งถือว่าเกินความจุของเรือนจำเป็นอย่างมาก ปัจจุบันกรมราชทัณฑ์ต้องประสบปัญหาและถือว่าเป็น ปัญหาหลักที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน คือ ปัญหาในเรื่องของการลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้า เรือนจำซึ่งถือว่าเป็นปัญหาเร่งด่วนที่ควรจะต้องได้รับการแก้ไข ผู้ศึกษาจึงได้ทำการวิจัยถึงแนวทางในการ ปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับการลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำ เพื่อจะได้ นำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนางานราชทัณฑ์ให้เกิดประสิทธิภาพต่อไป โดยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัย คือ เพื่อศึกษาสภาพทั่วไป ปัญหาของผู้ต้องขัง แนวทางการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง เพื่อศึกษาแนวทางการ ป้องกันและปราบปราม รวมทั้งแนวทางแก้ไข รวมถึงเพื่อเสนอแนะแนวทางในการป้องกันและปราบ ปราม แก้ไขถึงการลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำ โดยมีขอบเขตของการวิจัยประกอบด้วย ขอบเขตเนื้อหา ขอบเขตประชากร ขอบเขตเวลา เริ่มตั้งแต่เดือน ธันวาคม ๒๕๕๗ ถึง เดือน กันยายน ๒๕๕๘ และมีวิธีการดำเนินการวิจัยซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ การเก็บรวบรวมข้อมูล ข้อมูล ทุติยภูมิ ข้อมูลปฐมภูมิ

จากการศึกษาครั้งนี้สามารถสรุปผลการวิจัยได้ว่า สาเหตุในการลักลอบนำสิ่งของ ต้องห้ามเข้าเรือนจำ มาจากลักษณะประชากรของผู้ต้องขังเปลี่ยนแปลงไป จากที่เป็นผู้ค้ารายย่อย กลายเป็นผู้ค้ารายใหญ่ ซึ่งมีอิทธิพลและอำนาจทางการเงิน มีการกระทำการในลักษณะขององค์กร อาชญากรรม สภาพของเรือนจำมีความชำรุดทรุดโทรม เพราะมีอายุการใช้งานนาน ขาดแคลนระบบ เทคโนโลยีเสริมความมั่นคง จำนวนผู้ต้องขังล้นคุก เจ้าหน้าที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน รับผลประโยชน์ ตอบแทนจากผู้ต้องขัง จากผลการวิจัยครั้งนี้ผู้ศึกษาขอเสนอแนะว่า ควรมีการสร้างแดนความมั่นคง สูงสุด (Supermax) เพื่อควบคุมผู้ต้องขังกลุ่มนี้ จัดทำระบบฐานข้อมูลข่าวกรอง และฐานข้อมูล อาชญากรหรือผู้ต้องขังรายสำคัญ ก่อสร้างเรือนจำใหม่ทดแทนเรือนจำเก่าที่ทรุดโทรม ติดตั้งหรือ จัดหาอุปกรณ์มาตรฐานทดแทนสำหรับเรือนจำความมั่นคงสูงให้ จัดทำระบบการจำแนกลักษณะ ผู้ต้องขังที่มีประสิทธิภาพ เพิ่มสวัสดิการให้กับเจ้าหน้าที่สร้างระบบการสอนงาน (Coaching) กับผู้ปฏิบัติงาน และกำหนดเส้นทางความก้าวหน้า (Career Path) ให้มีความเจริญก้าวหน้าของสาย งาน และการได้รับประโยชน์อื่นใดที่ชัดเจน

คำนำ

ในปัจจุบันกรมราชทัณฑ์ มีเรือนจำ/ทัณฑสถานที่ใช้ในปฏิบัติต่อผู้ต้องขังจำนวน ๑๔๓ แห่งทั่วประเทศมีจำนวนผู้ต้องราชทัณฑ์ทั้งสิ้น ๓๐๕,๓๒๔ คน ข้อมูล ณ วันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๕๘ ซึ่งถือว่าเกินความจุของเรือนจำเป็นอย่างมาก และต้องประสบปัญหาซึ่งถือว่าเป็นปัญหาหลักที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน คือ ปัญหาในเรื่องของการลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำ ผู้ศึกษาจึงได้ทำการวิจัยถึงแนวทางในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่มีพฤติการณ์เกี่ยวข้องกับการลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำ เพื่อจะได้นำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนางานราชทัณฑ์ให้เกิดประสิทธิภาพต่อไป โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพทั่วไป ปัญหาของผู้ต้องขัง แนวทางการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง เพื่อศึกษาแนวทางการป้องกันและปราบปราม รวมทั้งแนวทางแก้ไข รวมถึงเพื่อเสนอแนะแนวทางในการป้องกันและปราบปราม แก้ไขถึงการลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำ

การวิจัยครั้งนี้ ได้รับความร่วมมือจากผู้บริหารกรมราชทัณฑ์ตลอดจนเจ้าหน้าที่ที่กรุณาตอบแบบสอบถาม ซึ่งถือว่ามีความประนีประนอมอย่างยิ่งต่อผลการวิจัย และสามารถนำไปสู่การปฏิบัติในการแก้ไขปัญหาการลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำ ผู้ศึกษาจึงขอขอบคุณผู้บริหารกรมราชทัณฑ์และเจ้าหน้าที่รวมตลอดถึงผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่าน ที่ทำให้งานวิจัยประสบผลสำเร็จสามารถนำผลการวิจัยไปสู่การปฏิบัติจริงได้

(นายบัณฑิต พิทักษ์สิทธิ์)
นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ ๕๗
ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
คำนำ	ข
สารบัญ	ง
บทที่ ๑ บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๓
ขอบเขตของการวิจัย	๔
วิธีดำเนินการวิจัย	๔
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๕
คำจำกัดความ	๕
บทที่ ๒ แนวคิด ทฤษฎี วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
แนวคิดของสำนักทฤษฎีวิชชาดั้งเดิม (Classical School)	๖
แนวคิดเรื่องการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยใช้เรือนจำ	๖
อาชญากรรมองค์กร	๗
เรือนจำความมั่นคงสูงสุดในต่างประเทศ	๘
ประเทศออสเตรเลีย	๘
การควบคุมผู้ต้องขังรายสำคัญ	๑๒
การควบคุมผู้ต้องขังรายสำคัญ	๑๒
การคัดเลือกเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมผู้ต้องขังรายสำคัญ	๑๒
แนวทางและมาตรการในการควบคุมผู้ต้องขังรายสำคัญ มีดังนี้ คือ	๑๓
การควบคุมภายนอกเรือนจำ/ทัณฑสถาน	๑๘
การควบคุมเมื่อออกไปรับการรักษาพยาบาลภายนอกเรือนจำและทัณฑสถาน	๑๙
การควบคุมผู้ต้องขังย้ายเรือนจำ	๑๙
ประเทศสหรัฐอเมริกา	๒๒
ประเทศอังกฤษและเวลส์	๒๖
ประเทศออสเตรเลีย	๒๘
ประเทศโปแลนด์	๓๒
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๔๐
สรุป	๔๒
กรอบแนวคิดของการ	๔๒

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย	
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	๔๓
การเก็บรวบรวมข้อมูล	๔๓
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๔๔
การวิเคราะห์ข้อมูล	๔๔
บทที่ ๔ ผลการศึกษาและวิเคราะห์	
ผลการศึกษา	๔๕
ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับกรมราชทัณฑ์	๔๖
แนวทางที่เหมาะสมต่อการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำ	๔๗
แนวทางการป้องกันและปราบปราม รวมทั้งแนวทางแก้ไข การลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำ	๔๙
ข้อเสนอแนะในการดำเนินการ	๕๐
วิเคราะห์ผลการศึกษา	๕๑
สาเหตุหลักของปัญหา	๕๑
การป้องกันและปราบปราม และแนวทางในการแก้ไข	๕๓
บทที่ ๕ สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ	
สรุปผลการศึกษา	๕๕
ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	๕๗
ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ	๕๗
ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป	๕๗
บรรณานุกรม	๕๘
ประวัติผู้วิจัย	๕๙

บทที่ ๑

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยใช้เรือนจำ (Institutional Treatment) เป็นการแยกผู้กระทำผิดออกจากสังคม โดยการใช้โทษจำคุกเพื่อให้เกิดความหยาบช้าและเป็นการป้องปรามไม่ให้เกิดปัญหาขึ้นอีก อันเป็นไปตามปรัชญาของสำนักคิดดั้งเดิม (Classical School) ซึ่งเป็นแนวคิดที่ตัดผู้กระทำผิดออกจากสังคม โดยการใช้วิธีการของการลงโทษจำคุก

ในปัจจุบัน ได้มีการนำแนวคิดของสำนักปฏิฐานนิยม (Positive School) เข้ามาปฏิบัติควบคู่ไปด้วยเพื่อเป็นการแก้ไขผู้กระทำผิดให้สามารถแก้ไขฟื้นฟูพฤติกรรมเสียให้กลับเป็นคนดีได้ เนื่องจากมีความเชื่อว่าบุคคลมีเจตจำนงกำหนด (Determinism) ไม่สามารถเลือกที่กระทำผิดได้ด้วยตนเอง แต่การกระทำผิดเกิดจากปัจจัยทางชีวภาพ ปัจจัยทางจิตวิทยาและปัจจัยทางสภาพแวดล้อมที่ทำให้บุคคลต้องทำความผิด ดังนั้นการแก้ไขจึงต้องแก้ไขที่ปัจจัยเหล่านี้ จึงจะทำให้ไม่เกิดการกระทำผิดขึ้นอีก

กรมราชทัณฑ์ ได้นำแนวคิดทั้งสองแบบเข้ามาใช้ในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในปัจจุบัน โดยมีเรือนจำ/ทัณฑสถานที่ใช้ในปฏิบัติต่อผู้ต้องขังทั้งสิ้น ๑๔๓ แห่งทั่วประเทศ มีจำนวนผู้ต้องราชทัณฑ์ทั้งสิ้น ๓๐๕,๓๒๔ คน (<http://www.correct.go.th>) (ข้อมูล ณ วันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๕๘) ในขณะที่มีความจุสำหรับการกักขังอยู่ที่ ๒๑๑,๐๒๓ คน (ข้อมูล ณ วันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๕๘) ซึ่งถือว่าเกินความจุของเรือนจำเป็นอย่างมาก และก่อให้เกิดปัญหาในเรื่องของการบริหารจัดการและการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังตามมา โดยสามารถสรุปประเด็นปัญหาได้ดังนี้

๑. ปัญหาด้านสุขอนามัยของผู้ต้องขัง อาจทำให้มีปัญหาด้านสุขภาพและการกระจายตัวของเชื้อโรคได้ง่าย โดยเฉพาะโรคที่ติดต่อกันทางเดินหายใจ เช่น วัณโรค รวมทั้งสุขภาพจิตของผู้ต้องขัง

๒. ปัญหาด้านการปกครองของเรือนจำ ผู้ต้องขังที่มีจำนวนมาก ในขณะที่เจ้าหน้าที่มีจำนวนน้อยส่งผลให้เกิดความยากลำบากในการปกครองของเจ้าหน้าที่ โดยเฉพาะเมื่อผู้ต้องขังเกิดการประท้วงหรือรวมกลุ่มกันสร้างปัญหา อีกทั้งผู้ต้องขังมักจะอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม เกิดการสร้าง บารมีขึ้น ผู้ต้องขังที่มีฐานะมักจะสร้างบารมีและมีลิวลือเป็นผู้ต้องขังที่ไม่มีกำลังทางฐานะ ซึ่งผู้ต้องขังที่มีบารมีมักจะใช้ผู้ต้องขังที่เป็นสมุนบริวารให้ทำในเรื่องที่ผิดวินัยของเรือนจำได้ เช่น ผู้ต้องขังที่มีฐานะมักจะลักลอบมีสิ่งของต้องห้ามโดยการจ้างวานผู้ต้องขังที่ด้อยกว่าให้ดำเนินการ เมื่อเจ้าหน้าที่ทำ

การจับกุมมักจะสืบไม่ถึงต้นตอ การมีสิ่งของต้องห้ามจึงยังแพร่ระบาดอยู่ในเรือนจำ รวมทั้งเป็นการสร้างเครือข่ายอาชญากรรมขึ้นภายในเรือนจำด้วย

๓. ปัญหาทางด้านการแหกหักหลบหนี การที่ถูกขังอยู่ในสถานที่ที่คับแคบ มีสภาวะความแออัด อาจทำให้ผู้ต้องขังต้องการที่จะหลบหนีหรืออาจรวมกลุ่มแหกหักเพื่อให้ออกจากเรือนจำ

๔. ปัญหาด้านการแก้ไขพัฒนาพฤติกรรมนิสัยผู้ต้องขัง ไม่สามารถจะดำเนินการจำแนกแยกประเภทของผู้ต้องขังออกมาได้อย่างชัดเจน เพราะพื้นที่ไม่เพียงพอ ทำให้การปรับหรือแก้ไขพฤติกรรมไม่ก่อประโยชน์แต่อย่างใดและอาจเกิดการถ่ายทอดความรู้การเป็นอาชญากรรมได้อีก และเมื่อพ้นโทษออกไปแล้วโอกาสที่จะกระทำผิดซ้ำอีกจึงเกิดขึ้นได้ รวมทั้งอาจนำไปสู่การพัฒนาเป็นองค์กรอาชญากรรม

๕. ปัญหาการเปลี่ยนแปลงในทางลักษณะประชากรของผู้ต้องขัง ในอดีตผู้ต้องขังของกรมราชทัณฑ์มักจะเป็นคดีลักษณะ Street Crime กำหนดโทษไม่สูงมากแต่ปัจจุบัน กรมราชทัณฑ์คุมขังผู้ต้องขังที่มีลักษณะเป็นผู้มีอำนาจ มีอิทธิพลและเป็นผู้ต้องขังที่กระทำผิดโดยสันดานเพิ่มขึ้น การที่กรมราชทัณฑ์ต้องควบคุมผู้ต้องขังเหล่านี้ ถือเป็นเรื่องที่ยากเนื่องจากผู้ต้องขังเหล่านี้มีอิทธิพลและมีอำนาจเงิน สามารถที่จะชักจูงให้เจ้าหน้าที่ ที่ขาดคุณธรรมของกรมราชทัณฑ์ ละเว้นการปฏิบัติหน้าที่หรือปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบได้ เช่น ร่วมมือกับผู้ต้องขังผู้มีอิทธิพลนำสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำ ได้แก่ ยาเสพติดหรือเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร เป็นต้น

๖. ปัญหาการลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำ เป็นปัญหาต่อเนื่องจากปัญหาข้อแรก เกิดจากผู้ต้องขังส่วนใหญ่ในปัจจุบันเป็นผู้ต้องขังที่เป็นผู้มีอิทธิพล เป็นผู้ค้ายาเสพติดรายสำคัญ ผู้ต้องขังเหล่านี้มีศักยภาพทางการเงินสูงมาก สามารถที่จะลักลอบซื้อสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำได้ เช่น การนำโทรศัพท์เข้าในเรือนจำ แม้ว่ากรมราชทัณฑ์จะมีการตรวจค้นและป้องกันอยู่ตลอด แต่ไม่สามารถจะจับตัวผู้กระทำผิดได้ เพราะผู้ต้องขังเป็นผู้ที่มีอิทธิพลหรืออำนาจเงิน มักจะไม่ได้ลงมือกระทำผิดด้วยตนเอง แต่อาศัยหรือจ้างวานผู้ต้องขังอื่นดำเนินการแทน ผู้ต้องขังที่ดำเนินการแทน อาจเป็นผู้ต้องขังที่มีลักษณะของการกระทำผิดโดยสันดานหรือมีการกระทำผิดซ้ำซากและเป็นผู้ที่เรียกว่าไม่มีอนาคตจากสังคมภายนอกแล้ว และเมื่อถูกจับได้ก็มีได้หวาดกลัวต่อการลงโทษแต่ประการใด เพราะถือว่าได้ค่าจ้างวานคุ้มกับการกระทำผิด และจากปัญหาการลักลอบนำโทรศัพท์เข้าเรือนจำ ทำให้เกิดการส่งยาเสพติดเข้าไปเรือนจำหรือแม้แต่การส่งยาเสพติดภายนอกเรือนจำที่มีลักษณะการดำเนินงานเป็นองค์กรอาชญากรรม ทำให้ภาพลักษณ์ของกรมราชทัณฑ์ต่อสังคมคือภาพของการคอร์รัปชัน ความล้มเหลวในการป้องกันปัญหาและไม่สามารถแก้ไขพัฒนาคนได้

ปัญหาปัจจุบันที่กรมราชทัณฑ์ต้องประสบและถือว่าเป็นปัญหาหลักที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน คือ ปัญหาในเรื่องของการลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำ โดยตั้งแต่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๗ จนถึง ๒๘ มิถุนายน ๒๕๕๘ มีการค้นพบโทรศัพท์ในเรือนจำทั้งสิ้น ๒,๓๗๗ เครื่อง ซิมการ์ด ๑,๕๕๕ อัน ยาบ้า จำนวน ๑๔,๐๒๖,๐๗๕ เม็ด และยาไอซ์ ๕๗๕.๑๙ กรัม (ข้อมูลจากศูนย์ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กรมราชทัณฑ์ ณ วันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๕๘) ปัญหาการลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้ามาในเรือนจำนั้น มีสาเหตุสำคัญที่เกิดมาจากการเปลี่ยนแปลงในทางลักษณะประชากรของผู้ต้องขัง จากเดิมส่วนใหญ่เป็นผู้ต้องขังที่ไม่ได้กระทำผิดโดยสันดาน หรือเป็นผู้ต้องขัง

คดียาเสพติดในคดีเสฟ แต่ปัจจุบันการที่รัฐบาลได้มี พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.๒๕๔๕ ซึ่งทำให้ผู้เสฟไม่ต้องถูกจำคุกในเรือนจำแต่ต้องไปบำบัดฟื้นฟูตามที่กฎหมายกำหนด ทำให้จำนวนผู้ต้องขังที่เป็นผู้เสฟในเรือนจำลดปริมาณลง แต่ในขณะเดียวกันรัฐบาลได้มีการปราบปรามผู้กระทำความผิดในคดียาเสพติดที่เป็นผู้ค้ำมากขึ้น จำนวนผู้ค้ายาเสพติดในเรือนจำมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยผู้ต้องขังคดียาเสพติดที่เป็นผู้ค้ำนี้มีลักษณะเป็นผู้มีอำนาจ มีอิทธิพล ทั้งทางการเงิน อิทธิพลท้องถิ่นและเครือข่ายภายนอกเรือนจำ การปกครองผู้ต้องขังในลักษณะพิเศษนี้ ต้องมีการดำเนินการปฏิบัติที่แตกต่างออกไปจากผู้ต้องขังประเภทอื่นๆ เพราะมีความเป็น อาชญากรรมองค์กร (Organize Crime)

เนื่องจากผู้ต้องขังเหล่านี้มีอิทธิพลและมีอำนาจเงิน จึงสามารถที่จะชักจูงให้เจ้าหน้าที่ที่ ขาดคุณธรรมของกรมราชทัณฑ์ให้ละเว้นการปฏิบัติหน้าที่หรือปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบได้ โดยการให้ ความร่วมมือกับผู้ต้องขังผู้ที่มีอิทธิพลนำสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำ คือ ยาเสพติดหรือโทรศัพท์เคลื่อนที่ รวมทั้งการที่ชักจูงให้ผู้ต้องขังด้วยกันร่วมกระทำความผิดด้วย เพราะผู้ต้องขังคดียาเสพติดที่เป็นผู้ค้ำนี้ เป็น ผู้ที่มีอิทธิพลหรืออำนาจเงิน และมักจะไม่ได้ลงมือกระทำความผิดด้วยตนเอง แต่อาศัยหรือจ้างวาน ผู้ต้องขังอื่นดำเนินการแทน ผู้ต้องขังที่ดำเนินการแทน อาจเป็นผู้ต้องขังที่มีลักษณะของการกระทำความผิด โดยสันดานหรือมีการกระทำความผิดซ้ำซาก เมื่อถูกจับได้ก็มีได้หวาดกลัว ต่อการลงโทษแต่อย่างไร นอกจากนี่ยังมีกรณีเจ้าหน้าที่ถูกผู้ต้องขังที่มีอิทธิพลข่มขู่ทำให้เกิดความหวาดกลัว ส่งผลต่อ ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่

กระแสโลกในปัจจุบันมีการพัฒนาเทคโนโลยีการติดต่อสื่อสารให้มีความสะดวก รวดเร็ว มีประสิทธิภาพ มีราคาต่ำ ส่งผลให้มีการลักลอบนำโทรศัพท์เคลื่อนที่ชนิดต่าง ๆ เข้าในเรือนจำ เพื่อใช้ในการส่ง ยาเสพติดเข้าไปในเรือนจำหรือแม้แต่การส่งยาเสพติดภายนอก เรือนจำที่มีลักษณะการดำเนินงานเป็นองค์กรอาชญากรรม ทำให้ภาพลักษณ์ของกรมราชทัณฑ์ ต่อสังคม คือ ภาพของการคอร์รัปชั่น ความล้มเหลวในการป้องกันปัญหาและไม่สามารถแก้ไขพัฒนา คนได้ แม้ว่ากรมราชทัณฑ์จะได้ดำเนินการป้องกันและปราบปรามการลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้า เรือนจำ โดยการออกมาตรการต่างๆ เช่น การงดรับพัสดุหรือมีการดำเนินการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง รายสำคัญ แต่ปัญหาในเรื่องนี้ก็ได้บรรเทาลงแต่อย่างไร ยังคงมีการลักลอบนำยาเสพติดเข้าเรือนจำ หรือแม้แต่การส่งยาเสพติดออกมาจากเรือนจำ ดังนั้น จึงควรมีการศึกษาถึงแนวทางในการปฏิบัติต่อ ผู้ต้องขังที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับการลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำ เพื่อจะได้นำไปใช้ ประโยชน์ในการพัฒนางานราชทัณฑ์ให้เกิดประสิทธิภาพต่อไป

ทั้งนี้ เพื่อลดผลกระทบจากปัญหายาเสพติดให้โทษและปัญหาอื่นๆต่อความมั่นคง แห่งชาติลงไปด้วยและเพื่อเป็นการตอบสนองต่อนโยบายของรัฐบาลที่ด้วยการป้องกันและปราบปราม ยาเสพติดอีกด้วย

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปและปัญหาของผู้ต้องขังที่มีพฤติกรรมเกี่ยวกับการลักลอบนำ สิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำ

๒. เพื่อศึกษาแนวทางการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับการลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำ

๓. เพื่อศึกษาแนวทางการป้องกันและปราบปราม รวมทั้งแนวทางแก้ไข การลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำ

๔. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการป้องกันและปราบปราม รวมทั้งแนวทางแก้ไข การลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำ

ขอบเขตของการศึกษาวิจัย

๑. ขอบเขตเนื้อหา ศึกษาถึงแนวทางในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังของกรมราชทัณฑ์ที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับการลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำหรือทัณฑสถาน และมุ่งเน้นหาแนวทางในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

๒. ขอบเขตประชากร กลุ่มตัวอย่างระดับผู้บริหารในสวนกลาง ผู้บริหารของเรือนจำ ความมั่นคงสูง จำนวน ๓ แห่ง และผู้ปฏิบัติของกรมราชทัณฑ์ รวมจำนวน ๕ คน ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องของการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่มีพฤติกรรมลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำ/ทัณฑสถาน

๓. ขอบเขตเวลา เริ่มตั้งแต่เดือน ธันวาคม ๒๕๕๗ ถึง เดือนกันยายน ๒๕๕๘

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่มีวิธีการดำเนินการดังนี้

๑. การเก็บรวบรวมข้อมูล

๑.๑ ข้อมูลทุติยภูมิ จะทำการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากแหล่งข้อมูลดังนี้ คือ

๑.๑.๑ ห้องสมุดกรมราชทัณฑ์

๑.๑.๒ ห้องสมุด วปอ.

๑.๑.๓ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยมหิดล

๑.๑.๔ websites ที่เกี่ยวข้อง

๑.๒ ข้อมูลปฐมภูมิ จะดำเนินการในการสัมภาษณ์เชิงลึก คือ แหล่งข้อมูลที่สำคัญ (KIs) จำนวน ๕ คน ประกอบไปด้วย

๑.๒.๑ รองอธิบดีกรมราชทัณฑ์ฝ่ายปฏิบัติการ

๑.๒.๒ ผู้บัญชาการเรือนจำกลางเขาบิน

๑.๒.๓ ผู้บัญชาการเรือนจำกลางคลองเปรม

๑.๒.๔ ผู้บัญชาการเรือนจำกลางระยอง

๑.๒.๕ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน

๒. การวิเคราะห์ข้อมูล

ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ข้อมูลที่รวบรวมได้ทั้งข้อมูลทุติยภูมิและข้อมูลปฐมภูมิดังกล่าวข้างต้น โดยใช้แนวความคิด แนวทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อที่จะตอบวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑. ทราบถึงสภาพทั่วไปและปัญหาของผู้ต้องขังที่มีพฤติกรรมเกี่ยวกับการลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำ
๒. ทราบถึงแนวทางการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับการลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำ
๓. ทราบถึงแนวทางการป้องกันและปราบปราม รวมทั้งแนวทางแก้ไข การลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำ
๔. ได้เสนอแนะแนวทางในการป้องกันและปราบปราม รวมทั้งแนวทางแก้ไขการลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

คำจำกัดความ

ผู้ต้องขัง หมายถึง นักโทษเด็ดขาด คนต้องขังและคนฝาก ในที่นี้ หมายถึง นักโทษเด็ดขาดซึ่งศาลพิพากษาคดีถึงที่สุดแล้ว
สิ่งของต้องห้าม หมายถึง สิ่งที่ พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ.๒๕๓๙ ระบุไว้ว่าเป็นสิ่งที่ห้ามนำเข้าไปในเรือนจำ/ทัณฑสถาน ได้แก่ โทรศัพท์เคลื่อนที่และยาเสพติด
เรือนจำ/ทัณฑสถาน หมายถึง สถานที่ในการควบคุมผู้ต้องขังให้เป็นไปตามคำพิพากษาของศาล
พฤติกรรม หมายถึง พฤติกรรม/การกระทำของผู้ต้องขัง

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎี วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องแนวทางการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับการลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำ มีแนวคิด ทฤษฎี วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

๑. แนวคิดเกี่ยวกับสำนักอาชญาวิทยาดั้งเดิม (Classical School)
๒. แนวคิดการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยใช้เรือนจำ
๓. อาชญากรรมองค์การ
๔. เรือนจำความมั่นคงสูงสุดในต่างประเทศ
๕. การควบคุมผู้ต้องขังรายสำคัญ
๖. แนวทางการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังรายสำคัญของต่างประเทศ
๗. แนวทางปฏิบัติด้านการควบคุมผู้ต้องขังคดียาเสพติดในประเทศไทย
๘. กรอบแนวคิดของการวิจัย
๙. สรุป
๑๐. กรอบแนวคิดของการวิจัย

๑.แนวคิดของสำนักอาชญาวิทยาดั้งเดิม (Classical School)

หลักปรัชญาของสำนักอาชญาวิทยาดั้งเดิม โดยซีซาร์ เบ็คคาเรีย คือ การมีเจตจำนงอิสระ (Free Will) ที่เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมมนุษย์ มีใจความว่า “มนุษย์เป็นผู้มีเหตุผลในการมุ่งแสวงหาเพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์สูงสุดทางด้านวัตถุและในการตัดสินใจเลือกกระทำการหรืองดเว้นการกระทำใดๆ มนุษย์จะพิจารณาทางเลือกต่างๆ ที่มีอยู่อย่างมีเหตุผลเพื่อพิจารณาและคำนวณถึงผลประโยชน์หรือผลเสียที่จะได้รับจากการกระทำนั้นๆ หลังจากนั้นจึงเลือกงดเว้นพฤติกรรมนั้น” (พรชัย ชันดีและคณะ, ๒๕๔๓ : น.๑๖)

ในแนวคิดของสำนักอาชญาวิทยาดั้งเดิมนี้ จึงเชื่อว่ามนุษย์มีอิสระในการเลือกที่จะกระทำพฤติกรรม และเมื่อมนุษย์เลือกที่จะทำพฤติกรรมใดแล้ว มนุษย์ย่อมต้องรับผิดชอบต่อพฤติกรรมนั้น ซึ่งถ้าพฤติกรรมนั้นเป็นพฤติกรรมที่ผิด ก็ต้องยอมที่จะได้รับการลงโทษด้วยเช่นกัน การต้องโทษจำคุกเป็นการลงโทษทางหนึ่ง เป็นการตัดผู้กระทำผิดออกจากสังคม รวมทั้งเป็นการยับยั้งมิให้ผู้อื่นกระทำการเลียนแบบด้วย

๒. แนวคิดเรื่องการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยใช้เรือนจำ

การลงโทษจำคุก เป็นการตัดโอกาสในการกระทำผิด (Incapacitation) ไม่ให้ผู้กระทำผิดได้มีโอกาสกระทำผิดซ้ำขึ้นมาอีก อันเป็นการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยใช้เรือนจำ โดยมีการจัดประเภทเรือนจำเพื่อความเหมาะสม

เกณฑ์ที่นำมาใช้ในการจัดประเภทเรือนจำที่สำคัญ ได้แก่ เกณฑ์เกี่ยวกับความมั่นคงของเรือนจำและเกณฑ์การจัดประเภทเรือนจำตามวัตถุประสงค์ของงานเรือนจำ ดังนี้ (นันทิ จิตสว่าง,หลักทัณฑ์วิทยา : น.๔๔)

๒.๑ การจัดประเภทเรือนจำตามระดับความมั่นคง แบ่งออกเป็น ๓ ระดับ ได้แก่

๒.๑.๑ เรือนจำความมั่นคงสูง (Maximum Security Prison) เป็นเรือนจำที่เน้นในเรื่องของการควบคุมเป็นหลัก คุมขังผู้ต้องขังที่มีลักษณะร้าย มีโทษสูงหรือกระทำผิดโดยสันดาน การจัดฝึกอบรมวิชาชีพดำเนินการเฉพาะภายในเรือนจำและทัณฑสถานเท่านั้น

๒.๑.๒ เรือนจำความมั่นคงปานกลาง (Medium Security Prison) เป็นเรือนจำที่มีระดับความมั่นคงรองลงมา เน้นการควบคุมพอสมควร ใช้ควบคุมผู้กระทำผิดที่มีความร้ายแรงน้อยกว่าประเภทแรก การฝึกวิชาชีพเน้นหนักไปทางด้านอุตสาหกรรมภายในเรือนจำและมีการเกษตรบางส่วน

๒.๑.๓ เรือนจำระดับความมั่นคงต่ำ (Minimum Security Prison) เป็นเรือนจำที่ไม่ได้เน้นในเรื่องของการควบคุม ใช้คุมขังผู้ต้องขังที่ใกล้พ้นโทษ เป็นลักษณะของการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย ลักษณะของเรือนจำไม่มีรั้วหรือกำแพง การฝึกวิชาชีพเน้นหนักในด้านเกษตรกรรมหรืออุตสาหกรรมเบาเป็นส่วนใหญ่

๒.๒ การจัดประเภทเรือนจำตามประเภทของผู้กระทำผิด

การจัดเรือนจำตามประเภทของผู้กระทำผิดนั้นมีวัตถุประสงค์ในการอบรมแก้ไขผู้ต้องขังเป็นหลัก และจัดประเภทของเรือนจำเพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับผู้ต้องขังในแต่ละประเภท ได้แก่

๒.๒.๑ เรือนจำชาย ใช้ควบคุมผู้ต้องขังชาย แต่จัดแยกประเภทต่างๆออกจากกัน เช่น แยกประเภทคดี

๒.๒.๒ เรือนจำหญิงหรือทัณฑสถานหญิง

๒.๒.๓ ทัณฑสถานวัยหนุ่ม ใช้คุมขังผู้ต้องขังที่อยู่ในวัยหนุ่มเพื่อป้องกันการรังแกและการถ่ายทอดนิสัยหรือเทคนิคการกระทำผิดจากผู้ต้องขังที่มีความเชี่ยวชาญ

๒.๒.๔ ทัณฑสถานบำบัดพิเศษ ใช้คุมขังผู้ต้องขังคดียาเสพติดเพื่อให้การบำบัดรักษา

๒.๒.๕ ทัณฑสถานเปิด เน้นในเรื่องของการเตรียมการปลดปล่อย ให้ได้รับการฝึกวิชาชีพในเรื่องของการเกษตรกรรม

๒.๒.๖ เรือนจำชั่วคราว เป็นเรือนจำที่ใช้เพื่อกิจการใดกิจการหนึ่งโดยเฉพาะเป็นการชั่วคราว

๒.๒.๗ เรือนจำพิเศษ เป็นเรือนจำที่ใช้สำหรับผู้ต้องขังระหว่างการพิจารณาคดี ซึ่งผู้ต้องขังระหว่างการพิจารณาคดีถือเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าศาลจะมีคำพิพากษา

๓.อาชญากรรมองค์กร

มาร์แชล บี.คลินาร์ด และ ริชาร์ด ควินนีย์ (Marsha B.Clinard and Richard Quinney) ธรรมศาสตร์ ๒๕๔๗ หน้า ๒๓) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมอาชญากรองค์กร (Organized Criminal

Behavior) ไว้ว่า เป็นอาชญากรที่อยู่ในลักษณะขององค์กร เช่น พวกแก๊งมาเฟีย มีหัวหน้าแก๊งเป็นเจ้าพ่อ จะแตกสาขาย่อยออกไป อาชญากรองค์กรนี้มักประกอบการค้าที่ผิดกฎหมาย โดยมีธุรกิจที่ถูกกฎหมายบังหน้า เป็นแก๊งที่มีอิทธิพล มีอำนาจ บางทีอยู่เบื้องหลังนักการเมือง จึงเป็นอาชญากรองค์กรที่ยากแก่การทำลาย

สุมนทิพย์จิตสว่าง www.polsci.chula.ac.th/sumonthop/crime-organiz.htm ได้ให้ความหมายของอาชญากรรมองค์กร ไว้ดังนี้ หมายถึง อาชญากรรมซึ่งอาชญากรได้รวมตัวเข้าด้วยกันตามสายการบังคับบัญชาในรูปองค์กรโดยวางแผนและดำเนินงานเพื่อประกอบธุรกิจผิดกฎหมายประเภทต่างๆโดยองค์กรอาชญากรรมมีลักษณะ ดังนี้

- (๑) คณะบุคคลรวมตัวอย่างมั่นคง
- (๒) มีการวางแผน กำหนดนโยบาย
- (๓) การบริหารและจัดการมีประสิทธิภาพ
- (๔) หัวหน้า มีอำนาจเศรษฐกิจ การเมืองและสังคม
- (๕) มีข้าราชการและนักการเมืองร่วมเป็นสมาชิก
- (๖) เป็นลักษณะของอาชญากรอาชีพและอาชญากรรมข้ามชาติ
- (๗) ดำเนินการโดยบุคคลที่มีความรู้และมีความเชี่ยวชาญ
- (๘) ใช้เงินเป็นจำนวนมาก
- (๙) มีเงินจัดสรรพิเศษ ดูแลพรรคพวก บริวาร
- (๑๐) มีการใช้ความรุนแรงในการดำเนินธุรกิจ

ลักษณะของการกระทำผิดในคดีอาชญากรรมที่มีลักษณะของการเป็นอาชญากรรมองค์กร เพราะมีสายการบังคับบัญชา มีการบริหารจัดการ มีการกำหนดบทบาทและหน้าที่ และมีอำนาจทางการเงิน ทำให้เมื่อผู้กระทำผิดที่อยู่ในองค์กรอาชญากรรม เข้ามาต้องโทษอยู่ในเรือนจำ จะทำให้ผู้ต้องขังเหล่านี้ เป็นผู้ที่มีอิทธิพล สามารถที่จะใช้อำนาจเงินและอิทธิพลในการชักจูงบุคคลอื่น หรือข่มขู่เจ้าหน้าที่หรือผู้ต้องขังด้วยกันให้ทำตามในสิ่งที่ต้องการได้

๔. เรือนจำความมั่นคงสูงสุดในต่างประเทศ

๔.๑ ประเทศสหรัฐอเมริกา

ภัทรวรรณ ทองใหญ่ ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรือนจำระดับ Super Maximum Prison ในสหรัฐอเมริกา ไว้ว่า (เอกสารประกอบการค้นคว้า โดย ภัทรวรรณ ทองใหญ่ : ๒๕๕๓) ในต่างประเทศมีการนำระบบของเรือนจำความมั่นคงสูงสุด (Super Maximum Prison) เข้ามาใช้สำหรับควบคุมผู้ต้องขังที่มีลักษณะพิเศษ โดยจะต้องเป็นผู้ต้องขังที่มีปัญหาต่อการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของเรือนจำ ได้แก่

๔.๑.๑ กรณีผู้ต้องขังกระทำผิดวินัยเรือนจำร้ายแรง/ผู้ต้องขังมีพฤติกรรมการกระทำผิดซ้ำซาก

๔.๑.๒ กรณีผู้ร้ายรายสำคัญ เช่น เป็นสมาชิกเครือข่ายองค์กรอาชญากรรม ลักษณะทางกายภาพ จะเป็นห้องที่ใช้ในการควบคุมผู้ต้องขังที่มีลักษณะเป็นขังชอย บล็อกหนึ่งมีประมาณ ๘ - ๑๐ ห้อง โดยถูกออกแบบให้เรียงกันลักษณะโค้งครึ่งวงกลม

มีศูนย์บัญชาการควบคุมอยู่ตรงกลาง ห้องซึ่งทุกห้องถูกล้อมด้วยกำแพงทึบส่งผลให้ผู้ต้องขังไม่สามารถมองเห็นซึ่งกันและกัน แต่ติดต่อกันได้ด้วยการตะโกนและห้องซึ่งแต่ละห้องมีขนาด ๗๐ ถึง ๘๐ ตารางฟุต มีโถส้วมและอ่างล้างหน้าในตัว โดยลักษณะการควบคุมมีการดำเนินการ ดังนี้

๔.๑.๒.๑ มีเทคโนโลยีในการควบคุมผู้ต้องขังแทนการมีปฏิสัมพันธ์โดยตรงระหว่างเจ้าหน้าที่และผู้ต้องขัง

๔.๑.๒.๒ กฎระเบียบของเรือนจำจะต้องเป็นไปอย่างเข้มงวด การใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่เป็นไปอย่างจำกัด

๔.๑.๒.๓ ผู้ต้องขังสามารถออกจากห้องซึ่งในกรณีเพื่อเข้ารับการตรวจรักษาโรครณีฉุกเฉิน เยี่ยมญาติและฟังการพิจารณาของศาลผ่านระบบ Video Conference ซึ่งอยู่ในบริเวณอาคารรวม Building Complex ก่อนออกจากอาคารควบคุม ผู้ต้องขังจะต้องถูกตรวจค้นสิ่งของที่ซุกซ่อนในร่างกายและในกรณีที่จำเป็นอาจถูกตรวจค้นแบบถอดเสื้อผ้า ผู้ต้องขังจะต้องถูกใส่ตรวนที่ขาและควบคุมเพื่อเดินไปยังอาคาร โดยเจ้าหน้าที่อย่างน้อย ๒ นาย และระหว่างรอรับการรักษาพยาบาลหรือรอการพิจารณาของศาลแล้วแต่กรณี ผู้ต้องขังจะถูกควบคุมตัวไว้ในห้องเล็กๆ ที่มีขนาดเท่าตู้โทรศัพท์สาธารณะ ซึ่งเป็นการตัดโอกาสผู้ต้องขังในการติดต่อกับปฏิสัมพันธ์โดยตรงกับบุคคลใดๆ เมื่อกลับเข้าสู่ห้องซึ่งผู้ต้องขังจะถูกตรวจค้นแบบถอดเสื้อผ้าอีกครั้งหนึ่ง

๔.๒ ประเทศออสเตรเลีย

เรือนจำความมั่นคงสูงสุด ต้นแบบของประเทศออสเตรเลีย (อูรยูยา กฤษณจินดา เรือนจำความมั่นคงสูง ต้นแบบของประเทศออสเตรเลีย วารสารราชทัณฑ์ ปีที่ ๖๒ ฉบับที่ ๒ ๒๕๕๗ หน้า ๑๓-๑๖) คือ เรือนจำ Goulburn Correctional Centre เป็นเรือนจำที่มีความมั่นคงสูงสุดแห่งแรกของออสเตรเลีย เดิมเรียกว่า High Risk Management Correctional Centre (HRMCC) การออกแบบเรือนจำมีการกำหนดวัตถุประสงค์การใช้งานอย่างชัดเจน เริ่มก่อสร้าง พ.ศ.๒๕๔๔ และเปิดใช้งาน พ.ศ.๒๕๕๒ ประกอบด้วย ๔ แดน ได้แก่ แดนความมั่นคงสูงสุด แดนความมั่นคงสูง แดนความมั่นคงปานกลางและแดนความมั่นคงต่ำ

เรือนจำ Goulburn Correctional Centre มีอำนาจหน้าที่ในการควบคุมผู้ต้องโทษในเขตพื้นที่ปกครองของรัฐบาลนิวเซาท์เวลส์ (New South Wales) แดนความมั่นคงสูงสุดเป็นแดนที่คุมขังผู้ต้องขังกลุ่มที่มีลักษณะเฉพาะ ดังต่อไปนี้

๔.๒.๑ ผู้ก่อการร้าย

๔.๒.๒ ผู้ต้องขังที่มีพฤติกรรมต่อต้านสังคมสูง

๔.๒.๓ ผู้ต้องขังที่มีอาการหวาดกลัวสังคมสูง และไม่สามารถใช้โปรแกรมใดๆ

บำบัดได้

๔.๒.๔ ผู้ต้องขังส่งต่อจากแดนความมั่นคงสูงหรือแดนอื่นเพื่อการปกครองของเรือนจำ

๔.๒.๕ ผู้ต้องขังรายสำคัญที่ปรากฏเป็นข่าวตามสื่อสาธารณะ เช่น ฆาตกรต่อเนื่อง คดีพรากผู้เยาว์

๔.๒.๖ ผู้ต้องขังที่มีพฤติการณ์เสี่ยงในการหลบหนี

๔.๒.๗ ผู้ต้องขังที่มีพฤติการณ์การกระทำผิดวินัยร้ายแรง

๔.๒.๘ ผู้ต้องขังที่ใช้ความรุนแรงโดยมีเจตนาและการวางแผนการกระทำผิด

๔.๒.๙ ผู้ต้องขังคดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญ

มีการกำหนดเขตห้ามเข้าใกล้กำแพงเรือนจำ (No-Man Zone) ใช้เครื่องจับความเคลื่อนไหว (Vibration Sensor) และการโรยพื้นด้วยก้อนหิน เครื่องจับความสั่นไหวนั้นวางระบบใต้ก้อนหิน ทำให้เครื่องส่งสัญญาณรายงานผลที่จอในห้องควบคุมได้ทันที ขณะเดียวกันเสียงที่เกิดจากการกระทบก้อนหินก็จะสะท้อนก้องไปตามแนวกำแพงและผนังอาคาร เจ้าหน้าที่สามารถได้ยินบุคคลในเขตห้ามเข้าตามแนวกำแพงเรือนจำ

ระบบเทคโนโลยีรักษาความปลอดภัย มีการติดตั้งอุปกรณ์ที่มีเทคนิคการทำงานพิเศษ ดังนี้

๑. โทรทัศน์วงจรปิด (CCTV)

๒. กล้องดิจิทัลทุกเครื่องบันทึกภาพตลอด ๒๔ ชั่วโมง

๓. เครื่องตรวจจับสัญญาณคลื่นไมโครเวฟและจับภาพความเคลื่อนไหว (Micro and Video Motion Detection)

๔. ระบบประตูแบบอินเตอร์ล๊อค สำหรับประตูภายในทุกบาน (Interlock System)

๕. เครื่องเอกซเรย์ที่ใช้สแกนรุ่น Rapiscam ๖๒๐XR ขนาดของตัวรับภาพ ๖๒๐ มม. X ๔๒๐ มม.

๖. สวดหนามหีบเพลงและสายเอ็นตาข่ายซึ่งด้านบนเพื่อการป้องกันการโยนสิ่งของเข้าและออกเรือนจำและการป้องกันการปฏิบัติการอื่นๆทางอากาศ เช่น การใช้เฮลิคอปเตอร์ เป็นต้น

ประเภทของห้องขังมี ๒ ประเภท

๑. ห้องขังปกติ (Regular Cell) มีบริเวณที่เป็นองค์ประกอบหลัก ๔ บริเวณ ได้แก่

- ห้องนอนรวมกลางวัน (Shared Day Room) เป็นพื้นที่หน้าห้องขัง เพื่อให้ผู้ต้องขังในห้องขังนั้นๆใช้ร่วมกัน มีผู้ต้องขังรวมกันสูงสุด ๒ คน ทำกิจกรรมต่างๆ เช่น อ่านหนังสือ เรียนหนังสือ เข้ากิจกรรมโปรแกรมและพูดคุยกับนักจิตวิทยา

- ห้องขัง (Cell) เรือนจำกำหนดให้ผู้ต้องขังอยู่ในห้องขัง ๒๓ ชั่วโมงต่อวัน ในห้องขังไม่มีกล้องโทรทัศน์วงจรปิด (CCTV) เนื่องจากการปฏิบัติตามหลักสิทธิมนุษยชน ดังนั้นเจ้าหน้าที่ต้องคอยมองเข้ามาในห้องขังผ่านพลาสติกใสชนิดหนาพิเศษที่สามารถทนต่อแรงกระแทกได้ เพื่อตรวจตราผู้ต้องขัง

- ลานด้านหลัง (Rear Yard Area) เรือนจำกำหนดให้ผู้ต้องขังใช้เวลาในลาน ๑ ชั่วโมงต่อวัน มีแนวเหล็กด้านบนป้องกันการหลบหนีและมีการใช้ผนังสูงที่รอบด้าน ป้องกันการสื่อสารกับผู้ต้องขังห้องอื่น

- บริเวณออกกำลังกาย (Exercise Area)

๒. ห้องแบบป้องกัน (Protective Cell) เป็นห้องสำหรับผู้ต้องขังที่มีลักษณะพิเศษยิ่งขึ้นไปอีก ไม่สามารถอยู่ร่วมกับผู้ต้องขังอื่นได้ ไม่สามารถเข้าร่วมโปรแกรมปกติของเรือนจำได้ จึงมีความจำเป็นต้องแยก คุมขังเพื่อความปลอดภัย

มาตรการควบคุมผู้ต้องขังหรือคำสั่ง สำหรับการบริหารจัดการความเสี่ยงของผู้ต้องขังที่มีพฤติกรรม ๓ ประเภท ได้แก่ พฤติกรรมที่ขัดต่อกฎระเบียบของเรือนจำ (Non-Compliant)

พฤติกรรมที่ใช้ความรุนแรง (Violent Behavior) พฤติกรรมข่มขู่ (Threatening Behavior) ในแดนความมั่นคงสูงสุดและแดนอื่น มีดังต่อไปนี้

- การตรวจค้นร่างกายและสิ่งของ ผู้ต้องขังเมื่อแรกเข้าสู่แดนจะผ่านการตรวจค้นแบบพิเศษหรือการตรวจค้นแบบถอดเสื้อผ้า (Strip Search) ผู้ต้องขังจะต้องฝากสิ่งของทุกประเภท ห้ามนำสิ่งของใด ติดตัวเข้าไปในเรือนจำ ดังนั้นสิ่งของต่างๆที่ผู้ต้องขังสามารถครอบครองในห้องขังจึงเป็นสิ่งของที่ได้รับจากเรือนจำทุกรายการ

- การควบคุมจำนวนสิ่งของเครื่องใช้ของผู้ต้องขัง เรือนจำกำหนดให้ผู้ต้องขังนำสิ่งของที่ตนได้รับแจกจากเรือนจำมาแลกเพื่อรับสิ่งของชิ้นใหม่ เช่น แปรงสีฟันพลาสติกด้ามเก่านำมาแลกเพื่อรับด้ามใหม่ เพื่อเป็นการป้องกันการสะสมสิ่งของของผู้ต้องขังและจำกัดสิ่งของ เป็นต้น

- ระบบการควบคุมตัวในการเคลื่อนย้ายผู้ต้องขังโดยเจ้าหน้าที่ มีอัตราส่วนระหว่างเจ้าหน้าที่และผู้ต้องขัง ดังต่อไปนี้

(๑) การเคลื่อนย้ายภายในเรือนจำ อัตราส่วน เจ้าหน้าที่ ๓ คน : ผู้ต้องขัง ๑ คน

(๒) การเคลื่อนย้ายภายนอกเรือนจำ อัตราส่วนเจ้าหน้าที่ ๔ คน : ผู้ต้องขัง ๑ คน

- ระบบการเยี่ยม ดังต่อไปนี้

(๑) วันเสาร์ วันอาทิตย์ให้มีการเยี่ยมได้ ๑ ชั่วโมง ทั้งการเยี่ยมญาติทั่วไปและการส่งไปรษณีย์

(๒) ต้องผ่านการตรวจสอบประวัติอาชญากรและได้รับการอนุมัติจากผู้บัญชาการแดนความมั่นคงสูงสุด

(๓) การเยี่ยมโดยทนายความ วันพุธ - วันอาทิตย์

(๔) การเยี่ยมทางไกลโดยใช้วิดีโอลิงค์สำหรับรายที่เดินทางมาเยี่ยมเป็นไปด้วยความ

ลำบาก

- หลักเกณฑ์การพิจารณาระยะเวลาของการคุมขังในแดนความมั่นคงสูงสุด มีดังต่อไปนี้

(๑) ลักษณะความผิด

(๒) พฤติกรรมระหว่างเข้าโปรแกรม

(๓) ข้อมูลจากสายข่าวประกอบ

- โปรแกรมสำหรับผู้ต้องขังในแดนความมั่นคงสูงสุด ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ต้องขังสามารถปรับพฤติกรรมเข้ากับสังคมได้ (Behavior Management Program) โดยมีตัวชี้วัดหลักที่ใช้ประเมินพฤติกรรมผู้ต้องขัง ดังต่อไปนี้

(๑) เข้ากับกิจกรรมของแดนและกฎระเบียบได้

(๒) มีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นที่เหมาะสม

(๓) รับผิดชอบเรื่องส่วนตัวได้

(๔) มีการติดต่อเจ้าหน้าที่อย่างสม่ำเสมอ

- ระบบระดับชั้นเพื่อการประเมินพฤติกรรม (Behavior Management Level System) ในการประเมินนั้นจะมีการจัดประชุมเพื่อประเมินพฤติกรรม (Behavior Management Level Meeting) โดยมีคณะกรรมการผู้แทนจากสหวิชาชีพต่างๆที่เกี่ยวข้อง ทั้งจากสายการแพทย์ จิตวิทยา พฤติกรรมศาสตร์และเจ้าหน้าที่ผู้คุมในแดนประชุม ร่วมกัน ๒ ครั้งต่อสัปดาห์ มีระดับชั้น ๓

ระดับ โดยแต่ละระดับจะได้รับสิ่งต่างๆที่แตกต่างกันทั้งในรูปแบบของการรับโทษ (Sanctions) และการรับประโยชน์ต่างๆ (Privileges) เพื่อการบริการโทษและจัดการผู้ต้องขังอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

๕. การควบคุมผู้ต้องขังรายสำคัญ

(คู่มือการควบคุมผู้ต้องขังรายสำคัญ กรมราชทัณฑ์ สำนักทัณฑวิทยา)
ความหมายของผู้ต้องขังรายสำคัญ หมายถึง ผู้ต้องขังที่มีลักษณะประการใดประการหนึ่งดังต่อไปนี้

๕.๑ ผู้ต้องขังที่มีพฤติการณ์เตรียมการ พยายาม แหกหักหลบหนี หรือแหกหักหลบหนีเรือนจำ

๕.๒ ผู้ต้องขังที่มีพฤติการณ์ต่อต้าน ยากหรือต่อต้านการปกครองของเรือนจำ/ทัณฑสถาน

๕.๓ ผู้ต้องขังที่มีพฤติการณ์ใช้เรือนจำ/ทัณฑสถาน เป็นแหล่งบัญชาการในการกระทำความผิดกฎหมาย

๕.๔ ผู้ต้องขังที่หน่วยงานของรับระบุเป็นผู้ต้องขังรายสำคัญหรือผู้บังคับบัญชาสั่งให้ควบคุมเป็นกรณีพิเศษ

การควบคุมผู้ต้องขังรายสำคัญ

การควบคุมผู้ต้องขังรายสำคัญ หมายถึง การควบคุมผู้ต้องขังที่มีลักษณะตามความหมายดังกล่าวข้างต้นให้อยู่ในความสงบเรียบร้อย ไม่กระทำความผิดกฎหมายขณะที่ถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำ/ทัณฑสถาน ไม่ก่อเหตุร้าย หรือก่อเหตุหลบหนี โดยแบ่งการควบคุมผู้ต้องขังออกเป็น ๒ ลักษณะ คือ การควบคุมภายในเรือนจำ และการควบคุมภายนอกเรือนจำ ซึ่งได้แก่ การควบคุม ไป - กลับศาล การควบคุมเมื่อออกไปรับการรักษาตัวภายนอกเรือนจำ และการย้ายเรือนจำ

การคัดเลือกเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมผู้ต้องขังรายสำคัญ

กรณีที่เรือนจำ/ทัณฑสถาน มีการแบ่งแผนการควบคุมผู้ต้องขังรายสำคัญออกจากผู้ต้องขังอื่นเป็นการเฉพาะ การคัดเลือกเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมผู้ต้องขังให้พิจารณาคัดเลือกเจ้าหน้าที่ที่มีสมรรถภาพและประสบการณ์ในการควบคุมผู้ต้องขัง มีประวัติการทำงานดี ไม่มีภาระหนี้สินมาก และผ่านการฝึกอบรมทักษะในด้านการควบคุม เช่น การใช้อาวุธปืน การต่อสู้ป้องกันตัว ความรู้เกี่ยวกับวัฏธุระเบ็ด ฯลฯ เป็นต้น โดยกำหนดให้มีจำนวนเพียงพอกับการปฏิบัติงานภายในแดนและไม่ปะปนกับเจ้าหน้าที่แดนอื่น

๑. การควบคุมภายในเรือนจำ/ทัณฑสถาน

เรือนจำ/ทัณฑสถาน ที่มีผู้ต้องขังรายสำคัญอยู่ในความควบคุม เจ้าหน้าที่เรือนจำ/ทัณฑสถานจะต้องเพิ่มความระมัดระวังในการควบคุมดูแลผู้ต้องขังให้มากยิ่งขึ้น การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่จะต้องยึดถือ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หนังสือสั่งการต่างๆ อย่างเคร่งครัด เนื่องจากผู้ต้องขัง

รายสำคัญมักจะสร้างปัญหาในการปกครอง เช่น ปัญหาการร้องเรียน ปัญหาการข่มขู่ ปัญหาการแหกหักหลบหนี ปัญหาการปลุกระดมรวมกลุ่มเพื่อก่อการประท้วง ปัญหาการแบ่งกลุ่มเป็นพรรคเป็นพวก ปัญหาการสร้างอิทธิพลต่อผู้ต้องขังอื่นหรือ อาจารย์รวมเลยไปถึงเจ้าหน้าที่ด้วย ฯลฯ เจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมต้องมีความแม่นยำในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ.๒๕๗๙ เพื่อให้สามารถปฏิบัติต่อผู้ต้องขังได้อย่างถูกต้องตามกฎหมายที่กำหนด หากมีข้อร้องเรียนเกิดขึ้นการดำเนินการตามกฎหมายจะเป็นเกราะกำบังที่ดีให้กับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน และข้อสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ในการควบคุมผู้ต้องขังรายสำคัญต้องมีให้ผู้ต้องขังคนใดได้รับสิทธิพิเศษเหนือผู้ต้องขังอื่นๆ อีกทั้งห้ามมอบหมายให้ผู้ต้องขังปฏิบัติงานแทนเจ้าหน้าที่โดยเด็ดขาด

แนวทางและมาตรการในการควบคุมผู้ต้องขังรายสำคัญ มีดังนี้ คือ

๑. จัดทำแฟ้มประวัติเป็นรายบุคคล

การจัดทำแฟ้มประวัติรายบุคคลของผู้ต้องขังรายสำคัญเป็นการจัดทำฐานข้อมูลให้เจ้าหน้าที่ควบคุมใช้ในการศึกษาเพื่อเพิ่มความระมัดระวังหรือวางมาตรการในการควบคุมได้อย่างถูกต้อง โดยทะเบียนประวัติควรประกอบด้วยเอกสารดังนี้

- ๑.๑ สำเนาทะเบียนประวัติรายตัว (101) พร้อมติดภาพถ่าย
- ๑.๒ สำเนาหมายอาญา
- ๑.๓ สำเนาคำพิพากษา
- ๑.๔ สมุดพกประจำตัวผู้ต้องขัง
- ๑.๕ เอกสารรายงานพฤติกรรมที่ได้รับจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ
- ๑.๖ เอกสารรายงานพฤติกรรมที่ได้รับจากเรือนจำฝ่ายย้าย
- ๑.๗ เอกสารอื่นๆ เช่น บันทึกรายงานคณะกรรมการจำแนกฯ ภาพถ่าย สำเนา

หนังสือร้องเรียน ข้อมูลเครือข่าย ตัวอย่างลายมือ การใช้เครื่องพันธนาการ หมายเลขห้องขัง และแดน ฯลฯ เป็นต้น

สำหรับเอกสารตามข้อ (๕) ให้เรือนจำ/ทัณฑสถาน มีหนังสือประสานงานขอความร่วมมือไปยังสถานีตำรวจในท้องที่ที่เรือนจำตั้งอยู่ เพื่อบันทึกพฤติการณ์ความร้ายแรงของผู้ต้องขังรายสำคัญให้ทางเรือนจำทราบด้วย โดยการดังกล่าวกรมตำรวจได้วางระเบียบให้เจ้าพนักงานตำรวจถือปฏิบัติไว้แล้ว ตามระเบียบกรมตำรวจว่าด้วยการป้องกันผู้ต้องขังหรือจำเลยก่อการแหกหักหลบหนี (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ ลักษณะที่ ๖ บทที่ ๑๒ ข้อ ๑๖๗ (๔)

๒. แยกการคุมขัง

การแยกขังผู้ต้องขังรายสำคัญ ก็เพื่อประโยชน์ในด้านการรักษาความปลอดภัยและสามารถให้การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังได้อย่างเหมาะสมโดยเรือนจำ/ทัณฑสถาน อาจกำหนดพื้นที่แดนใดแดนหนึ่งหรือห้องใดห้องหนึ่งเป็นที่คุมขังผู้ต้องขังรายสำคัญ ในการแยกขังผู้ต้องขังดังกล่าวทุกรายจะต้องผ่านกระบวนการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง

๓. การปฐมนิเทศ

ให้มีการปฐมนิเทศผู้ต้องขัง เพื่อชี้แจงให้ผู้ต้องขังได้รับทราบถึงการใช้ชีวิตในเรือนจำ/ทัณฑสถาน รวมทั้ง กฎ ระเบียบ ข้อบังคับของเรือนจำ/ทัณฑสถาน

นอกจากนี้จะต้องจัดให้มีการอบรมผู้ต้องขัง เพื่อแจ้งเรื่องต่างๆ ที่ผู้ต้องขังควรทราบ หรือชี้แจงข้อร้องทุกข์ ร้องเรียนต่างๆ เพราะการรับทราบข้อมูลจะทำให้เกิดความเข้าใจตรงกันระหว่างเจ้าหน้าที่กับผู้ต้องขัง และการลดปัญหาการปลุกกระดม ชักพาผู้ต้องขังอื่นๆ ไปในทางที่ผิดหรือก่อการประท้วงขึ้นในเรือนจำ

๔. รมัตระวังการควบคุม/ดูแลพฤติกรรมเป็นกรณีพิเศษ

โดยนัยสำคัญของการระมัดระวังการควบคุมผู้ต้องขังรายสำคัญ คือ การเฝ้าระวังดูแลพฤติกรรมของผู้ต้องขังอย่างใกล้ชิด เพื่อให้ผู้ต้องขังอยู่ในความสงบเรียบร้อย ปฏิบัติตามระเบียบวินัย/ข้อบังคับของเรือนจำ/ทัณฑสถาน ไม่ก่อเหตุความไม่สงบขึ้นในเรือนจำ/ทัณฑสถาน เจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมจึงต้องรับทราบพฤติกรรมความเคลื่อนไหวของผู้ต้องขังอยู่ตลอด แต่ด้วยอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ที่มีจำนวนไม่มาก การดำเนินการดังกล่าวจึงมีข้อจำกัดอย่างไรก็ตามเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมต้องเฝ้าระมัดระวังและสังเกตพฤติกรรมของผู้ต้องขังรายสำคัญในกิจกรรมหลักๆ ต่อไปนี้

๔.๑ การเยี่ยมญาติและการติดต่อบุคคลภายนอก ในการอนุญาตให้ผู้ต้องขังรายสำคัญได้รับการเยี่ยมญาติหรือติดต่อบุคคลภายนอก เจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมจะต้องถือปฏิบัติและเอาใจใส่ตามระเบียบที่กรมราชทัณฑ์สั่งการอย่างเคร่งครัด โดยจะต้องบันทึกข้อมูลผู้มาเยี่ยม ได้แก่ เลขประจำตัวประชาชน ชื่อ ที่อยู่ ความสัมพันธ์ของผู้ต้องขัง เวลาเยี่ยม ของผู้ที่เข้าเยี่ยมทุกคน โดยหนังสือสั่งการกรมฯ ได้กำหนดไว้ให้ผู้เข้าเยี่ยมไม่เกิน ๕ คน ต่อผู้ต้องขัง ๑ คน และผู้ต้องขังที่จะออกรับการเยี่ยมจะต้องมีการตรวจสอบหลักฐานว่ามีชื่อได้รับการเยี่ยมหรือไม่ ต้องมีการตรวจค้นตัวผู้ต้องขัง เปลี่ยนเครื่องแต่งกายให้เป็นเครื่องแบบผู้ต้องขัง สำหรับช่วงเวลาเยี่ยมในแต่ละรอบห้ามญาติไปรอในห้องเยี่ยมแล้วลือคประตูห้อง ก่อนที่จะนำผู้ต้องขังเข้ามาในห้องเยี่ยมญาติ และเมื่อรอบเยี่ยมจบลงให้นำผู้ต้องขังออกจากบริเวณห้องเยี่ยมก่อนที่จะเปิดประตูห้อง เพื่อให้ญาติออกจากห้องเยี่ยม

ในการอนุญาตให้ผู้ต้องขังรายสำคัญได้รับการเยี่ยม ให้พูดคุยสนทนาผ่านทางเครื่องโทรศัพท์ ที่ได้มีการบันทึกเหตุการณ์สนทนาไว้ และให้กำหนดวันเยี่ยมหรือรอบเยี่ยมเป็นการเฉพาะเพื่อมิให้ไปปะปนกับผู้ต้องขังอื่นทั่วไป และเพื่อให้เจ้าหน้าที่สามารถควบคุมสังเกตพฤติกรรมผู้ต้องขังได้อย่างใกล้ชิด

๔.๒ การรับเงินฝากของผู้ต้องขัง ผู้ต้องขังรายสำคัญโดยเฉพาะผู้ที่มีอิทธิพลทางด้านการเงิน มักจะสร้างเครือข่ายตนเองขึ้นในเรือนจำ/ทัณฑสถาน และจะให้ญาติของตนฝากเงินให้กับผู้ต้องขังอื่นๆ ในเรือนจำ เพื่อให้ผู้ต้องขังดังกล่าวกระทำการใดๆ ให้ หรือร่วมเป็นพรรคพวกเพื่อกระทำการใด ดังนั้นการรับฝากเงินให้ผู้ต้องขังจะอนุญาตให้ญาติฝากเงินให้ผู้ต้องขังที่เป็นญาติกับผู้ฝากเท่านั้น แต่ถ้าหากว่าผู้ฝากประสงค์จะฝากเงินให้แก่ผู้ต้องขังอื่นที่ไม่ใช่ญาติของตน จะต้องได้รับอนุญาตจากผู้บัญชาการเรือนจำ ผู้อำนวยการทัณฑสถาน โดยให้รวมถึงการซื้อสิ่งของฝากให้ผู้ต้องขังอีกด้วย ทั้งนี้ เพื่อป้องกันการสร้างเครือข่ายและการสร้างอิทธิพลของผู้ต้องขังรายสำคัญขึ้นในเรือนจำ

๔.๓ การเบิก - จ่าย ในการเบิก - จ่ายเงินของผู้ต้องขังรายสำคัญเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมจะต้องตรวจสอบความเคลื่อนไหวของบัญชีเงินฝากผู้ต้องขัง โดยจะต้องมีการบันทึกความเคลื่อนไหวทางการเงินของผู้ต้องขัง (แบบบันทึกคุณภาพคนวก) หากมีความเคลื่อนไหวของจำนวนเงินผิดปกติให้รายงานผู้บังคับบัญชาทราบโดยเร็ว ทั้งนี้เพื่อเป็นการป้องกันการสร้างอิทธิพล การสร้างเครือข่ายเพื่อกระทำผิดใดๆ ขึ้นในเรือนจำ/ทัณฑสถาน

๔.๔ การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างผู้ต้องขังในเรือนจำ เจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมจะต้องทราบ ความเคลื่อนไหวของผู้ต้องขังรายสำคัญ โดยจะต้องทราบว่าผู้ต้องขังรายสำคัญได้ติดต่อสัมพันธ์กับใคร บ้างในเรือนจำ/ทัณฑสถาน อีกทั้งต้องจัดทำแผนผังความสัมพันธ์หรือความเคลื่อนไหวของผู้ต้องขัง รายสำคัญว่า ช่วงไหน เวลาใด มีความเป็นอยู่อย่างไร สนิทหรือติดต่อกับใคร เช่น ช่วงพักกลางวันมัก ที่ใดและอยู่กับใคร กลุ่มที่รับประทานอาหาร กลุ่มที่นอนร่วมกัน เป็นต้น และให้จัดทำผังการนอนที่มี ชื่อรูปภาพของผู้ต้องขังรายสำคัญแล้วปิดไว้หน้าห้องขัง เพื่อให้การตรวจสอบและการเฝ้าระวัง พฤติกรรมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

๔.๕ การฝึกวิชาชีพ ในการฝึกวิชาชีพผู้ต้องขังรายสำคัญให้คำนึงถึงความมั่นคง ปลอดภัยในการควบคุมเป็นหลัก โดยเฉพาะผู้ต้องขังรายสำคัญที่มีพฤติกรรมไม่น่าไว้วางใจ ที่พยายาม แหกหักหลบหนี หรือเคยหลบหนีมาก่อน ให้งดการฝึกวิชาชีพที่มีอุปกรณ์ที่เอื้ออำนวยต่อการหลบหนี หรือแหกหักเรือนจำหรือโรงงานที่มีอุปกรณ์ซึ่งสามารถนำมาก่อการหลบหนี และให้ทำการจำแนก พื้นที่การทำงานตามระดับความเสี่ยง เช่น พื้นที่ที่ใช้เครื่องมืออันตรายและสามารถนำมาเป็นอาวุธได้ จัดให้เป็นพื้นที่ที่เป็นความเสี่ยงสูง และกำหนดพื้นที่การใช้งานของเครื่องมือแต่ละประเภทไว้เป็นการ เฉพาะมิให้มีการนำออกนอกพื้นที่ที่กำหนด

๕. กำหนดมาตรการในด้านการรักษาความปลอดภัย ดังนี้

๕.๑ การตรวจค้น การตรวจค้นเป็นการป้องกันและขจัดสิ่งของต้องห้าม หรือสิ่งของ ผิดระเบียบ ผิดกฎหมายที่ผู้ต้องขังมีหรือซุกซ่อนเข้ามาไว้ในเรือนจำ/ทัณฑสถาน การตรวจค้นจึงเป็น วิธีปฏิบัติที่ดีที่สุดในการป้องกัน เหตุร้ายที่อาจจะเกิดขึ้นในเรือนจำ/ทัณฑสถาน การดำเนินงานในการ ตรวจค้นต้องกระทำอย่างละเอียดและดำเนินการบ่อยครั้ง โดยการตรวจค้นแบ่งเป็น ๒ ลักษณะคือ การตรวจค้นตัว และการตรวจค้น อาคารสถานที่การตรวจค้นตัวผู้ต้องขังให้ดำเนินการก่อนขึ้น – ลง เรือนนอน การเดินทางไป – กลับศาล การเข้า – ออก โรงงานฝึกวิชาชีพ สำหรับการตรวจค้นอาคาร สถานที่ให้ดำเนินการตรวจค้นจุดแบบปกติสัปดาห์ละ ๑ ครั้ง และตรวจค้นจุดเฉพาะพิเศษปีละ ๒ ครั้ง และในช่วงวันหยุดราชการติดต่อกันให้กระทำการตรวจค้นอาคารสถานที่ก่อนที่จะถึง วันหยุดราชการอย่างน้อยไม่เกิน ๑ วันก่อนที่จะถึงวันหยุด ทั้งนี้ เพื่อขจัดสิ่งของหรืออาวุธที่ผู้ต้องขัง อาจจะนำมาใช้ก่อเหตุหรือความไม่สงบในวันหยุดราชการ

สำหรับการตรวจค้นตัวผู้ต้องขังรายสำคัญเจ้าหน้าที่ต้องเป็นผู้ตรวจค้นโดยละเอียด ด้วยตนเอง ห้ามใช้ผู้ต้องขังด้วยกันเป็นผู้ตรวจค้น และไม่อนุญาตให้ผู้ต้องขังนำสิ่งของใดๆ เข้าไปใน ห้องนอนเว้นแต่เกี่ยวกับเครื่องนอนหรือหนังสือที่มีปริมาณไม่มากเกินไปจนความจำเป็น

๕.๒ การหาข่าว เป็นการหาข้อมูลความเคลื่อนไหวและรวมไปถึงการสังเกตพฤติกรรม ของผู้ต้องขัง เพื่อให้ทราบข้อมูลต่างๆ ในการที่จะป้องกันเหตุเรือนจำ/ทัณฑสถาน โดยขาดการสืบสวน เสาะแสวงหาข่าวความเคลื่อนไหวของผู้ต้องขังและพฤติกรรมของผู้ต้องขัง จะทำให้ผู้ต้องขังแหกหัก หลบหนีหรือก่อเหตุร้ายขึ้นในเรือนจำได้ สำหรับการหาข่าวในการควบคุมผู้ต้องขังรายสำคัญจะเป็น การข่าวเกี่ยวกับการเตรียมการแหกหักหลบหนี การก่อเหตุร้าย การค้ายาเสพติด การกระทำตนเป็นผู้ มีอิทธิพล การเล่นการพนัน การดื่มของเมา การเสพยาเสพติด และข่าวความสัมพันธ์กับผู้ต้องขังกลุ่ม ต่างๆ ทั้งพฤติกรรมในอดีตของผู้ต้องขังรายสำคัญขณะอยู่ภายในเรือนจำอื่นๆ และพฤติกรรมภายนอก

เรือนจำก่อนต้องโทษ และมีการตรวจสอบข้อเท็จจริงของข่าวสารที่ได้รับ พร้อมบันทึกข้อมูลลงในแฟ้มประวัติผู้ต้องขังรายสำคัญ

๕.๓ การจัดทำเครือข่าย เป็นการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างผู้ต้องขังกับบุคคลอื่น เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการกำหนดมาตรการและเพิ่มความระมัดระวังในการควบคุม รวมทั้งเป็นข้อมูลสำหรับสืบสวนหาข้อเท็จจริง โดยการจัดทำเครือข่ายของผู้ต้องขังรายสำคัญจะประกอบด้วยเครือข่ายการกระทำผิดขณะถูกจับกุม เครือข่ายความสัมพันธ์ของผู้ต้องขังภายในแดน เครือข่ายการพบทนายความและเครือข่ายการค้ายาเสพติดในเรือนจำ โดยที่มาของข้อมูลการสร้างเครือข่ายจะหาได้จากสื่อมวลชนผู้ต้องขังอื่นที่รู้จักกับกลุ่มผู้ต้องขังในเครือข่ายผู้ต้องขังที่มีชื่ออยู่ในเครือข่ายและผู้ต้องขังระดับหัวหน้าของเครือข่าย

๕.๔ การกำหนดพื้นที่รับผิดชอบในการควบคุม ให้จัดแบ่งกำลังเจ้าหน้าที่ประจำจุด และกำหนดเขตหน้าที่ความรับผิดชอบ คือทุกพื้นที่ต้องมีเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ โดยจัดทำสมุดรับส่งและมอบหมายหน้าที่อย่างชัดเจน เพื่อเป็นการรักษาความปลอดภัยในการควบคุมผู้ต้องขังและต้องจัดให้มีอุปกรณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่เช่น นกหวีด ตะบอง ให้เจ้าหน้าที่พกติดตัวไว้ประจำขณะปฏิบัติหน้าที่ สำหรับเจ้าหน้าที่เวรยามรักษาการณ์เวลากลางคืนให้เพิ่มไฟฉายพก ติดตัวด้วย นอกจากนี้ให้กำหนดสัญญาณแจ้งเหตุให้ชัดเจนว่าสัญญาณอย่างไรเป็นสัญญาณแจ้งเหตุร้าย เพื่อให้เจ้าหน้าที่ผู้อื่นได้รับทราบเข้าใจตรงกัน และสามารถเข้ามาช่วยเหลือหรือระงับเหตุได้ทันท่วงที

๕.๕ การเคลื่อนที่หรือการเคลื่อนย้ายผู้ต้องขัง ในการออกนอกแดนหรือออกไปภายนอกเรือนจำ/ทัณฑสถาน ของผู้ต้องขังเรือนจำ/ทัณฑสถานจะต้องจัดระบบการเคลื่อนที่หรือเคลื่อนย้ายผู้ต้องขังคือ จัดให้มีเอกสารแสดงตัวผู้ต้องขังหลักฐานการเบิกตัว ใบอนุญาต สมุดคุมทะเบียนรวมทั้งต้องกำหนดมาตรการควบคุมการเคลื่อนย้ายผู้ต้องขังภายนอกเรือนจำตามคู่มือการควบคุมผู้ต้องขังย้ายเรือนจำ

๕.๖ การควบคุมผู้ต้องขังในช่วงวันหยุดราชการติดต่อกัน ในวันหยุดราชการ อัตรากำลังเจ้าหน้าที่ในเรือนจำ/ทัณฑสถานจะมีน้อย มีเพียงเจ้าหน้าที่เวรยามรักษาการณ์ โอกาสที่ผู้ต้องขังจะอาศัยช่วงเวลาดังกล่าวก่อความไม่สงบขึ้นในเรือนจำ/ทัณฑสถานมีความเป็นไปได้มาก ดังนั้น นอกจากจะถือปฏิบัติตามแนวทางหนังสือสั่งการกรมฯ ที่ให้ไว้ในการควบคุมผู้ต้องขังในช่วงวันหยุดราชการติดต่อกันแล้ว การควบคุมผู้ต้องขังรายสำคัญต้องเพิ่มความระมัดระวังให้มากยิ่งขึ้นกว่าเดิม โดยให้ควบคุมไว้เฉพาะแดน กรณีที่เรือนจำ/ทัณฑสถาน ไม่ได้มีการแบ่งแยกแดนภายในไว้เป็นสัดส่วน ให้จัดผู้ต้องขังรวมกันไว้เป็นกลุ่มและกำชับให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานควบคุมผู้ต้องขังตามจุดต่างๆ ที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่อย่างเคร่งครัด และควรวางเจ้าหน้าที่คอยติดตามกลุ่มผู้ต้องขังที่มีอิทธิพลในเรือนจำอย่างใกล้ชิด ให้ทราบความเคลื่อนไหวตลอดเวลา โดยเฉพาะผู้ที่มีลักษณะเป็นหัวหน้าควรสอดส่องเป็นพิเศษ และควรหลีกเลี่ยงการใช้ให้ทำงานหรือพักผ่อนบริเวณที่ใกล้ชิดกำแพงหรือประตูเรือนจำ

๕.๗ การตรวจสอบ/ปรับปรุงอาคารสถานที่ เนื่องจากอาคารสถานที่เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการควบคุมและการรักษาความปลอดภัยของเรือนจำ/ทัณฑสถาน จึงต้องมีการตรวจสอบปรับปรุงให้มีความมั่นคงแข็งแรงอยู่เสมอ โดยให้เน้นหนักในเรื่องของประตูแดน เรือนนอน ห้องขัง ซึ่ลูกกรง กุญแจห้องขัง และแนวกำแพงทั้งสี่ด้าน หากพบว่าชำรุดทรุดโทรมให้รีบดำเนินการ

แก้ไขและปรับปรุงให้ดีขึ้นโดยเร็ว นอกจากนี้บริเวณที่ควบคุมผู้ต้องขังรายสำคัญจะต้องบริหารจัดการสถานที่ให้สะดวกแก่การสังเกตการณ์ของเจ้าหน้าที่ให้ติดตั้งกล้องวงจรปิดไว้ที่จุดดังกล่าว เพื่อให้เจ้าหน้าที่สามารถสังเกตการณ์ผู้ต้องขังได้ตลอดเวลา

๕.๘ การตรวจสอบระบบเสริมความมั่นคง การนำระบบเสริมความมั่นคงมาใช้ในเรือนจำ/ทัณฑสถาน เพื่อเป็นการป้องกันเหตุร้ายและเป็นการแบ่งเบาภาระหน้าที่ในการปฏิบัติงาน อาทิ เครื่องมือการตรวจสอบโลหะแบบมือถือหรือชนิดเดินผ่านเครื่องตรวจเอ็กซเรย์ ระบบรั้วไฟฟ้า รั้วสัญญาณเตือนภัยระบบตรวจจับความเคลื่อนไหว ระบบกล้องโทรทัศน์วงจรปิด ระบบสายไฟฟ้าแรงสูงบนสันกำแพง ระบบไฟฟ้าสำรอง ระบบไฟฟ้าส่องสว่างลดหนาม สัญญาณแจ้งเหตุ เป็นต้น

สำหรับเสริมความมั่นคงโดยเฉพาะกล้องวงจรปิดที่บันทึกภาพได้มีความสำคัญและจำเป็นต่อเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุม เพราะเป็นเครื่องมือที่ช่วยในการสังเกตการณ์ของเจ้าหน้าที่และเป็นวัตถุพยานหากมีการกระทำผิดใด ๆ เกิดขึ้น อุปกรณ์ระบบเสริมความมั่นคงเหล่านี้จะต้องมีการบำรุงรักษาและมีการตรวจสอบสภาพการใช้งานให้ใช้ได้ตลอดเวลา จึงต้องจัดกำหนดให้มีตารางระยะเวลาการตรวจสอบและการซ่อมบำรุงอุปกรณ์ต่างๆ ไว้เป็นแผนการดำเนินงาน

๕.๙ การซักซ้อมแผนป้องกันและระงับเหตุร้าย เป็นการเตรียมความพร้อมให้กับเจ้าหน้าที่ ในการที่จะรับมือหากเกิดเหตุความไม่สงบขึ้นในเรือนจำ/ทัณฑสถาน ซึ่งรวมถึงความพร้อมของอุปกรณ์เครื่องมือที่นำมาใช้ในการระงับเหตุ เช่น ระบบสื่อสาร สัญญาณเตือนภัย สปอร์ตไลท์ไล่ หมวก เป็นต้น ในการซักซ้อมแผนป้องกันระงับเหตุร้ายกรมฯ ได้สั่งการให้เรือนจำ/ทัณฑสถาน ดำเนินการอย่างน้อยปีละ ๒ ครั้ง เป็นการซักซ้อมเจ้าหน้าที่ภายในปีละ ๑ ครั้ง และเป็นการซักซ้อมใหญ่ประจำปี โดยร่วมกับหน่วยงานภายนอก เช่น ทหาร ตำรวจ โรงพยาบาล ดับเพลิง ฯลฯ ปีละ ๑ ครั้ง

สำหรับการควบคุมผู้ต้องขังรายสำคัญแล้ว การซักซ้อมแผนป้องกันและระงับเหตุร้ายเป็นเรื่องที่เรือนจำ/ทัณฑสถาน จะปล่อยปละละเลยไม่ปฏิบัติตามหนังสือสั่งการกรมฯ ไม่ได้ เพราะการซักซ้อมแผนฯ จะทำให้เจ้าหน้าที่ที่มีความตื่นตัวทำให้ทราบว่าหน้าที่ของตนเองต้องทำอะไรเมื่อมีเหตุร้ายเกิดขึ้น อีกทั้งเป็นการตรวจสอบเครื่องมืออุปกรณ์ที่ใช้ในการระงับเหตุ ว่ามีความพร้อมสมบูรณ์สามารถใช้งานได้หรือไม่ และสามารถนำมาใช้ได้ทันทีหรือต้องใช้เวลาประมาณเท่าไร จึงจะมีอุปกรณ์ครบครัน การซักซ้อมแผนฯ จึงเป็นการเตรียมความพร้อมต่อการเผชิญเหตุ และในการซักซ้อมแผนป้องกันระงับเหตุร้ายต้องมีให้เจ้าหน้าที่ผู้อื่นทราบล่วงหน้าว่าจะมีการซักซ้อมแผนฯ นอกจากนี้ผู้บัญชาการ ผู้อำนวยการส่วนควบคุม หรือหัวหน้าฝ่ายควบคุมรักษาการณ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปในลักษณะของการเผชิญเหตุ แล้วให้ผู้จัดทำแผนฯ ประเมินหาจุดอ่อน จุดบกพร่องในการเข้าระงับเหตุหรือการเข้าไปคลี่คลายเหตุแล้วนำข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้การระงับเหตุร้ายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

๕.๑๐ การเสริมสร้างสมรรถภาพให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ควบคุม โดยในส่วนของเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมจะต้องจัดให้มีการอบรมและทบทวนความรู้ทักษะ มีการประเมินผลการปฏิบัติงานและสุขภาพอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านเทคนิคการควบคุมผู้ต้องขัง ทักษะในการใช้อาวุธและ

การป้องกันตัว ตลอดจนการมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง จึงควรจัดให้มีการทดสอบสมรรถภาพร่างกายของเจ้าหน้าที่ ฝ่ายควบคุมอย่างน้อยปีละ ๒ ครั้ง

๖. การรับมอบงาน/การย้ายผู้ต้องขังระหว่างแดน

การรับมอบงานระหว่างผู้บังคับแดน ให้จัดทำเป็นลายลักษณ์อักษร โดยจะต้องมีข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับผู้ต้องขังที่เป็นผู้ต้องขังรายสำคัญ ผู้ค้ายาเสพติดรายใหญ่หรือผู้ที่มีพฤติการณ์ไม่น่าไว้วางใจแบบเอกสารมอบงาน เพื่อให้ผู้ทำงานใหม่ได้ทราบข้อมูลผู้ต้องขัง

การย้ายผู้ต้องขังระหว่างแดน ให้แดนที่ย้ายจัดส่งข้อมูลเกี่ยวกับพฤติการณ์ของผู้ต้องขังดังกล่าวให้แดนที่รับตัวด้วย เพื่อจะได้เพิ่มความระมัดระวังหรือวางมาตรการในการควบคุมได้อย่างถูกต้อง

๒. การควบคุมภายนอกเรือนจำ/ทัณฑสถาน

การควบคุมผู้ต้องขังรายสำคัญรายนอกเรือนจำ จะแบ่งการควบคุมออกเป็น ๓ ภารกิจด้วยกัน คือ การควบคุมผู้ต้องขังไป – กลับศาล การควบคุมเมื่อออกไปรับการรักษาพยาบาลภายนอกเรือนจำ/ทัณฑสถาน และการควบคุมในการย้ายเรือนจำ

๒.๑ การควบคุมไป – กลับ ศาล

ในการควบคุมผู้ต้องขังไปดำเนินกระบวนการพิจารณาตีความตามคำสั่งศาลกรมราชทัณฑ์ได้จัดทำคู่มือสำหรับการปฏิบัติงานดังกล่าวให้เรือนจำ/ทัณฑสถาน ถือปฏิบัติไว้แล้ว เพียงแต่การควบคุมความระมัดระวังในการควบคุมเป็นกรณีพิเศษกว่าการควบคุมผู้ต้องขังอื่นๆเพิ่มเติมดังนี้

๒.๑.๑ การแต่งกายไปศาลให้ผู้ต้องขังสวมใส่เครื่องแบบผู้ต้องขัง ซึ่งมีแถบสีแดงติดที่แขน เพื่อให้เจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมได้ทราบและจะได้เพิ่มความระมัดระวังในการควบคุมมากยิ่งขึ้น

๒.๑.๒ หากเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมพิจารณาเห็นว่า มีความจำเป็นจะต้องใช้เครื่องพันธนาการให้ ถือปฏิบัติตามมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๗๙ และจะใช้ตรวนหรือกุญแจเท้าก็ได้ โดยหากจะใช้ตรวนให้ใช้ขนาดที่ ๒ เป็นลำดับแรก

๒.๑.๓ การจัดเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมให้คัดเลือกเจ้าหน้าที่ที่มีไหวพริบ มีความรับผิดชอบและสุขภาพแข็งแรง มีความพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่ มีประสบการณ์ในการควบคุม มีความรู้เรื่องการใช้อาวุธ เครื่องมือสื่อสาร เป็นอย่างดี จัดเจ้าหน้าที่ให้เพียงพอต่อการควบคุมดูแลผู้ต้องขัง พร้อมกำชับให้ควบคุมผู้ต้องขังรายสำคัญอย่างใกล้ชิด และในรถยนต์รับ – ส่งผู้ต้องขังไปศาลแต่ละคน จัดให้มีหัวหน้าผู้ควบคุมหรือผู้ได้รับมอบหมายเป็นเจ้าหน้าที่รับผิดชอบสั่งการขณะปฏิบัติงาน

๒.๑.๔ กรณีมีผู้ต้องขังรายสำคัญหรือผู้ต้องขังมีพฤติการณ์ไม่น่าไว้วางใจไป – กลับศาล เจ้าหน้าที่เรือนจำ/ทัณฑสถาน ผู้รับผิดชอบต้องแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ที่มีหน้าที่รับตัวไปศาล และแจ้งทางศาลทราบด้วยทุกครั้งตามแบบ ศ.๑, ศ.๒

๒.๑.๕ กรณีระหว่างเดินทางไป – กลับศาล หากมีเหตุการณ์ทำให้รถยนต์หยุดชะงักหรือมีอุปสรรคในการเดินทาง เช่นมีอุบัติเหตุ หรือรถรับส่งผู้ต้องขังเสียไม่สามารถขับต่อไป

ได้ ให้ถือว่าเป็นเหตุการณ์ผิดปกติ ให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบรายงานผู้บังคับบัญชาทราบทันที และประสานขอความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ใกล้เคียงที่สุดเพื่ออำนวยความสะดวกและรักษาความปลอดภัย

๒.๒ การควบคุมเมื่อออกไปรับการรักษาพยาบาลภายนอกเรือนจำ และทัณฑสถาน

เมื่อผู้ต้องขังมีอาการเจ็บป่วยเกินขีดความสามารถของสถานพยาบาลเรือนจำ/ ทัณฑสถาน ที่จะให้การบำบัดรักษา จึงมีความจำเป็นที่จะต้องนำตัวออกไปรับการรักษาพยาบาล ภายนอกเรือนจำ/ ทัณฑสถาน ตามเหมาะสมและความจำเป็นแห่งโรคโดยแนวทางในการควบคุม ผู้ต้องขังป่วยที่ได้รับอนุญาตให้ออกไปรับการรักษาตัวภายนอกเรือนจำ กรมฯ ได้จัดทำคู่มือสำหรับการปฏิบัติงานไว้แล้ว หากผู้ต้องขังดังกล่าวเป็นผู้ต้องขังรายสำคัญการควบคุมจึงต้องเพิ่มความระมัดระวังเป็นพิเศษ

๒.๒.๑ การคัดเลือกเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมจะต้องเลือกผู้ที่มีประสบการณ์ในการควบคุมผู้ต้องขัง มีปฏิภาณไหวพริบที่ดีพอสมควร

๒.๒.๒ ประสานขอกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจร่วมกับเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ เพื่อรักษาความปลอดภัย ในการควบคุมขณะผู้ต้องขังพักรักษาตัวอยู่ที่โรงพยาบาล

๒.๒.๓ ในการควบคุมผู้ต้องขังป่วยไปโรงพยาบาลภายนอกเรือนจำ เจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมมีอำนาจใช้กุญแจมือเป็นเครื่องพันธนาการได้ เว้นแต่ผู้ต้องขังนั้นเป็นผู้ต้องขังรายสำคัญให้ใช้เครื่องพันธนาการอย่างอื่นตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง เพื่อความปลอดภัยในการควบคุม แต่กรณี ที่ผู้ต้องขังป่วย ไม่สามารถเดินได้ จะไม่ใช่เครื่องพันธนาการใดๆ ก็ได้

๒.๒.๔ ระหว่างที่ควบคุมผู้ต้องขังอยู่โรงพยาบาล เจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมมีอำนาจใช้เครื่องพันธนาการ เว้นแต่ แพทย์เห็นว่าไม่เป็นการสมควรด้วยเหตุผลทางการแพทย์ ในกรณีเช่นนี้ ให้แพทย์มีคำสั่งไว้เป็นลายลักษณ์

๒.๒.๕ เจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมต้องหมั่นตรวจสอบความมั่นคงแข็งแรงของเครื่องพันธนาการอยู่เสมอ

๒.๓ การควบคุมผู้ต้องขังย้ายเรือนจำ

ในการควบคุมผู้ต้องขังย้ายเรือนจำ ให้ถือปฏิบัติตามคู่มือการควบคุมผู้ต้องขังย้าย เรือนจำ ที่ได้กำหนดแนวทางในการดำเนินงานไว้แล้ว ทั้งนี้ให้เรือนจำที่จะย้ายจัดส่งข้อมูลเกี่ยวกับ พฤติการณ์ของผู้ต้องขังรายสำคัญให้แก่เรือนจำฝ่ายรับตัวด้วย เพื่อจะได้เพิ่มความระมัดระวังหรือวาง มาตรการในการควบคุมได้อย่างถูกต้อง

๖. แนวทางการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังคดีร้ายสำคัญของต่างประเทศ (รายงานการศึกษา วิจัย เรื่อง แนวทางปฏิบัติด้านการควบคุมผู้ต้องขังคดีอาชญากรรมร้ายสำคัญ , ๒๕๕๒ : น. ๗ - ๓๑)

ลักษณะของผู้ต้องขังในต่างประเทศ มีความแตกต่างจากกลุ่มผู้ต้องขังของประเทศไทย อย่างมีนัยสำคัญ คือ ในต่างประเทศส่วนมากผู้ต้องขังที่เป็นรายสำคัญ อันถือว่าเป็นภัยความเสี่ยง

ทางด้านการควบคุมและจำเป็นต้องได้รับการปฏิบัติดูแลตรวจตราที่เข้มงวดแตกต่างจากผู้ต้องขังกลุ่มอื่น ๆ นั้น มักจะถูกจัดกลุ่มให้เป็นผู้ต้องขังที่มีลักษณะใดลักษณะหนึ่ง ดังนี้

๑. ผู้ต้องขังอันตราย (Dangerous Prisoner)
๒. แก๊งกลุ่มอาชญากรที่ประกอบกิจกรรมผิดกฎหมายภายในเรือนจำ (Prison Gang)
๓. กลุ่มผู้ต้องขังคดีก่อการร้าย (Terrorist)

ประเทศอังกฤษและเวลส์

ในประเทศอังกฤษและเวลส์ ผู้กระทำผิดผู้ใหญ่ที่เป็นเพศชายจะถูกจำแนกลักษณะในช่วงแรกรับภายในเรือนจำ และถูกจัดกลุ่มให้อยู่ ๑ ใน ๔ กลุ่มประเภทความมั่นคงปลอดภัย (Security Categorization) บนพื้นฐานของแนวโน้มการหลบหนีและความเสี่ยงภัยที่จะเกิดต่อสาธารณะหากเกิดการหลบหนีของผู้ต้องขัง กลุ่มประเภทความมั่นคงปลอดภัยในประเทศอังกฤษและเวลส์นั้น ประกอบด้วย

๑. ประเภท A (Category A) หมายถึง ผู้ต้องขังที่หากเกิดการหลบหนีจะก่อให้เกิดอันตรายต่อสาธารณะ ต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจและต่อความมั่นคงของชาติอย่างสูง
๒. ประเภท B (Category B) หมายถึง ผู้ต้องขังที่ไม่จำเป็นต้องถูกควบคุมในสภาพแวดล้อมทางความมั่นคงปลอดภัยสูงที่สุด แต่จำเป็นต้องระมัดระวังป้องกัน มิให้สามารถหลบหนีได้
๓. ประเภท C (Category C) หมายถึง ผู้ต้องขังที่ไม่สามารถไว้วางใจให้อยู่ในสภาพแวดล้อมแบบเปิด แต่มีความเป็นไปได้ว่าจะไม่มีความพยายามในการหลบหนี
๔. ประเภท D (Category D) หมายถึง ผู้ต้องขังที่อยู่ภายในสภาพแวดล้อมแบบเปิดสามารถไว้วางใจได้ว่าจะไม่หลบหนี

สำหรับผู้ต้องขังหญิง หากไม่ใช่ผู้ต้องขังประเภท A แล้ว จะไม่ถูกจัดกลุ่มประเภทตามความมั่นคงปลอดภัยอย่างเป็นทางการดังสี่ประเภทที่กล่าวมา แต่จะถูกจัดให้ถูกควบคุมตัวในเรือนจำปิดหรือเรือนจำเปิด ขณะที่ผู้ต้องขังระหว่างการพิจารณาคดี หากไม่ใช่ผู้ต้องขังประเภท A แล้ว จะไม่ถูกจัดกลุ่มประเภทตามความมั่นคงปลอดภัยเช่นกัน แต่จะได้รับการปฏิบัติเสมือนดังผู้ต้องขังกลุ่ม B

การจัดประเภทผู้ต้องขังกลุ่มนี้ สามารถมีการเปลี่ยนแปลงได้ในช่วงระหว่างการคุมขัง โดยผู้ต้องขังที่ถูกจำคุกตั้งแต่ ๑๒ เดือนเป็นต้นไป จะได้รับการพิจารณาทบทวนสถานะปกติทุกๆ ๓ - ๖ เดือน หากมีการพิจารณาแล้วว่าผู้ต้องขังไม่มีแนวโน้มในการหลบหนีและสร้างความเสี่ยงทางการควบคุมที่น้อยลง ก็จะได้รับ การจัดกลุ่มใหม่ในระดับความมั่นคงที่ต่ำกว่าเดิมหรือในทางกลับกัน ผู้ต้องขังสามารถถูกยกระดับกลุ่มประเภทความมั่นคงสูงมากยิ่งขึ้นได้ หากพบความเสี่ยงหรือแนวโน้มว่าจะก่อการหลบหนี นอกจากนั้น แนวทางในการย้ายผู้ต้องขังเพื่อเปลี่ยนเรือนจำ จำเป็นต้องพิจารณาหาเรือนจำใหม่ที่มีระดับความมั่นคงในระดับเดียวกันในการควบคุมผู้ต้องขังด้วย

ทั้งนี้ ผู้ต้องขังประเภท A ซึ่งเป็นกลุ่มที่สร้างปัญหาและภัยต่อการควบคุมมากที่สุดของเรือนจำในประเทศอังกฤษจะถูกติดตามดูแลพฤติกรรมอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การติดต่อกับญาติ หรือบุคคลภายนอก ดังเช่น การโทรศัพท์ของผู้ต้องขังประเภท A จะถูกติดตามเผื่อระวังจาก

เจ้าหน้าที่ซึ่งสามารถฟังเสียงการสนทนาของทั้ง ๒ ฝ่ายและทำการบันทึกเทปได้ โดยเจ้าหน้าที่ยังสามารถยุติการสนทนาได้ถ้าพบว่ามีข้อความการพูดคุยในประเด็นดังต่อไปนี้

- ประเด็นที่เป็นอันตรายต่อระดับความมั่นคงปลอดภัยของเรือนจำและแผนการที่เกี่ยวข้องกับการหลบหนี
- ประเด็นเกี่ยวกับการช่วยเหลือบุคคลให้ประกอบอาชญากรรมหรือฝ่าฝืนกฎเรือนจำและพระราชบัญญัติราชทัณฑ์
- ประเด็นเกี่ยวกับการคุกคาม หรือการข่มขู่เพื่อเอาทรัพย์สิน (Blackmail)
- ประเด็นเรื่องลามกหรือการก้าวร้าว

นอกจากนั้นระบบงานราชทัณฑ์ของประเทศอังกฤษและเวลส์ มองว่าการลักลอบนำยาเสพติดเข้าเรือนจำถือว่าเป็นการกระทำผิดที่ร้ายแรงมาก มีความผิดทั้งตามกฎหมายและพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ ซึ่งหากมีการลักลอบนำยาเสพติดเข้าเรือนจำโดยทางญาติหรือผู้เข้าเยี่ยมเจ้าหน้าที่เรือนจำจะแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อการจับกุมและผู้ที่เกี่ยวข้องจะถูกห้ามเข้าเยี่ยมผู้ต้องขังเป็นระยะเวลาอย่างต่ำ ๓ เดือน รวมทั้งต้องถูกตรวจค้นตัวอย่างละเอียด จนกระทั่งเรือนจำแน่ใจว่าบุคคลเหล่านี้จะไม่สร้างภัยคุกคามใดๆต่อเรือนจำอีก ในขณะที่เดียวกัน ผู้ต้องขังเองก็จะได้รับผลกระทบไปด้วย เช่น การถูกลงโทษทางวินัย การถูกตัดสิทธิพิเศษต่างๆ การถูกเพิ่มระดับความมั่นคงปลอดภัย

โดยปกติแล้ว การเข้าเยี่ยมพบผู้ต้องขังแต่ละครั้ง เรือนจำจะมีการสุ่มตรวจค้น มีการใช้สุนัขดมกลิ่น มีการติดตั้งกล้องโทรทัศน์วงจรปิด และทุกครั้งต้องมีเจ้าหน้าที่เรือนจำอยู่ในบริเวณที่เยี่ยมญาติตลอดเวลา เพื่อเฝ้าดูสัญญาณการหยิบยื่นสิ่งของต้องห้าม หรือสิ่งผิดกฎหมายจากผู้เข้าเยี่ยมผ่านให้แก่ผู้ต้องขังหรือผู้เข้าเยี่ยมคนอื่นๆ

ในปี ค.ศ.๑๙๙๙ ประเทศอังกฤษและเวลส์ได้ริเริ่มมาตรการเกี่ยวกับการลักลอบนำยาเสพติดและสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำ โดย

๑. หากผู้ต้องขังพบว่าการครอบครองยาเสพติดภายในห้องเยี่ยมหรือภายหลังการเยี่ยมญาติ ผู้ต้องขังจะถูกลงโทษด้วยมาตรการต่างๆรวมทั้งการพิจารณาให้ต้องโทษเพิ่มเติมจากกำหนดโทษเดิม จำนวน ๔๒ วัน เป็นต้น

๒. หากมีข้อสงสัยอันอันเชื่อได้ว่าผู้ต้องขังได้ลักลอบนำยาเสพติดเข้าเรือนจำจะถูกดำเนินการ ดังนี้

- งดการเยี่ยมไม่ว่าโดยรูปแบบใดๆเป็นระยะเวลาขั้นต่ำ ๓ เดือน
- เข้ารับการตรวจค้นเพิ่มเติม
- เข้ารับการตรวจสอบสารเสพติดในปัสสาวะ
- พฤติกรรมการลักลอบนำยาเสพติดเข้าเรือนจำจะถูกพิจารณาควบคุมไปด้วย เมื่อมีการพบทวนการคุมขังหรือดำเนินการใดๆที่เกี่ยวข้องกับผู้ต้องขัง

ทั้งนี้ ผู้เข้าเยี่ยมผู้ต้องขังจะต้องถูกดำเนินคดีและอยู่ภายใต้ข้อบังคับมาตรการต่างๆที่เรือนจำกำหนด เป็นต้น

ประเทศสหรัฐอเมริกา

โดยทั่วไปแล้วแต่ละมลรัฐในประเทศสหรัฐอเมริกา มักมีกระบวนการปฏิบัติงานราชการของตนเองที่แตกต่างออกไป แต่ส่วนใหญ่พื้นฐานการบริหารจัดการระบบภายในเรือนจำของประเทศสหรัฐอเมริกา จะแบ่งออกได้หลายรูปแบบ ได้แก่

- ระบบการบริหารจัดการภายใน
- ระบบการประเมินลักษณะอาชญากรโดยทั่วไป
- ระบบการประเมินผู้ต้องขังคดีทางเพศ
- ระบบการประเมินอันตรายและความรุนแรงของผู้ต้องขัง
- ระบบการระบุผู้ที่เป็นสมาชิกแก๊งหรือกลุ่มที่เป็นภัยต่อความมั่นคง เป็นต้น

สำหรับระบบการบริหารจัดการภายใน เป็นลักษณะการพิจารณาเพื่อให้ทราบว่าผู้ต้องขังคนใดควรจะถูกคุมขังไว้ในสถานที่คุมขังแบบใด เพราะแต่ละบุคคลจะมีระดับความก้าวร้าวรุนแรงหรือความแปรปรวนที่แตกต่างกัน ซึ่งอีกนัยหนึ่ง หมายถึงกระบวนการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง (Classification) และเมื่อจำแนกได้แล้ว ผู้ต้องขังแต่ละกลุ่มจะถูกคุมขังแยกไว้ออกจากกัน และได้รับการจัดโปรแกรมที่มีไว้เฉพาะกลุ่มและมีการติดตามดูแล ฝ้าระวังอย่างเต็มที่ ด้วยเทคนิคการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่เหมาะสมตามที่ได้ฝึกอบรมมา

เจ้าหน้าที่เรือนจำที่ปฏิบัติหน้าที่ในกระบวนการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังในช่วงต้นนั้น จะต้องกำหนดระดับความอันตรายหรือความเป็นไปได้ที่ผู้ต้องขังจะสร้างความเสี่ยงทางการควบคุมให้แก่เจ้าหน้าที่หรือผู้ต้องขังคนอื่น ๆ ดังนั้น อาจจะเป็นไปได้ที่เจ้าพ่อผู้มีอิทธิพล (Mafia) อาจไม่ถูกพิจารณาตัดสินให้ถูกคุมขังในเรือนจำความมั่นคงสูงสุด เนื่องจากการมองว่าผู้ต้องขังคนนี้จะไม่สร้างความเสี่ยงทางการควบคุมที่จะก่อให้เกิดความรุนแรงใดๆแต่ในทางตรงกันข้ามผู้กระทำผิดในคดีที่ไม่รุนแรง เช่น การค้ายาเสพติด อาจถูกให้คุมขังภายในเรือนจำความมั่นคงสูงสุด เพราะว่ามีโอกาสและแนวโน้มที่จะก่อความรุนแรง เช่นเดียวกับผู้นำของแก๊งอาชญากรต่างๆ ซึ่งคาดว่าจะเข้าไปเข้าร่วมหรือสร้างกลุ่มแก๊งภายในเรือนจำ คนกลุ่มนี้ก็จะถูกพิจารณาว่ามีความอันตราย เช่นเดียวกันไม่ว่าจะเป็นผู้กระทำผิดในคดีร้ายแรงหรือไม่

ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า กระบวนการที่สำคัญในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังรายสำคัญในประเทศสหรัฐอเมริกา คือ การตัดสินใจในกระบวนการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง (Classification) ซึ่งดำเนินการโดยคณะกรรมการที่ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่เรือนจำ นักจิตวิทยาและเจ้าหน้าที่ฝ่ายควบคุมที่ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้กระทำผิดและสรุปประวัติของผู้ต้องขัง ซึ่งส่วนมากแล้วประเด็นที่กรมราชทัณฑ์ของแต่ละมลรัฐพิจารณาเป็นลำดับแรกๆในการตัดสินใจที่จะเลือกประเภทของสถานที่ควบคุมและระดับความมั่นคงปลอดภัยของสถานที่คุมขังให้แก่ผู้ต้องขังคือ

- ความสงสัยต่อลักษณะการเป็นอันตรายของผู้ต้องขัง และ
- แนวโน้มโอกาสที่ผู้ต้องขังจะหลบหนี

สำหรับเกณฑ์การกำหนดนั้น สามารถเห็นได้จากตัวอย่างของกรมราชทัณฑ์มลรัฐนิวยอร์ก ซึ่งได้กำหนดแนวทางสำหรับการพิจารณาผู้ต้องขังเพื่อให้อยู่ในเรือนจำความมั่นคงสูงสุดต้องเป็นผู้ต้องขังที่มีลักษณะเข้าเกณฑ์ข้อใดข้อหนึ่ง ดังนี้

- มีประวัติอาชญากรและได้ประกอบอาชญากรรมที่มีความซับซ้อน
- มีรูปแบบของพฤติกรรมที่มีความรุนแรง หรือสามารถถูกกระตุ้นให้โกรธได้ง่าย
- มีรูปแบบของพฤติกรรมความรุนแรงที่อันตราย ไม่สนใจใคร
- ใช้ความรุนแรงต่อเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงาน
- มีรูปแบบของพฤติกรรมความรุนแรงที่อันตรายถึงชีวิต
- มีพฤติกรรมวางเพลิง
- อาชญากรรมทางเพศ
- เป็นสมาชิกกลุ่มแก๊งต่างๆ
- เป็นผู้ที่ชอบร่อนเร่ ไม่มีที่พักเป็นหลักแหล่ง
- เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศอย่างรุนแรง
- เป็นผู้ที่ชอบฆ่าตัวตาย
- เป็นผู้ที่มีความไม่มั่นคงทางจิต

เป็นที่น่าสังเกตว่า ผู้ต้องขังในประเทศสหรัฐอเมริกาไม่จำเป็นต้องอยู่ในระบบการจำแนกลักษณะตามระดับการควบคุมสามารถเกิดขึ้นได้ภายหลังมีพฤติกรรมเหตุการณ์ความรุนแรงต่างๆ

ขณะที่ ในเรือนจำของกรมราชทัณฑ์มลรัฐแคลิฟอร์เนีย ช่วงเริ่มต้นจะมีกระบวนการคาดการณ์พฤติกรรมผู้ต้องขังที่มีแนวโน้มจะประกอบอาชญากรรมร้ายแรงขณะอยู่ในเรือนจำ ซึ่งกรมราชทัณฑ์จะกักคนกลุ่มนี้ไว้ในสถานที่คุมขังระดับ ๕ (ระดับความมั่นคงสูงที่สุดของกรมราชทัณฑ์มลรัฐแคลิฟอร์เนีย) โดยสามารถรองรับการคุมขังผู้ต้องขังได้ประมาณ ๕ เบอร์เซ็นต์ของจำนวนผู้ต้องขังทั้งหมด นอกจากนั้น การจะแบ่งแยกว่าเป็นสถานที่คุมขังระดับ ๕ หรือไม่ สามารถดูได้จาก การออกแบบเรือนจำว่าเป็น ๑๘๐ องศา หรือ ๒๗๐ องศา ซึ่งหากเป็นการออกแบบ ๒๗๐ องศา จะทำให้มีจำนวนผู้ต้องขังมากขึ้นที่จะอยู่ภายใต้ระบบการติดตามควบคุมในขณะหนึ่งๆและมักใช้กับผู้ต้องขังที่อันตรายมาก

จากการศึกษาวิจัยเมื่อปี ค.ศ.๒๐๐๒ ซึ่งเป็นการสำรวจผู้ต้องขังที่มีความเสี่ยงสูงและผู้ต้องขังที่ต้องได้รับการควบคุมดูแลเป็นพิเศษในทุกมลรัฐของประเทศ พบว่า ผู้ต้องขังที่มีความเสี่ยงสูงและผู้ต้องขังที่ต้องได้รับการควบคุมดูแลเป็นพิเศษในทุกมลรัฐของประเทศ พบว่า ผู้ต้องขังที่มีความเสี่ยงสูงกลุ่มนี้ส่วนมาก คือ ผู้ต้องขังที่ถูกควบคุมตัวอย่างที่เข้าขวต ถูกแยก การบริหารจัดการออกจากผู้ต้องขังกลุ่มอื่น รวมถึงผู้ต้องขังที่มีความผิดปกติทางจิตใจหรือทางการแพทย์

สำหรับกลุ่มแก๊งภายในเรือนจำ (Prison Gang) ในประเทศสหรัฐอเมริกาจากกล่าวได้ว่าเป็นกลุ่มที่มีคุณลักษณะใกล้เคียงกับที่ผู้ต้องขังคดียาเสพติดร้ายสำคัญในประเทศไทย นั่นคือ มีการรวมกลุ่มภายในเรือนจำเพื่อประกอบกิจกรรมบางอย่าง ได้แก่ การลักลอบเพื่อให้ได้ครอบครองยาเสพติด บุหรี่และแอลกอฮอล์ภายในสถานที่ควบคุม การฟอกเงิน รวมทั้งเข้าไปเกี่ยวข้องกับกลุ่มองค์กรอาชญากรรม (Organized Crime) ที่อยู่ภายนอกไม่มากนัก โดยมากแล้วกลุ่มองค์กรอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดมักจะมีสมาชิกหรือญาติพี่น้องที่ถูกพิพากษาจำคุกอยู่ในเรือนจำ ซึ่งยังคงประสานงานสร้างเครือข่ายกับกลุ่มองค์กรอาชญากรรมที่อยู่ภายนอกอย่างต่อเนื่อง และแม้จะได้รับการปล่อยตัวออกจากเรือนจำไปแล้ว ก็มักหวนกลับเข้าสู่กลุ่มองค์กรอาชญากรรมของตนเองเช่นเดิม

ในบางครั้งเจ้าหน้าที่เรือนจำและผู้ทำหน้าที่บังคับใช้กฎหมายในอเมริกาอาจใช้คำอื่นๆเรียกชื่อ อาทิ เช่น กลุ่มภัยคุกคามความมั่นคง Security Threat Group:STG สำหรับกลุ่มแก๊งภายในเรือนจำของประเทศสหรัฐอเมริกาที่มีชื่อเสียง ได้แก่ กลุ่ม Aryan Brotherhood

กรมราชทัณฑ์มลรัฐนิวเจอร์ซีย์ มีความเชื่อว่ากลุ่มองค์กรอาชญากรรมในศตวรรษที่ ๒๑ มีการเปลี่ยนแปลงไป โดยแพร่ขยายอิทธิพลเข้าไปภายในเรือนจำ/ทัณฑสถาน ซึ่งเป็นสิ่งที่เจ้าหน้าที่และบุคลากรที่เกี่ยวข้องต้องดำเนินการป้องกันแก้ไข ทั้งนี้พบว่า ปัจจุบันมีจำนวนกลุ่มอาชญากรรมหรือกลุ่มแก๊งในเรือนจำจำนวนมาก ซึ่งมักมีพฤติกรรม ดังนี้

- มีการติดต่อกันภายในกลุ่มทั้งที่อยู่ภายในและภายนอกเรือนจำ ทั้งภายในมลรัฐนิวเจอร์ซีย์และทั่วประเทศสหรัฐอเมริกา โดยการลักลอบนำโทรศัพท์มือถือหรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อื่นๆเข้าไปในเรือนจำเพื่อการติดต่อสื่อสาร

- มีการเคลื่อนย้ายเงินจำนวนมากอย่างไม่จำกัด และบริหารจัดการธุรกรรมทางการเงินที่ผิดกฎหมาย โดยการครอบงำระบบบัญชีการเงินผู้ต้องขังที่เป็นทางการ

- มีพฤติกรรมข่มขู่กรรโชกผู้ต้องขังและญาติ มีการร่วมกันทุจริตกับเจ้าหน้าที่เรือนจำ ซึ่งร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ฝ่ายควบคุม

ด้วยการดำเนินการต่างๆที่กล่าวมา ล้วนส่งผลให้แก๊งผู้ต้องขังสามารถเพิ่มพูนความก้าวหน้าและพัฒนากลุ่มองค์กรอาชญากรรมให้มีความรุนแรงมากขึ้น ขณะยังอยู่ภายในเรือนจำและเมื่อได้รับการปล่อยตัวไปแล้ว

สำหรับแนวทางการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่เป็นกลุ่มแก๊งค์อาชญากรรมนั้น กรมราชทัณฑ์มลรัฐนิวเจอร์ซีย์ได้จัดทำรายงานข้อเสนอแนะมาตรการสำหรับการปฏิบัติงานให้เหมาะสม ดังนี้

๑. ควรมีการพัฒนาปรับปรุงระบบการแสวงหาข่าวและระบบการระบุด่วนสมาชิกกลุ่มแก๊งภายในมลรัฐ สำหรับการดำเนินงานของกรมราชทัณฑ์และชุมชนผู้บังคับใช้กฎหมายอื่นๆภายในมลรัฐนิวเจอร์ซีย์

๒. ปรับโครงสร้างหน่วยงานสืบสวนสอบสวนพิเศษ ด้วยการมั่นใจว่ามีการมอบหมายตำแหน่งให้แก่บุคลากรอย่างเหมาะสม มีการจัดสรรอุปกรณ์ที่จำเป็นอย่างเพียงพอในการปราบปรามกลุ่มแก๊งอย่างมีประสิทธิภาพ

๓. จัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงานด้านการตรวจสอบความมั่นคงปลอดภัยบริเวณทางเข้าเรือนจำให้เหมือนกันทุกแห่ง เพื่อตรวจตราป้องกันและควบคุมมิให้เกิดการลักลอบนำโทรศัพท์มือถือ ยาเสพติดหรือสิ่งของต้องห้ามอื่นๆเข้าเรือนจำ

๔. มีการบริหารจัดการและสังเกตบัญชีทางการเงินของผู้ต้องขังอย่างเข้มงวดขึ้น รวมทั้งการรวมศูนย์ระบบบัญชีและการจำกัดจำนวนการใช้เงินของผู้ต้องขัง

๕. ปรับปรุงระบบการสรรหาบุคลากรเข้าทำงาน การฝึกอบรม การจัดสรรตำแหน่งในกรมราชทัณฑ์ ตลอดจนกระบวนการลงโทษทางวินัย

สำหรับสถานที่ควบคุมหรือคุมขังผู้ต้องขังกลุ่มอันตรายดังกล่าวมักเป็นเรือนจำความมั่นคงสูง (Maximum Security Prison) หรือเรือนจำความมั่นคงสูงเท่าที่จะทำได้ ซึ่งมักเรียกทับศัพท์ว่า ซูเปอร์แม็กซ์ โดยมาจากภาษาอังกฤษที่เรียกว่า Super maximum ตัวอย่างเรือนจำเหล่านี้ได้จาก

เรือนจำซานควอนติน (แคลิฟอร์เนีย) เรือนจำแอตติกา (นิวยอร์ก) และเรือนจำสเตทวิว (อิลลินอยส์) ทั้งนี้ จุดเด่นที่ปรากฏได้แก่

- การมีกำแพงสูงเพื่อป้องกันการหลบหนี
- การมีหอคอยหรือป้อมที่มีเจ้าหน้าที่ติดอาวุธด้วยปืนไรเฟิลคอยจับตามองการเคลื่อนไหวของผู้ต้องขังในพื้นที่เปิดด้านข้างตลอดเวลา
- การเคลื่อนไหวทั้งภายในและภายนอกห้องขังจะถูกติดตามดูอย่างใกล้ชิดด้วยเครื่องตรวจจับโลหะ เครื่องตรวจจับความเคลื่อนไหวและกล้องโทรทัศน์วงจรปิด
- มีการตรวจค้นอาวุธและยาเสพติดในห้องขังเป็นกิจวัตรประจำวัน ตลอดจนการตรวจค้นแบบไร้เสื้อผ้าทุกครั้งที่มีการเยี่ยมญาติ
- เฟอร์นิเจอร์และอุปกรณ์ภายในห้องขังถูกผลิตขึ้นด้วยวัสดุชนิดพิเศษ เช่น เหล็กหรือพลาสติก ซึ่งผู้ต้องขังไม่สามารถทำลายได้
- เจ้าหน้าที่จะได้รับการฝึกอบรมเป็นพิเศษในการปฏิบัติเพื่อรับมือกับผู้ต้องขังกลุ่มนี้ไม่ว่าจะเป็นความรุนแรงส่วนบุคคลหรือความรุนแรงของกลุ่มผู้ต้องขัง ซึ่งโดยปกติเจ้าหน้าที่จะมีการพกพาอุปกรณ์สัญญาณร้องเตือนส่วนบุคคลในกรณีฉุกเฉิน
- แต่ละเรือนจำต้องมีหน่วยปฏิบัติการฉุกเฉินที่เตรียมพร้อมปฏิบัติหน้าที่ตลอด ๒๔ ชั่วโมง ด้วยเครื่องมือที่ทันสมัยและสามารถเข้าสลายเหตุการณ์ปัญหาต่างๆได้
- ผู้ต้องขังถูกควบคุมอยู่ภายในห้องขังเดี่ยว ๒๓ ชั่วโมงต่อวัน อาหารทุกมื้อจะถูกส่งให้ผู้ต้องขังเข้ารับประทานภายในห้องขัง รวมทั้งหนังสือหรือการให้บริการอื่นๆก็จะเป็นไปในลักษณะเดียวกัน

อาจกล่าวได้ว่าการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่อันตรายได้สร้างปัญหาด้านการควบคุมให้แก่ระบบงานเรือนจำในประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งมีประเด็นที่เกิดการถกเถียงกันว่าแนวคิดการควบคุมผู้ต้องขังกลุ่มนี้ควรใช้วิธีการรวมกลุ่มไว้ด้วยกัน (Concentrate) หรือกระจายกลุ่มผู้ต้องขังออกไป (disperse)

ข้อดีของการรวมกลุ่มผู้ต้องขังที่อันตรายไว้ในสถานที่เดียวกันไม่ว่าจะเป็นทั้งเรือนจำหรือเฉพาะแดนๆหนึ่ง ก็คือ ทำให้สามารถมุ่งเน้นการควบคุมได้อย่างเต็มที่ รวมทั้งสามารถทุ่มเททรัพยากร เทคโนโลยีและกำลังเจ้าหน้าที่ที่มีความสามารถไปเพื่อการดำเนินการควบคุมที่มีประสิทธิภาพ อีกทั้งในการทางทฤษฎีมีความเชื่อว่า การโอนย้ายผู้ต้องขังเหล่านี้ไปอยู่ที่เดียวกันจะช่วยให้เรือนจำหรือแดนอื่นๆ ไม่ต้องประสบปัญหาการก่อความรุนแรง แต่อย่างไรก็ดี การรวมกลุ่มผู้ต้องขังที่อันตรายก็มีข้อเสีย กล่าวคือ ในทางปฏิบัติมักพบว่า เรือนจำหรือแดนที่ใช้ควบคุมผู้ต้องขังอันตรายมักกลายเป็นพื้นที่ที่ไม่สามารถควบคุมได้เลย และนั่นแทนที่จะเป็นการแก้ไขปัญหาของระบบกลับกลายเป็นการสร้างปัญหาที่ยากจะแก้ไขมากที่สุด ซึ่งหนึ่งในความยากลำบากที่พบ คือ การสร้างความรู้สึกการเป็นศัตรูระหว่างเจ้าหน้าที่และกลุ่มผู้ต้องขังจนเกิดวัฒนธรรมการต่อต้านและทำให้ผู้ต้องขังยังสร้างเหตุการณ์ความรุนแรงและความวุ่นวายในสถานที่

ทั้งนี้ แนวคิดการกระจายผู้ต้องขังออกไป ก็มีความเสี่ยงที่เห็นได้ชัด นั่นคือ ผู้ต้องขังออกไป ก็มีความเสี่ยงที่เห็นได้ชัด นั่นคือ ผู้ต้องขังอาจมีการชักชวนหรือชี้แนะให้ผู้ต้องขังปกติอื่นเข้า

ร่วมในกลุ่มแก๊งและสร้างปัญหาด้านการควบคุมให้แก่เจ้าหน้าที่หรือสร้างความหวาดกลัวให้แก่กลุ่มผู้ต้องขังที่อันตรายไว้ที่สถานคุมขังเดียวกัน

ประเทศอังกฤษและเวลส์

ในประเทศอังกฤษและเวลส์ ผู้กระทำผิดผู้ใหญ่ที่เป็นเพศชายจะถูกจำแนกลักษณะในช่วงแรกรับภายในเรือนจำ และถูกจัดกลุ่มให้อยู่ใน ๑ ใน ๔ กลุ่มประเภทความมั่นคง ปลอดภัย (Security Categorization) บนพื้นฐานของแนวโน้มการหลบหนีและความเสี่ยงภัยที่จะเกิดต่อสาธารณะหากเกิดการหลบหนีของผู้ต้องขัง กลุ่มประเภทความมั่นคงปลอดภัยในประเทศอังกฤษและเวลส์นั้น ประกอบด้วย

- ประเภท A (Category A) หมายถึง ผู้ต้องขังที่หากเกิดการหลบหนีจะก่อให้เกิดอันตรายต่อสาธารณะ ต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ และต่อความมั่นคงของชาติอย่างสูง
- ประเภท B (Category B) หมายถึง ผู้ต้องขังที่ไม่จำเป็นต้องถูกควบคุมในสภาพแวดล้อมทางความมั่นคงปลอดภัยสูงสุด แต่จำเป็นต้องระมัดระวังป้องกัน มิให้สามารถหลบหนีได้
- ประเภท C (Category C) หมายถึง ผู้ต้องขังที่ไม่สามารถไว้วางใจให้อยู่ในสภาพแวดล้อมแบบเปิด แต่มีความเป็นไปได้ว่าจะไม่มีความพยายามในการหลบหนี
- ประเภท D (Category D) หมายถึง ผู้ต้องขังที่อยู่ภายในสภาพแวดล้อมแบบเปิดสามารถไว้วางใจได้ว่าจะไม่หลบหนี

สำหรับผู้ต้องขังหญิง หากไม่ใช่ผู้ต้องขังประเภท A แล้ว จะไม่ถูกจัดกลุ่มประเภทตามความมั่นคงปลอดภัยอย่างเป็นทางการดัง ๔ ประเภท ที่กล่าวมา แต่จะถูกจัดให้ถูกควบคุมตัวในเรือนจำปิด หรือเรือนจำเปิด ขณะที่ผู้ต้องขังระหว่างการพิจารณาคดี หากไม่ใช่ผู้ต้องขังประเภท A แล้วจะไม่ถูกจัดกลุ่มประเภทตามความมั่นคงปลอดภัยเช่นกัน แต่จะได้รับการปฏิบัติเสมือนดังผู้ต้องขังกลุ่ม B

การจัดประเภทกลุ่มผู้ต้องขังนี้ สามารถมีการเปลี่ยนแปลงได้ในช่วงระหว่างการคุมขัง โดยผู้ต้องขังที่ถูกจำคุกตั้งแต่ ๑๒ เดือนเป็นต้นไป จะได้รับการพิจารณาทบทวนสถานะโดยปกติทุกๆ ๓ - ๖ เดือน หากมีการพิจารณาแล้วว่าผู้ต้องขังไม่มีแนวโน้มในการหลบหนีและสร้างความเสี่ยงทางการควบคุมที่น้อยลง ก็จะได้รับ การจัดกลุ่มใหม่ในระดับความมั่นคงที่ต่ำกว่าเดิม หรือในทางกลับกัน ผู้ต้องขังสามารถถูกยกระดับกลุ่มประเภทความมั่นคงสูงมากยิ่งขึ้นได้ หากพบความเสี่ยงหรือแนวโน้มว่าจะก่อการหลบหนี นอกจากนั้น แนวทางในการย้ายผู้ต้องขังเพื่อเปลี่ยนเรือนจำ จำเป็นต้องพิจารณาหาเรือนจำใหม่ที่มีระดับความมั่นคงในระดับเดียวกันในการควบคุมผู้ต้องขังด้วย

ทั้งนี้ ผู้ต้องขังประเภท A ซึ่งเป็นกลุ่มที่สร้างปัญหาและภัยต่อการควบคุมมากที่สุดของเรือนจำในประเทศอังกฤษจะถูกติดตามดูแลพฤติกรรมอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การติดต่อกับญาติ หรือบุคคลภายนอก ดังเช่น การโทรศัพท์ของผู้ต้องขังประเภท A จะถูกติดตามเฝ้าระวังจากเจ้าหน้าที่ซึ่งสามารถฟังเสียงการสนทนาของทั้ง ๒ ฝ่าย และทำการบันทึกเทปได้ โดยเจ้าหน้าที่ยังสามารถยุติการสนทนาได้ถ้าพบว่ามีข้อความการพุดคุยในประเด็น ดังต่อไปนี้

- ประเด็นที่เป็นอันตรายต่อระดับความมั่นคงปลอดภัยของเรือนจำและแผนการที่เกี่ยวข้องกับการหลบหนี
- ประเด็นเกี่ยวกับการช่วยเหลือบุคคลให้ประกอบอาชญากรรม หรือฝ่าฝืนกฎเรือนจำ และพระราชบัญญัติราชทัณฑ์
- ประเด็นเกี่ยวกับการคุกคาม หรือการข่มขู่เพื่อเอาทรัพย์สิน (blackmail)
- ประเด็นเรื่องลามก หรือการก้าวร้าว

นอกจากนั้น ระบบงานราชทัณฑ์ของประเทศอังกฤษและเวลส์ มองว่าการลักลอบนำยาเสพติดเข้าเรือนจำถือว่าเป็นการกระทำผิดที่ร้ายแรงมาก มีความผิดทั้งตามกฎหมายและพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ ซึ่งหากมีการลักลอบนำยาเสพติดเข้าเรือนจำโดยทางญาติ หรือผู้เข้าเยี่ยม เจ้าหน้าที่เรือนจำจะแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อจับกุม และผู้ที่เข้าเยี่ยมจะถูกห้ามเข้าเยี่ยมผู้ต้องขังเป็นระยะเวลาอย่างต่ำ ๓ เดือน รวมทั้งต้องถูกตรวจค้นตัวอย่างละเอียด จนกระทั่งเรือนจำแน่ใจว่า บุคคลเหล่านี้จะไม่สร้างภัยคุกคามใดๆ ต่อเรือนจำอีกในขณะเดียวกัน ผู้ต้องขังเองจะได้รับผลกระทบด้วยเช่นกัน เช่น การถูกลงโทษทางวินัย การถูกตัดสิทธิพิเศษต่างๆ การถูกเพิ่มระดับความมั่นคงปลอดภัย โดยปกติแล้ว การเข้าเยี่ยมพบผู้ต้องขังแต่ละครั้ง เรือนจำจะมีการสุ่มตรวจค้นมีการใช้สุนัขดมกลิ่นสารเสพติด มีการติดตั้งกล้องโทรทัศน์วงจรปิด และทุกครั้งจะต้องมีเจ้าหน้าที่เรือนจำอยู่ในบริเวณเยี่ยมญาติตลอดเวลา เพื่อเฝ้าดูสัญญาณการหยิบยื่นสิ่งของต้องห้าม หรือสิ่งผิดกฎหมายจากผู้เข้าเยี่ยมผ่านให้แก่ผู้ต้องขัง หรือผู้เข้าเยี่ยมคนอื่นๆ

ในปี ค.ศ. ๑๙๙๙ ประเทศอังกฤษและเวลส์ได้ริเริ่มมาตรการเกี่ยวกับการลักลอบนำยาเสพติดและสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำ โดย

๑. หากผู้ต้องขังพบว่าการครอบครองยาเสพติดภายในห้องเยี่ยม หรือภายหลังการเยี่ยมญาติ ผู้ต้องขังจะถูกลงโทษด้วยมาตรการต่างๆ รวมทั้งการพิจารณาให้ต้องโทษเพิ่มเติมจากกำหนดโทษเดิม จำนวน ๔๒ วัน เป็นต้น

๒. หากมีข้อสงสัยอันเชื่อได้ว่าผู้ต้องขังได้ลักลอบนำยาเสพติดเข้าเรือนจำจะถูกดำเนินการ ดังนี้

- งดการเยี่ยมไม่ว่าโดยรูปแบบใด ๆ เป็นระยะเวลาขั้นต่ำ ๓ เดือน
- เข้ารับการตรวจสารเสพติดในปีสภาวะ
- เข้ารับการตรวจค้นเพิ่มเติม
- พฤติกรรมการลักลอบนำยาเสพติดเข้าเรือนจำจะพิจารณาควคุมไปด้วย เมื่อมีการพบพบการคุมขังหรือดำเนินการใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้ต้องขัง

ทั้งนี้ ผู้เข้าเยี่ยมผู้ต้องขังจะต้องถูกดำเนินคดีและอยู่ภายใต้ข้อบังคับมาตรการต่างๆ ที่เรือนจำกำหนด เช่นกัน

จากประสบการณ์ของประเทศอังกฤษและเวลส์ พบว่า ในเมืองลีดส์ เป็นเมืองที่ต้องพบกับปัญหาการลักลอบแอบนำยาเสพติดและโทรศัพท์มือถือเข้าเรือนจำผ่านทาง การเยี่ยมญาติอย่างมาก เนื่องจาก สำนักงานตรวจแห่งเซตยอร์กเชียร์ตะวันตก ได้มีนโยบายปราบปรามยาเสพติดอย่างเข้มงวด ส่งผลให้ผู้ต้องขังที่เข้ามาอยู่ในเรือนจำลีดส์ เป็นผู้ที่เคยทำงานใกล้ชิดในการค้ายาเสพติด และเกี่ยวข้องกับความรุนแรงภายในบริเวณเมืองซาเพลทาว์น ซึ่งก่อให้เกิดประเด็น ความมั่นคงที่

สำคัญแก่เจ้าหน้าที่เรือนจำของลิตส์ ดังนั้น ทางเรือนจำและตำรวจท้องถิ่นจึงได้ประสานความร่วมมือกันแก้ไขปัญหาด้วยการตรวจตราอย่างเข้มงวด ทั้งระหว่างการเยี่ยมญาติ และมีการสั่งการให้รถสายตรวจขับวนรอบๆ บริเวณอาณาเขตเรือนจำเพื่อตรวจสอบความผิดปกติ โดยเรือนจำได้ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น เครื่องตรวจจับป้ายทะเบียนรถอัตโนมัติ (Automatic Number Plate Recognition : ANPR) และ กล้องโทรทัศน์วงจรปิดในการจัดการกับพาหนะที่ต้องสงสัย

กรมราชทัณฑ์ประเทศอังกฤษและเวลส์สังเกตเห็นว่า เมืองลิตส์มีมาตรการที่น่าสนใจและประสบความสำเร็จ กล่าวคือ เรือนจำลิตส์ เป็นเรือนจำที่ได้รับรางวัลชนะเลิศจากกรมราชทัณฑ์ ในประเภทความมั่นคงปลอดภัย ด้วยการดำเนินงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้ต้องขังรายสำคัญดังนี้

๑) เรือนจำและตำรวจมีการร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดในการประสานข้อมูลบุคคลผู้ต้องขังสงสัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการค้ายาเสพติดทั้งภายในและภายนอกเรือนจำทั้งเรือนจำและสำนักงานตำรวจมีการร่วมใช้ข้อมูลข่าวสารองด้วยกัน เรือนจำจะคอยให้ข้อมูลความสัมพันธ์ระหว่างผู้ต้องขังด้วยกันซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายให้แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจขณะเดียวกัน ตำรวจจะคอยให้ข้อมูลความเคลื่อนไหวหากมีข่าวเกี่ยวกับการลักลอบนำยาเสพติดเข้าเรือนจำจากบุคคลภายนอก สิ่งเหล่านี้ช่วยให้การทำงานของเรือนจำง่ายขึ้น

๒) เรือนจำได้เพิ่มการลงทุนในการลักลอบนำยาเสพติดและสิ่งของต้องห้ามอื่นๆ เช่น โทรศัพท์มือถือให้ได้รับโทษที่รุนแรงมากยิ่งขึ้น และหากบุคคลใดมีข้อมูลที่เกี่ยวข้องสามารถแจ้งยังหน่วยงานได้

๓) มีการจัดทำมาตรการในการขนย้ายผู้ต้องขัง เพื่อให้แน่ใจว่ามีการปฏิบัติงานที่ได้มาตรฐานความมั่นคงปลอดภัยจริงๆ

๔) ได้มีการจัดทำการแจ้งข่าวความเคลื่อนไหวของผู้ต้องขังที่ต้องเฝ้าจับตามองให้แก่เจ้าหน้าที่ทุกคนในทุกแดน ให้รายงานทุกๆ วันศุกร์ที่เรียกว่า Friday report ซึ่งจะมีการสรุปพฤติกรรมของผู้ต้องขังที่ต้องเฝ้าระวังเป็นพิเศษและกลุ่มที่เกี่ยวข้อง ซึ่งถือเป็นการดำเนินงานที่สำคัญมาก

ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่าลิตส์เป็นเรือนจำที่มุ่งเน้นมาตรการเชิงรุก กล่าวคือ เน้นการป้องกันก่อนที่จะเกิดเหตุการณ์อันไม่พึงประสงค์ ซึ่งสำหรับการป้องกันกระบวนการปราบยาเสพติดนั้น จะมุ่งเน้นที่การตรวจค้นและตรวจจับโดยเชื่อว่า หากพบก่อนจะเป็นการป้องปรามผู้ต้องขังอื่นๆ ภายในเรือนจำให้ไม่กล้ากระทำการใดๆ อีกทั้ง กลุ่มเจ้าหน้าที่ของเรือนจำจะมีความสามัคคีและร่วมกันทำงานเป็นทีม ดังนั้น อีกนัยหนึ่ง อาจกล่าวได้ว่า การบริหารจัดการและการทำงานเป็นทีม ถือเป็นหัวใจในการปฏิบัติงานที่ประสบความสำเร็จของเรือนจำลิตส์ ซึ่งสามารถนำไปปรับใช้ได้กับเรือนจำแห่งอื่นๆ ในประเทศอังกฤษและเวลส์

ประเทศออสเตรเลีย

ในประเทศออสเตรเลีย อาจไม่ใช่ประเทศที่ประสบกับปัญหากลุ่มแก๊งภายในเรือนจำมากเท่ากับในแคลิฟอร์เนีย คิวเบก หรือนิวซีแลนด์ แต่ก็พบปัญหาจากกลุ่มภัยคุกคามทางความมั่นคง (Security Threat Group:STGs) ซึ่งพบในนิวเซาท์เวลส์ กล่าวคือ เป็นกลุ่มผู้ต้องขังที่เข้าร่วมในกิจกรรมผิดกฎหมายหรือสร้างภัยคุกคามด้านความมั่นคงให้แก่เจ้าหน้าที่และผู้ต้องขังคนอื่นๆ และ

เช่นเดียวกันกับระบบงานราชทัณฑ์ของประเทศอื่นๆ ประเทศออสเตรเลียมีการจัดระบบการจัดการผู้ต้องขังทางด้านการควบคุมโดยกระบวนการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังอย่างมีระบบ (Systematic classification process) ซึ่งเป็นกระบวนการในการพิจารณาหาสถานที่ควบคุมที่มีระดับความมั่นคงปลอดภัยที่เหมาะสมในการคุมขัง และถือเป็นกระบวนการที่สำคัญมากที่สุดอย่างหนึ่งในระบบงานราชทัณฑ์ เพื่อให้มั่นใจได้ว่าสังคม ชุมชน เจ้าหน้าที่และตัวผู้ต้องขังเองจะได้รับความปลอดภัย โดยเห็นตัวอย่างที่ชัดเจนได้จากรัฐนิวเซาท์เวลส์ ที่มีการจำแนกผู้ต้องขังในกลุ่ม AA (category AA) ซึ่งอธิบดีมีความเห็นว่าสามารถสร้างความเสี่ยงหรือเป็นภัยต่อความมั่นคงของประเทศ (เช่น การเข้าร่วมในกิจกรรมการก่อการร้าย เป็นต้น) และสมควรที่จะถูกคุมขังเรือนจำลักษณะพิเศษ ซึ่งมีอุปกรณ์ การรักษาความปลอดภัยอิเล็กทรอนิกส์ที่เข้มงวด

๑) สถานที่คุมขัง

สำหรับการคุมขังผู้ต้องขังที่มีลักษณะอันตราย หรือต้องได้รับการเฝ้าติดตามดูแลใกล้ชิดนั้น ทุกรัฐในประเทศออสเตรเลีย ยกเว้นมณฑลนครหลวงแห่งออสเตรเลีย (Australian Capital Territory : ACT) จะมีสถานที่คุมขัง ซึ่งอาจเป็นในลักษณะเช่นนี้ทั้งเรือนจำ หรือเฉพาะบางส่วนบางแดนภายในเรือนจำ เช่น ใน รัฐควีนส์แลนด์ ไม่มีเรือนจำที่ใช้คุมขังผู้ต้องขังอันตรายเป็นพิเศษ แต่จะมีแดนความมั่นคงสูงสุด (Maximum Security Units :MSUs) ในบางเรือนจำ ซึ่งใช้อย่างสอดคล้องต่อกฎระเบียบความมั่นคงสูงสุด

โดยทั่วไปแล้ว สถานที่สำหรับการคุมขังผู้ต้องขังที่รุนแรง อันตรายและมีความเสี่ยงสูง จะถูกเรียกว่า เรือนจำความมั่นคงสูงสุด (Maximum in Security Correctional Centers) และเหนือขึ้นไปกว่านั้น ยังมีสถานที่คุมขังที่เรียกว่าแดนการจัดการความเสี่ยงสูง (High Risk Management Unit : HRMu) ซึ่งมีลักษณะระดับความมั่นคงปลอดภัยที่สูงกว่าเรือนจำความมั่นคงสูงสุด และตั้งอยู่ภายในเรือนจำไกลเบิร์ท ทางตะวันตกเฉียงใต้ของซิดนีย์

ปรัชญาของแดนการจัดการความเสี่ยงสูงในประเทศออสเตรเลีย ได้แก่ คุณภาพของปฏิสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่และผู้กระทำผิด กล่าวคือ ผู้ต้องขังจะถูกควบคุมตัวอยู่ในแดนตลอดช่วงระยะเวลาหนึ่งๆ ขึ้นอยู่กับพฤติกรรมและอันตรายความเสี่ยงที่ผู้ต้องขังจะก่อปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการตัดสินใจระยะเวลาในการถูกคุมขัง จะขึ้นอยู่กับระดับที่ผู้กระทำผิดสามารถแสดงการเปลี่ยนแปลงในทัศนคติและพฤติกรรม

ภายในแดนจะมีลักษณะที่ทันสมัยด้วยระบบความมั่นคงปลอดภัยแบบอิเล็กทรอนิกส์ และการออกแบบบริเวณอาณาเขตโดยรอบ ประกอบด้วยหอคอย ๒ แห่ง ที่ติดอาวุธครบ และเจ้าหน้าที่ประจำ ๒๔ ชั่วโมง ผู้ต้องขังแต่ละคน จะมีห้องเดี่ยวของตนเอง ห้องขังทุกห้องถูกออกแบบเพื่อลดโอกาสในการทำร้ายร่างกายตนเองและการหลบหนี แต่ยังคงสอดคล้องกับมาตรฐานที่พอเพียงในด้านการอำนวยความสะดวก ผู้ต้องขังสามารถเข้าร่วมการออกกำลังกายกลางแจ้ง การเข้าถึงพื้นที่สนามหญ้า ลู่วิ่ง ห้องคอมพิวเตอร์ และเอกสารในห้องสมุดต่าง ๆ ซึ่งจำเป็นต้องใช้ในการเข้าร่วมโปรแกรมการบำบัดฟื้นฟู ทั้งนี้ แดนความมั่นคงสูงสุดแห่งนี้ มีอาณาเขตแยกต่างหาก ตลอดจนพื้นที่เยี่ยมญาติ อุปกรณ์ทางการแพทย์ และอาวุธของเจ้าหน้าที่ของตนเอง โดยภายในแดนจะมีศูนย์การเยี่ยมญาติของแดนตนเองที่เปิดบริการให้ มีการเยี่ยมญาติทั้งแบบปกติ การเยี่ยมญาติแบบใกล้ชิด และการเยี่ยมของทนายสำหรับผู้ต้องขัง โดยผู้ที่ประสงค์จะเข้าเยี่ยม ต้องยื่นความจำนงโดยการเขียน

เอกสารคำร้องเพื่อผ่านการตรวจสอบประวัติอาชญากร ก่อนที่จะได้รับการอนุญาตให้เข้าไปภายใน เรือนจำและติดต่อกับผู้ต้องขัง

๒) การจัดตั้งทีมเฉพาะกิจ

กรมราชทัณฑ์ของรัฐนิวเซาท์เวลส์ได้จัดตั้งทีมเฉพาะกิจกลุ่มภัยคุกคามด้านความมั่นคง ในปี ค.ศ. ๒๐๐๒ และมีการจัดทำโปรแกรมบำบัดฟื้นฟูผู้ต้องขังกลุ่มดังกล่าวการดำเนินงานทั้งสอง ประการถูกพัฒนาขึ้น เพื่อสร้างความเป็นระเบียบเรียบร้อยของเรือนจำและดำเนินการกับกลุ่มอาชญากร ภายในเรือนจำ ซึ่งสร้างภัยคุกคามด้านการควบคุมให้แก่เจ้าหน้าที่และผู้ต้องขังอื่นๆ ทั้งนี้ กรมราชทัณฑ์ตระหนักว่า การรวมกลุ่มกันตามลักษณะเชื้อชาติ ศาสนา ภาษาหรือภูมิหลังทาง วัฒนธรรมเป็นเรื่องตามธรรมชาติ ซึ่งบางครั้งการรวมกลุ่มกันอาจไม่ก่อให้เกิดภัยคุกคามใดๆ ผู้ต้องขัง ที่เป็นจุดสนใจของทีมเฉพาะกิจจะถูกเข้าสู่กระบวนการประเมินผลอย่างเข้มงวด โดยผู้ต้องขังจะได้รับ ติดตามเฝ้าดูแลและการแจ้งเตือนอย่างเป็นทางการ ซึ่งกรมราชทัณฑ์เชื่อว่าทีมเฉพาะกิจมีผลงานที่ ประสบผลสำเร็จกล่าวคือ ผู้ต้องขังที่เป็นกลุ่มเป้าหมายส่วนมากเมื่อได้รับการแจ้งเตือนมักหยุด กิจกรรมหรือพฤติกรรมผิดกฎหมายภายในเรือนจำ และหากผู้ต้องขังคนใดไม่มีการเปลี่ยนแปลงใน พฤติกรรม ก็จะถูกส่งไปยังแดนการจัดการความเสี่ยงสูงต่อไป

๓) การจัดการด้านข่าวกรอง

การบริหารจัดการด้านข่าวกรองเป็นสิ่งสำคัญอย่างมากในสถานที่ ที่มีจำนวนผู้ต้องขังที่ อันตรายอยู่ ซึ่งเป็นการก้าวล้ำหน้าเครือข่ายข้อมูลของกลุ่มผู้ต้องขังที่ไม่เป็นทางการภายในสถานที่ คุณซึ่งที่มีระดับความมั่นคงปลอดภัยสูงสุด ตลอดจนกลุ่มผู้สมรู้ร่วมคิดที่อยู่ในชุมชนภายนอก ดังนั้น เพื่อเป็นการระบุนผู้ต้องขังที่เป็นภัยคุกคาม กรมราชทัณฑ์ได้มีการพัฒนาระบบข่าวกรองข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องขังที่จำเป็น ซึ่งเป็นการระบุให้เห็นผู้ที่ผู้นำของกลุ่ม และเป็นผู้ที่สามารถมีอิทธิพล ในด้านลบเหนือผู้ต้องขังทั่วไป นอกจากนั้น ยังมีการประสานงานความร่วมมือกับหน่วยงานบังคับใช้ กฎหมายอื่นๆ เพื่อรวบรวมและใช้ข้อมูลข่าวกรองร่วมกัน

๔) การฝึกอบรมเจ้าหน้าที่

ในประเทศออสเตรเลียตระหนักดีว่า ทักษะและความรู้พื้นฐานของเจ้าหน้าที่ปกติทั่วไป ไม่เพียงพอต่อการควบคุมผู้ต้องขังที่มีอิทธิพล ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการฝึกอบรม เป็นพิเศษ เช่น กระบวนการควบคุมและปฏิบัติการ การประเมินผล การมุ่งเน้นการจัดการรายบุคคล และโปรแกรม ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง นอกจากนั้น กลุ่มเจ้าหน้าที่ต้องมีระบบการหมุนเวียนข้อมูลที่เหมาะสม กล่าวคือ เจ้าหน้าที่จะได้รับการสรุปข้อมูลต่างๆ และต้องฝึกในการบันทึกเอกสารทุกประเด็นที่สำคัญงานที่ เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง ซึ่งเจ้าหน้าที่นั้นต้องทำงานร่วมมือกัน และสามารถไว้วางใจซึ่งกัน และกันได้ในระดับที่มากที่สุด เรือนจำปกติทั่วไป เจ้าหน้าที่ต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ สม่าเสมอและเป็นมืออาชีพ เนื่องจากความผิดพลาดเพียงเล็กน้อยอาจก่อให้เกิดความเสียหายอย่าง ใหญ่หลวง ทั้งนี้ หน่วยงานต้องจัดสรรอุปกรณ์ป้องกันตนเองเพื่อลดความเสี่ยงในการเกิดอันตรายต่อ เจ้าหน้าที่ที่อย่างเพียงพอและเหมาะสม

๕) การจัดการเกี่ยวกับการทุจริตของเจ้าหน้าที่

การที่ผู้ต้องขังที่อันตรายและมีอิทธิพลมักถูกพิพากษาลงโทษจำคุกเป็นระยะเวลาที่ ค่อนข้างนาน ดังนั้น จึงก่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่บ่อยครั้ง ซึ่งอาจมีอิทธิพลต่อการทุจริต

คอร์รัปชัน หรือการข่มขู่ทางร่างกายของเจ้าหน้าที่และครอบครัว ดังนั้นในรัฐนิวเซาท์เวลส์ ได้มีการจัดตั้งทีมเฉพาะกิจท้องฟ้า (Task Force Sky) คอยรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการทุจริตและพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเจ้าหน้าที่ รวมทั้งกระจายข่าวข้อมูลให้แก่ผู้ตรวจสอบที่เหมาะสมทั้งภายในกรมราชทัณฑ์และองค์กรภายนอก

สำหรับประเด็นที่น่าสนใจเพิ่มเติมเกี่ยวกับการลักลอบนำโทรศัพท์มือถือและการใช้โทรศัพท์มือถือโดยผู้ต้องขังนั้น ในคราวการประชุมอธิบดีกรมราชทัณฑ์ของรัฐต่างๆ ในประเทศออสเตรเลียเมื่อปี ค.ศ. ๒๐๐๔ ได้มีการนำเสนอรายงานเกี่ยวกับผลกระทบของโทรศัพท์มือถือภายในสถานที่ควบคุม ซึ่งมีความพยายามในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ในการแก้ไขปัญหาโทรศัพท์มือถือภายในเรือนจำ ด้วยการส่งเจ้าหน้าที่ระดับสูง ๒ คน ศึกษาสถานศึกษาที่ ณ ประเทศต่างๆ เช่น สิงคโปร์ อิสราเอล ฝรั่งเศส สหราชอาณาจักร แคนาดา และนิวซีแลนด์ พบว่า ในทุกประเทศต่างพบการลักลอบใช้โทรศัพท์มือถือในเรือนจำ ซึ่งก่อให้เกิดประเด็นความมั่นคงปลอดภัยที่เกิดจากการใช้โทรศัพท์ของผู้ต้องขัง ยกเว้นประเทศสิงคโปร์ เช่น การหลบหนีจากเรือนจำความมั่นคงสูงสุด และการใช้ประกอบกิจกรรมผิดกฎหมายขององค์กรกลุ่มแก๊งอาชญากรรมภายในเรือนจำ สำหรับสาระสำคัญหรือประเด็นที่เกิดขึ้นจากการศึกษาดังกล่าวคือ

- การใช้โทรศัพท์มือถือภายในเรือนจำถือเป็นประเด็นด้านความมั่นคงปลอดภัยในระดับนานาชาติ
- มีโทรศัพท์มือถือและอุปกรณ์ส่วนประกอบที่เกี่ยวข้องอย่างมากที่ถูกลักขโมยในเรือนจำทั่วโลก
- มีการพบตัวอย่างมากมายของประเด็นความมั่นคงปลอดภัยที่สำคัญ หรือ การละเมิดกฎระเบียบต่างๆ ผ่านทางการใช้โทรศัพท์มือถืออย่างไม่ถูกต้องในเรือนจำ ซึ่งก่อให้เกิดการหลบหนี ความรุนแรงของสมาชิกกลุ่มอาชญากรรมหรือกิจกรรมที่ผิดกฎหมายต่างๆ
- ในประเทศอิสราเอล และฝรั่งเศสเป็นประเทศที่มีการใช้เทคโนโลยีเครื่องรบกวนสัญญาณโทรศัพท์ทั้งเครื่องกำลังไฟต่ำและสูงเพื่อแก้ไขปัญหา
- ทุกประเทศต่างพยายามอย่างมากในการจัดการกับการลักลอบใช้โทรศัพท์มือถือ
- ทุกประเทศห้ามเจ้าหน้าที่และผู้เข้าเยี่ยมใดๆ นำโทรศัพท์มือถือเข้าภายในเรือนจำ
- การใช้เครื่องรบกวนคลื่นสัญญาณโทรศัพท์มือถือเพียงอย่างเดียวไม่ใช่หนทางในการป้องกันการใช้โทรศัพท์มือถืออย่างผิดกฎหมายภายในเรือนจำ
- ในบางประเทศที่ดูงาน ได้ใช้มาตรการในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังประเภทความมั่นคงสูง ด้วยการให้เจ้าหน้าที่เรือนจำอย่างน้อย ๒ คน ปรากฏตัวทุกครั้ง ที่ต้องติดต่อกับผู้ต้องขัง เพื่อหลีกเลี่ยงโอกาสที่เจ้าหน้าที่คนใดคนหนึ่งจะทุจริต หรือความเสี่ยงอื่นๆ ที่อาจเกิดขึ้นทั้งโดยตรงและทางอ้อม
- ผู้นำของกลุ่มองค์กรอาชญากรรมภายในเรือนจำถือได้ว่าเป็นภัยคุกคามในระดับที่เทียบเท่ากับกลุ่มผู้ต้องขังในคดีการก่อการร้าย

นอกจากนี้ กระบวนการในการขนย้ายผู้ต้องขังด้วยสาเหตุใดก็ตาม จัดเป็นการดำเนินการที่อันตรายอย่างมาก ในรัฐนิวเซาท์เวลส์จะมีการฝึกอบรมกลุ่มเจ้าหน้าที่ โดยเฉพาะเพื่อทำการขนย้ายผู้ต้องขังมาที่อันตรายเหล่านี้ และยังมีมีการพยายามใช้ระบบวิดีโอคอนเฟอร์เรนซ์ในการช่วย

ลดการเคลื่อนย้ายผู้ต้องขังไปศาล ตลอดจนการพัฒนาปรับปรุงบริเวณที่ให้บริการทางการแพทย์ ภายในเรือนจำเพื่อหลีกเลี่ยงการขนย้ายผู้ต้องขังไปยังโรงพยาบาลหรือคลินิกภายนอก

ประเทศโปแลนด์

สำหรับในประเทศโปแลนด์ การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังอันตราย ซึ่งเป็นผู้สร้างภัยคุกคามอย่างมากต่อสังคม หรือต่อความปลอดภัยของเรือนจำ/ทัณฑสถาน จะต้องปฏิบัติให้สอดคล้องตามกฎหมายหลายฉบับของประเทศโปแลนด์ อาทิเช่น ภายใต้ประมวลกฎหมายอาญาโปแลนด์ ค.ศ. ๑๙๙๗ ผู้ต้องขังอันตรายจำต้องถูกแยกออกให้อยู่ภายในเรือนจำ/ทัณฑสถานแบบปิด เพื่อให้มั่นใจว่าจะสามารถปกป้องคุ้มครองสังคมได้เพิ่มมากขึ้นและเสริมสร้างความมั่นคงปลอดภัยภายในเรือนจำ ซึ่งรวมถึงนักโทษเด็ดขาดหรือผู้ต้องขังระหว่างการพิจารณาคดีที่อยู่ในกลุ่มองค์กรอาชญากรรม หรือเป็นผู้มีสายสัมพันธ์กับกลุ่มอาชญากรรม

ตามประมวลกฎหมายของประเทศระบุว่า หากมีการประเมินแล้วผู้ต้องขังสร้างภัยคุกคามที่เป็นอันตรายต่อสังคม หรือต่อความมั่นคงปลอดภัยของเรือนจำ จะต้องมีการพิจารณาเพิ่มเติมถึงลักษณะการประกอบอาชญากรรม พฤติกรรมและแรงจูงใจในการประกอบอาชญากรรม ผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำผิด รูปแบบพฤติกรรมภายในเรือนจำ ซึ่งคณะกรรมการของเรือนจำจะเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ตัดสินว่าผู้ต้องขังคนใดควรถูกจัดให้อยู่ในประเภทผู้ต้องขังอันตราย จากนั้นแล้วควรต้องมีการกำหนดพื้นที่แดนไว้เฉพาะสำหรับผู้ต้องขังอันตราย เพื่อเป็นการสร้างสภาพเงื่อนไขที่จะทำให้มั่นใจว่ามีการเพิ่มการปกป้องคุ้มครองสังคมและความมั่นคงปลอดภัยภายในเรือนจำ และมีมาตรการความเข้มงวดต่าง ๆ ดังนี้

- ห้องขังหรือแดนที่ผู้ต้องขังอันตรายอยู่จะต้องมีการติดตั้งอุปกรณ์การป้องกันที่เหมาะสมและเพียงพอ

- ห้องขังหรือแดนเหล่านี้จะต้องมีการปิดล็อกตลอดเวลาและตรวจสอบความเรียบร้อยโดยบ่อยครั้งสม่ำเสมอ

- การประกอบกิจกรรมเช่น การเรียน การทำงาน กิจกรรมทางศาสนา วัฒนธรรม และกิจกรรมการกีฬาอาจเกิดขึ้นเฉพาะภายในแดนนั้น

- การเคลื่อนย้ายผู้ต้องขังระหว่างเรือนจำ หรือทัณฑสถาน ควรอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลที่เข้มงวดกว่าสถานการณ์ปกติและจำกัดเฉพาะกรณีที่มีความจำเป็นเท่านั้น

- การเข้าออกห้องขังหรือแดนควบคุมต้องมีการตรวจค้นส่วนบุคคลทุกครั้ง

- ควรมีสถานที่สำหรับให้ผู้ต้องขังเดิน ภายใต้การควบคุมดูแลที่เข้มงวดกว่าปกติ

- การเยี่ยมญาติ จะต้องเกิดขึ้นในสถานที่ที่มีการควบคุมดูแลที่เข้มงวดกว่าปกติ และหากมีการหายไปของผู้ต้องขังจะไม่ถือว่าเป็นอันตราย การเยี่ยมญาติอาจถูกจัดขึ้นในลักษณะห้ามมีการสัมผัสโดยตรงกับผู้ต้องขัง

- ผู้ต้องขังที่เป็นอันตรายอาจไม่ต้องสวมเสื้อผ้าหรือรองเท้าของตนเอง

นอกจากนี้ ประมวลกฎหมายของประเทศโปแลนด์ยังได้ให้มีการทบทวนการตัดสินใจในกลุ่มประเภทผู้ต้องขังอันตรายทุกๆ ๓ เดือน โดยคณะกรรมการเรือนจำซึ่งเป็นคณะผู้แทนจากส่วนบริหารของเรือนจำ และผู้ต้องขังสามารถยื่นอุทธรณ์การตัดสินใจของคณะกรรมการได้

จากข้อมูล ณ วันที่ ๓๑ ธันวาคม ค.ศ. ๒๐๐๔ มีผู้ต้องขังที่ถือว่าเข้าเกณฑ์อันตรายอยู่ ๓๕๙ คน (นักโทษเด็ดขาด ๒๑๘ คน และผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี ๑๔๑ คน) จากผู้ต้องขังทั้งประเทศ ๘๐,๐๐๐ คน ที่ถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำประเทศโปแลนด์ ซึ่งทุกคนเป็นเพศชายทั้งหมด โดยผู้ต้องขังอันตรายถือได้ว่ามีแนวโน้มที่สูงขึ้นจากเดิมจำนวน ๒๖๕ คน ในปี ค.ศ. ๑๙๙๙

กิจกรรมทางการศึกษาและวัฒนธรรมในแดนผู้ต้องขังอันตรายค่อนข้างน้อย และมีสภาพแย่เนื่องจากส่วนใหญ่ประกอบด้วยการดูโทรทัศน์ อ่านหนังสือและหนังสือพิมพ์และฟังการถ่ายทอดเสียงจากศูนย์ของเรือนจำภายในห้องขัง นอกจากนี้ การติดต่อกับนักจิตวิทยาและนักการศึกษาค่อนข้างถูกจำกัด

๗. แนวทางปฏิบัติด้านการควบคุมผู้ต้องขังคดียาเสพติดในประเทศไทย
(สุนทวิทย์ ใจเหล็ก, ๒๕๔๕, น. ๒๓-๓๑)

การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในคดียาเสพติด

การป้องกันปัญหายาเสพติดได้แก่ การป้องกันการลักลอบนำยาเสพติดเข้าไปในเรือนจำทุกวิธีการ ไม่ว่าจะเป็นการลักลอบโดยผู้ต้องขัง เจ้าหน้าที่ ญาติผู้ต้องขัง หรือบุคคลภายนอกทั่วไป รวมทั้งการป้องกันในการให้ความรู้ผู้ต้องขัง เจ้าหน้าที่ ฯลฯ ให้เห็นพิษภัยของยาเสพติดเพื่อทำการลด ละ เลิก หรือไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

การปราบปรามยาเสพติด ได้แก่ การดำเนินการในทุกวิถีทาง เพื่อกำจัดยาเสพติด อุปกรณ์เสพยาเสพติดในเรือนจำ ตลอดจนนำตัวผู้กระทำความผิดทุกรายมาลงโทษ

การบำบัดรักษา ได้แก่ การนำผู้เสพยาติดทุกราย ไม่ว่าจะเป็นผู้กระทำในคดียาเสพติด หรือผู้กระทำความผิดในคดีอื่น แต่เป็นผู้เสพยาเสพติดมาทำการบำบัดรักษาทั้งทางร่างกายและจิตใจ ตามวิธีการที่ทันสมัย เพื่อให้บุคคลเหล่านี้เลิกยาเสพติด และไม่กลับมาใช้ยาเสพติด

จากภาระหน้าที่ดังกล่าว กรมราชทัณฑ์ได้กำหนดมาตรการในการดำเนินการเพื่อให้ส่วนราชการในสังกัดดำเนินการเป็นแนวทางในการปฏิบัติ ดังนี้

มาตรการด้านการป้องกันปัญหายาเสพติด

ผู้ต้องขังใหม่

๑. ให้มีการจัดทำประวัติผู้ต้องขังเข้าใหม่และจำแนกลักษณะผู้ต้องขังรับตัวใหม่ทุกคน ให้ละเอียด ว่าบุคคลผู้นั้นได้เคยกระทำความผิดเกี่ยวกับคดียาเสพติดหรือเคยต้องโทษคดียาเสพติดมาแล้วหรือไม่ ตลอดจนสังเกตลักษณะอาการทางร่างกาย ว่าเป็นผู้มีอาการติดยาเสพติดหรือไม่ เมื่อพบว่าผู้ต้องขังผู้ใดติดยาเสพติดจะต้องแยกไปบำบัดรักษา

๒. ผู้ต้องขังรายใดที่เข้าหลักเกณฑ์ที่จะย้ายไปบำบัดรักษาที่ทัณฑสถานบำบัดพิเศษได้ ให้ย้ายไปบำบัดรักษาในทัณฑสถานบำบัดพิเศษทันที ส่วนผู้ต้องขังที่ไม่เข้าหลักเกณฑ์ข้างต้นให้เรือนจำและทัณฑสถานแยกไปบำบัดรักษาตามมาตรการที่กรมราชทัณฑ์ได้กำหนดไว้

ผู้ต้องขังไปศาล

๑. ขณะอยู่ที่ศาลให้มีการควบคุมอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะเมื่อมีการติดต่อกับญาติ ทั้งนี้เพื่อป้องกันมิให้มีการลักลอบส่งมอบยาเสพติดให้กับผู้ต้องขัง นอกจากนี้ อาหารหรือสิ่งของต่างๆ ที่ญาติจะมอบให้กับผู้ต้องขังจะต้องผ่านการตรวจค้นจากเจ้าหน้าที่ก่อน

๒. เมื่อผู้ต้องขังกลับจากศาลให้มีการตรวจเสื้อผ้าและร่างกายอย่างละเอียด เช่น ในกรณีที่มีของเยี่ยมหรือของฝากจากญาติให้เจ้าหน้าที่ทำการตรวจค้นให้ละเอียดก่อนมอบให้กับผู้ต้องขัง

เจ้าหน้าที่

๑. ให้มีการตรวจค้นเจ้าหน้าที่ที่ผ่านเข้าออกเรือนจำและทัณฑสถานอย่างเข้มงวด
๒. ห้ามมิให้นำสิ่งของที่มีได้เกี่ยวข้องกับปฏิบัติหน้าที่เข้าภายในเรือนจำและทัณฑสถาน โดยให้เรือนจำและทัณฑสถานจัดให้มีสถานที่รับฝากหรือตู้เก็บของสำหรับเจ้าหน้าที่ไว้ภายนอกเรือนจำ

๓. เจ้าหน้าที่ที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องห้ามเข้าภายในเรือนจำ/ทัณฑสถานก่อนได้รับอนุญาตจากผู้บัญชาการเรือนจำหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติราชการแทนรวมทั้งการควบคุมมิให้เจ้าหน้าที่ซึ่งไม่มีหน้าที่ราชการเกี่ยวข้อง เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่หรือผู้ต้องขังในแดนอื่นที่มีได้อยู่ในความรับผิดชอบของตน

๔. เรือนจำและทัณฑสถาน ควรมีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนเจ้าหน้าที่ในเรือนจำเพื่อไม่ให้เกิดการสร้างอิทธิพลภายในเรือนจำและทัณฑสถาน

ของเยี่ยมผู้ต้องขัง

๑. ของเยี่ยมทั่วไป
ให้เจ้าหน้าที่ตรวจของเยี่ยมที่ญาตินำมาฝากให้แก่ผู้ต้องขังอย่างละเอียดรอบคอบก่อนมอบให้กับผู้ต้องขัง

๒. ยา

- ห้ามมิให้ผู้ต้องขังนำยารักษาโรคใดๆ ทั้งสิ้นเข้ามาภายในเรือนจำ การตรวจจ่ายยารักษาผู้ต้องขังเจ็บป่วย เป็นหน้าที่ของแพทย์และพยาบาลประจำเรือนจำแห่งนั้น

- โรคบางชนิดที่แพทย์ผู้ตรวจเห็นจำเป็นต้องใช้ยาพิเศษช่วยในการรักษาและไม่มีในเรือนจำและแพทย์เขียนใบสั่งให้ผู้ป่วย ให้เรือนจำติดต่อญาติผู้ป่วย หากญาติผู้ป่วยสามารถจัดหาให้ได้ ให้นำยาส่งแพทย์ผู้รักษา ห้ามมิให้ผู้ต้องขังเก็บไว้กับตนเอง

- เมื่อมีญาตินำยา ซึ่งมีใบคำสั่งของแพทย์มาเพื่อฝากให้ผู้ต้องขังให้นำยาส่งแพทย์ประจำเรือนจำเก็บรักษาไว้เมื่อจำเป็นต้องใช้รักษาให้แพทย์เป็นผู้สั่งจ่าย และควรชี้แจงให้ญาติทราบความประสงค์ของทางราชการเพื่อความเข้าใจด้วย

๓. พัสดุครุภัณฑ์ที่จะมอบให้กับผู้ต้องขังจะต้องผ่านการตรวจค้น โดยละเอียดจากเจ้าหน้าที่ ในกรณีไม่มีผู้รับให้เก็บไว้ภายนอกเรือนจำการรณรงค์ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับยาเสพติด

ให้มีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด เพื่อให้ผู้ต้องขัง ญาติผู้ต้องขังรู้และเข้าใจถึงพิษภัยอันตรายของยาเสพติด โดยการจัดทำสื่อในรูปแบบต่างๆ เช่น แผ่นพับ โปสเตอร์ วีดิโอ ม้วนเทปคาสเซต ฯลฯ

อบรมเจ้าหน้าที่

ให้ความรู้กับเจ้าหน้าที่ในเรื่องยาเสพติด ตลอดจนการสร้างจิตสำนึกในเกียรติศักดิ์ศรี และหน้าที่ของเจ้าพนักงานเรือนจำ โดยการสอดแทรกไว้ในการประชุมประจำเดือนของเรือนจำ และหลักสูตรการอบรมข้าราชการของกรมราชทัณฑ์

การหาข่าว

ให้เรือนจำและทัณฑสถานดำเนินการหาข่าวจากแหล่งข่าวต่างๆ ทั้งจากเจ้าหน้าที่ผู้ต้องขัง ตลอดจนการประสานงานกับหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น เจ้าหน้าที่ตำรวจ สำนักงาน ป.ป.ส. ในเรื่องเกี่ยวกับปัญหายาเสพติดในเรือนจำ พร้อมทั้งติดตามพฤติการณ์ความเคลื่อนไหวของผู้ต้องขังและเจ้าหน้าที่ โดยเฉพาะความเคลื่อนไหวในเรื่องการเงิน ซึ่งจะเป็นสิ่งบอกร่องเหตุที่ถือว่าเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ายาเสพติด หากมีพฤติการณ์ที่เชื่อได้ว่าเจ้าหน้าที่ผู้ใดเป็นผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้ดำเนินการขอให้ กรมราชทัณฑ์ย้ายไปอยู่ที่เรือนจำที่เหมาะสม และห่างไกลจากการติดต่อหรือหากพบเหตุการณ์ไม่น่าวางใจทั้งภายในและภายนอกเรือนจำและทัณฑสถาน ซึ่งอาจจะเป็นภัยต่อผู้รายงานพฤติกรรมของบุคคลหรือกระบวนการค้าหรือผลิตยาเสพติดหรือยาบ้า ให้รายงานทางลับ โดยส่งจดหมายไปยังตู้ ป.ณ.๑๐๑ ปทจ. ราชดำเนินหรือตู้ ป.ณ.๑ ปทจ.สวนใหญ่ นนทบุรี

จัดตั้งเรือนจำ

ให้เรือนจำและทัณฑสถานมีร้านสงเคราะห์ผู้ต้องขังหน้าเรือนจำและทัณฑสถาน เพื่อจำหน่ายเครื่องอุปโภคบริโภคให้ญาติที่จะใช้เป็นของเยี่ยมให้กับผู้ต้องขังเพื่อเป็นการป้องกันการลักลอบนำยาเสพติดเข้าเรือนจำ ทั้งนี้ ให้จัดร้านค้าให้มีสภาพุงใจให้ญาติเข้าไปซื้อทั้งในด้านราคาและคุณภาพของสินค้า (ยกเว้นเรือนจำและทัณฑสถานใดที่ไม่สามารถดำเนินการได้ให้ทำหนังสือแจ้งกรมฯ เป็นรายๆ ไป)

มาตรการปราบปรามยาเสพติด

การตรวจค้นปกติ

๑. ให้มีการตรวจค้นผู้ต้องขังก่อนขึ้นเรือนนอนทุกวัน
๒. ทุกครั้งก่อนที่จะนำผู้ต้องขังลงจากเรือนนอน ให้มีการตรวจตรา ทั้งบริเวณภายในและภายนอกเรือนจำ โดยเฉพาะบริเวณแนวกำแพงภายในเพื่อค้นหายาเสพติดหรือสิ่งของต้องห้ามที่บุคคลภายนอกอาจลักลอบโยนข้ามกำแพงมาให้กับผู้ต้องขัง

การตรวจค้นจุใจ

ให้มีการตรวจค้นจุใจบริเวณเรือนนอน หรือสถานที่อื่นๆ ที่เห็นว่าจำเป็นอย่างสม่ำเสมอ เดือนละ ๕ - ๑๐ ครั้ง เพื่อค้นหายาเสพติดและอุปกรณ์ในการเสพยาเสพติด

การตรวจปัสสาวะ

ให้มีการตรวจปัสสาวะผู้ต้องขังเข้าใหม่ ผู้ต้องขังทั่วไปและผู้ต้องขังก่อนพ้นโทษรวมทั้งการสุ่มตรวจปัสสาวะแบบจุใจอย่างสม่ำเสมอ เพื่อค้นหาผู้เสพยาเสพติด ตลอดจนเพื่อทราบสถานการณ์เกี่ยวกับการแพร่ระบาดของยาเสพติดในเรือนจำ

การลงโทษผู้กระทำผิด

เมื่อจับกุมผู้มียาเสพติดไว้ในครอบครอง หรือตรวจพบสารเสพติดในปัสสาวะของผู้ต้องขังผู้ใดจะต้องมีการสืบสวน สอบสวน ขยายผล เพื่อให้ทราบแหล่งที่มาของยาเสพติด ผู้ต้องขังหรือเจ้าหน้าที่คนใดที่มีหลักฐานปรากฏแน่ชัดว่าเป็นผู้เสพยาหรือผู้ค้ายาเสพติดในเรือนจำจะต้องถูกลงโทษสถานหนักทั้งทางวินัยและการดำเนินคดีอาญา หากไม่มีหลักฐานแน่ชัดให้จัดทำรายงานพฤติการณ์เป็นรายบุคคลไปให้กรมฯ ทราบ เพื่อจะได้ใช้ประกอบการพิจารณาเกี่ยวกับการบรรจุแต่งตั้งและการโยกย้ายตำแหน่งหน้าที่การงานให้เหมาะสมต่อไป

การปูนบำเหน็จความชอบ

กรมราชทัณฑ์จะจัดการให้บำเหน็จความชอบเป็นพิเศษกับผู้ที่มีความเข้มงวดในด้านการป้องกันปราบปรามและแก้ไขปัญหายาเสพติด จึงให้เรือนจำและทัณฑสถานรายงานผลการดำเนินงานเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหายาเสพติด และรายชื่อเจ้าหน้าที่ที่มีความขยันขันแข็งและดำเนินงานอย่างจริงจังในเรื่องป้องกันปราบปรามหรือแก้ไขปัญหายาเสพติดให้กรมราชทัณฑ์ทราบเป็นระยะๆ ทั้งนี้ จะใช้ผลการดำเนินคดีและการพิจารณาคดีของศาลเป็นเกณฑ์ในการพิจารณา

มาตรการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพ

เพื่อเป็นการบำบัดฟื้นฟูผู้ต้องขังติดยาเสพติดให้มีสุขภาพแข็งแรงทั้งสภาพร่างกายและจิตใจ ตลอดจนการฟื้นฟูจิตใจเพื่อมิให้กลับไปเสพยาเสพติดอีก กรมราชทัณฑ์ได้กำหนดแนวทางการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังยาเสพติดไว้ ๔ ขั้นตอน ดังนี้

การเตรียมการ

แยกผู้ต้องขังที่ติดยาหรือมีประวัติการใช้ยาเสพติดออกจากผู้ต้องขังอื่น โดยการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง จากนั้นให้มีการตรวจสุขภาพเพื่อวางแผนการอบรมด้านสุขอนามัยความรู้เกี่ยวกับโทษพิษภัยยาเสพติด ตลอดจนการปฏิบัติตามกฎระเบียบวินัยของเรือนจำรวมทั้งสิทธิประโยชน์ต่างๆ ที่จะได้รับตามกฎหมาย

การถอนพิษยา

ผู้ต้องขังใดมีอาการอยากยา ให้ถอนพิษยาโดยวิธีการหักดิบ หรือให้อดยาทันทีโดยไม่จำเป็นต้องใช้สารทดแทน ถ้ามีโรคแทรกซ้อนควรให้การบำบัดรักษาตามอาการ จากนั้นควรให้ผู้ป่วยได้ออกกำลังกายตามสมควร ซึ่งระยะนี้ใช้เวลาประมาณ ๑๐ - ๑๕ วัน

การฟื้นฟูสมรรถภาพ

ผู้ต้องขังรายใดมีคุณสมบัติตามเงื่อนไขชุมชนบำบัด ควรคัดเลือกให้ทำการฟื้นฟูสมรรถภาพในรูปแบบชุมชนบำบัด ส่วนผู้ที่ไม่ได้เป็นสมาชิกชุมชนบำบัดควรให้ได้รับการฟื้นฟูในลักษณะผสมผสาน คือ

๑) ภายบำบัด ให้ผู้ต้องขังฝึกกายบริหารในเวลาเช้าทุกวันๆ ละ ๒๐ นาที ถึง ๑ ชั่วโมง หรือตามสภาพร่างกายผู้ต้องขังเพื่อให้มีร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง

๒) จิตบำบัด แก้ไขสภาพจิตใจที่บกพร่องให้คืนสู่สภาพปกติ โดยการอบรมศีลธรรม จรรยาและการฝึกสมาธิ เพื่อให้จิตใจสงบไม่ฟุ้งซ่าน พร้อมทั้งให้คำปรึกษาแนะนำแก่ผู้ต้องขังโดยทำเป็นกลุ่มหรือรายบุคคลแล้วแต่กรณี เพื่อให้มีความเชื่อมั่นที่จะไม่หวนกลับไปเสพยาเสพติดอีก

๓) อาชีพบำบัด ฝึกวิชาชีพผู้ต้องขังโดยคำนึงถึงความรู้ ความสามารถ ความเหมาะสมด้านร่างกายและความต้องการของแต่ละคน เพื่อให้รู้จักการทำงาน รู้คุณค่าของงานและสามารถนำไปประกอบอาชีพได้ ส่วนผู้ต้องขังที่มีกำหนดโทษระยะสั้นให้ทำงานที่มีลักษณะผ่อนคลายไม่ตึงเครียด เพื่อให้ผู้ต้องขังมีจิตใจไม่ว้าวุ่น และให้เคยชินกับการทำงาน

๔) การติดตามผลการบำบัดรักษา แบ่งเป็น ๒ ลักษณะ คือ

- ติดตามผลภายในเรือนจำหรือทัณฑสถาน โดยสังเกตการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย พฤติกรรมและเปรียบเทียบวิธีซึ่งนำหน้าผู้ต้องขังว่ามีเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นหรือไม่

- การติดตามหลังพ้นโทษ เพื่อให้คำปรึกษาช่วยเหลือให้สามารถใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างปกติ โดยให้เจ้าหน้าที่หรืออาสาสมัครคุมประพฤติออกไปเยี่ยมบ้านหรือให้ผู้ต้องขังติดต่อกลับมา โดยใช้โทรศัพท์หรือจดหมาย ใช้ระยะเวลาติดตามไม่น้อยกว่า ๑ ปี

เพื่อเป็นการเสริมสร้างสมรรถภาพในการดำเนินงานตามมาตรการต่างๆ ที่กำหนดไว้ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น กรมราชทัณฑ์จึงได้กำหนดมาตรการเสริมเพื่อเพิ่มวิธีดำเนินการ ดังนี้

๑. นำเทคโนโลยีทันสมัยเข้ามาดำเนินการ

- นำวิธีการจัดเก็บข้อมูล และการประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์มาใช้ในการจัดทำประวัติผู้ต้องขังที่กระทำความผิดเกี่ยวกับ พ.ร.บ.ยาเสพติด และผู้ต้องขังคดีความผิดอื่นที่มี หรือเคยมีประวัติเกี่ยวข้องกับยาเสพติด เพื่อประโยชน์ในการป้องกันปราบปรามบำบัดรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพ และการประสานงานกับหน่วยงานอื่น

- ประสานความร่วมมือในด้านข้อมูล ข่าวสาร กับหน่วยงานภายนอกเช่น ป.ป.ส. กรมการปกครอง ฯลฯ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในด้านความเที่ยงตรงของข้อมูลและการขยายผลในด้านการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติดของกรมราชทัณฑ์

๒. พัฒนาคู่มือ

๑) จัดให้มีการอบรม สัมมนา ระดับผู้บริหาร เพื่อให้มีศักยภาพในการดำเนินการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดได้อย่างมีประสิทธิภาพและครบถ้วนทุกด้าน

๒) พัฒนาคู่มือ โดยการอบรมเจ้าหน้าที่ระดับผู้ปฏิบัติงาน ในด้านการบำบัดรักษา และฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างจริงจัง ทั้งในด้านการฝึกวิชาชีพ อาชีพะบำบัด และชุมชนบำบัด

๓) สอดแทรกความรู้เกี่ยวกับการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดไว้ในหลักสูตรการฝึกอบรมในหลักสูตรต่างๆ ของกรมราชทัณฑ์

๔) ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกที่ทำหน้าที่ในด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดทุกหน่วย ทั้งภาคราชการและองค์กรเอกชน เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนและช่วยเหลือซึ่งกันและกันทางด้านข้อมูลข่าวสาร วิชาการ วิทยากร และพัฒนาคู่มือ

๓. มาตรการพิเศษ

แก้ไขระเบียบกฎหมายหรือกำหนดมาตรการพิเศษเพื่อดำเนินการกับผู้ต้องขังคดียาเสพติดรายใหญ่ (๑,๐๐๐ เม็ด) ทั้งผู้ค้า / ผลิต / ลำเลียง ที่จะไม่ให้ปล่อยตัวก่อนพ้นกำหนดโทษหรือได้รับการสนับสนุนให้ได้รับการอภัยโทษ

ผลการปฏิบัติงานที่เป็นรูปธรรม

การแยกผู้ต้องขังคดียาเสพติด

กรมราชทัณฑ์มีนโยบายให้แยกผู้ต้องขังจำหน่ายและผู้ต้องขังเสพออกจากกัน โดยให้ผู้ต้องขังจำหน่ายย้ายไปอยู่ในเรือนจำที่มีความมั่นคงสูง และปฏิบัติตามคำสั่ง สำนักนายกรัฐมนตรีที่ ๑๑๘/๒๕๔๔ โดยเคร่งครัด และให้ถือว่าเป็นอาชญากรผู้ทำลายประเทศต้องได้รับการลงโทษสถานหนัก ตัดประโยชน์ในการพักโทษและอภัยโทษ ขณะนี้ได้ย้ายระบายนผู้ต้องขังที่เป็นผู้จำหน่ายไปอยู่ในเรือนจำความมั่นคงสูงในกรุงเทพมหานคร เรือนจำกลางคลองเปรม เรือนจำกลาง

บางขวาง เรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร และเรือนจำพิเศษธนบุรี และในระดับภูมิภาคให้ควบคุมไว้ที่ เรือนจำกลางประจำเขต

ในกรณีผู้ต้องขังที่เป็นพ่อค้ายาเสพติดรายสำคัญที่มีของกลางจำนวนมาก กรมราชทัณฑ์ได้จัดทำแฟ้มประวัติ และบันทึกข้อมูลไว้เพื่อเชื่อมโยงกับข้อมูลส่วนกลางของประเทศ และข้อมูลของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งการจัดบัญชีดำข้าราชการราชทัณฑ์ที่สงสัยว่ามีพฤติการณ์เกี่ยวข้องกับยาเสพติด หากปรากฏหลักฐานจะส่งตัวดำเนินคดีลงโทษสถานหนัก

สำหรับผู้ต้องขังคดียาเสพติดถือว่าเป็นผู้ป่วยที่จะต้องได้รับการบำบัดรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพในทัณฑสถานบำบัดพิเศษกลาง กรมราชทัณฑ์ มีนโยบายที่จะนำไปบำบัดฟื้นฟูในศูนย์บำบัดผู้ติดยาซึ่งมีลักษณะเป็นเรือนจำความมั่นคงต่ำ โดยให้การบำบัดฟื้นฟูตามแนวทางชุมชนบำบัด ควบคู่ไปกับการฝึกวิชาชีพ

การคัดเลือกผู้ต้องขังติดยาเสพติดเข้าบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพในค่ายทหาร

จากผลการประชุมการระดมความคิด กำหนดแนวทางเพื่อเอาชนะยาเสพติดที่จังหวัด เชียงราย เมื่อวันที่ ๑๐ -๑๑ มีนาคม ๒๕๔๔ ที่ประชุมได้กำหนดแนวทางการเอาชนะยาเสพติดด้วยการตัดวงจรปัญหา ๓ วงจรได้แก่ การควบคุมตัวยาเสพติด แก่ปัญหาผู้เสพยา และการป้องกันการติดยาในการแก้ไขปัญหายาเสพติด รัฐบาลให้ตัดวงจรผู้เสพยาออกจากผู้ค้า ด้วยการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดในทุกกระดับ ให้สามารถรองรับผู้ติดยาเสพติดที่มีอยู่ทั้งหมดอย่างประสาน สอดคล้องกันโดยส่งเสริมการใช้ค่ายทหารและหน่วยงานราชการที่มีความพร้อมเป็นสถานที่ บำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพ รวมทั้งการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายรองรับในการบำบัดรักษาและ ฟื้นฟูสมรรถภาพ ให้กระทรวงสาธารณสุขเป็นหน่วยงานหลักในการกำหนดแนวทางในทุกระบบให้ เชื่อมโยงประสานสอดคล้องกัน รวมทั้งการฝึกบุคลากร และให้กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม รับผิดชอบด้านการพัฒนาอาชีพแก่ผู้เข้ารับการบำบัดฟื้นฟู

รัฐบาลมีนโยบายที่จะนำผู้เสพยาเสพติด ซึ่งถือว่าเป็นผู้ป่วยไปรับการบำบัดฟื้นฟูใน สถานที่ที่ไม่ใช่เรือนจำเพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระของกรมราชทัณฑ์ในการควบคุมและบำบัดฟื้นฟู โดย กรมราชทัณฑ์ร่วมกับกระทรวงกลาโหมในการจัดตั้งค่ายบำบัดฟื้นฟูผู้ต้องขังติดยาเสพติดในค่ายทหาร ทั่วประเทศ จำนวน ๒ รุ่น ๆ ละ ๒๕ ค่าย ๆ ละ ๑๐๐ คน รวม ๕,๐๐๐ คน โดยจะเริ่มดำเนินการรุ่นที่ ๑ ในวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๔ - มีนาคม ๒๕๔๕ โดยมีระยะเวลาในการบำบัดฟื้นฟู ๖ เดือน และนักโทษเด็ดขาดที่จะเข้าโครงการต้องเหลือโทษจำคุกต่อไปไม่เกิน ๑ ปี

การคัดเลือกผู้ต้องขังโดยวิธีการพักการลงโทษเพื่อออกไปรับการบำบัดฟื้นฟู สมรรถภาพในค่ายทหารเพื่อไม่ให้มีสภาพเป็นผู้ต้องขัง แต่เป็นผู้ถูกคุมประพฤติของกรมราชทัณฑ์ ซึ่ง กรมราชทัณฑ์ได้ดำเนินการแล้วมีความก้าวหน้าในการเตรียมการดำเนินงาน ดังนี้

๑. การอบรมบุคลากร โรงพยาบาลธัญญารักษ์ ได้อบรมบุคลากรจำนวน ๔ รุ่น ๆ ละ ๖๐ คน ให้กับกองทัพบก รุ่นที่ ๑ เมื่อวันที่ ๔ มิถุนายน - ๓ กรกฎาคม ๒๕๔๔ ได้จัดการ ฝึกอบรมไปแล้ว ๓ รุ่น ซึ่งจะอบรมในรุ่นที่ ๔ ในระหว่างวันที่ ๖ สิงหาคม - ๔ กันยายน ๒๕๔๔

๒. กรมราชทัณฑ์ได้ประชุมหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เมื่อวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๔๔ มีประเด็นต่างๆ ดังนี้

- การคัดเลือกผู้ต้องขังเพื่อเข้าสู่ค่ายทหาร (หน่วยงานรับผิดชอบกรมราชทัณฑ์และกองทัพบก) โดยใช้วิธีการพักการลงโทษ คัดเลือกผู้ต้องขังคดีเสพยามีสถานภาพเป็นผู้ถูกคุมประพฤติ หากทำผิดเงื่อนไขพักการลงโทษจะถูกนำกลับสู่เรือนจำ ทั้งนี้ กรมราชทัณฑ์จะได้เตรียมความพร้อมให้แก่ผู้ต้องขังก่อนเข้ารับการบำบัดในค่ายทหารผู้ต้องขังที่จะได้รับการพักการลงโทษออกไปบำบัดฟื้นฟูในค่ายทหาร ด้วยวิธีการพักการลงโทษเป็นกรณีพิเศษตามอำนาจปลัดกระทรวงมหาดไทย กำหนดให้ผู้ต้องขังที่ได้รับโทษไปแล้ว ๑ ใน ๓ จะได้รับการพักการลงโทษระยะเวลา ๒ ใน ๓ ของกำหนดโทษ ในคดีเสพ และในคดีจำหน่ายที่ของกลางต่ำกว่า ๑๒๕ เม็ด

ผู้กระทำผิดคดียาเสพติด

ผู้ค้ายาเสพติดเป็นผู้ที่นำความเสียหายไปสู่ผู้ติดยาเสพติดและสังคม เป็นผู้ที่ทำให้ผู้อื่นถึงแก่ความตายโดยอ้อม ดังนั้น ผู้ค้ายาเสพติดจึงได้รับการปฏิบัติในฐานะที่เป็นอาชญากร และเป็นอาชญากรรมที่กระทำผิดต่อเนื่อง เนื่องจากผู้ที่เข้ามาสู่วงการค้ายาเสพติดแล้วมักจะวนเวียนอยู่ในวัฏจักร และยากที่จะหลุดออกจากวงจร ผู้ค้ายาเสพติดจึงมีเส้นทางการดำเนินชีวิตอาชญากรที่น่าศึกษาทั้งในด้านการเข้าสู่วงการ รูปแบบพฤติกรรมในการกระทำผิดและการออกกจากวงจร อย่างไรก็ตาม ผู้ค้ายาเสพติดสามารถจำแนกได้หลายประเภท

Bruce D.Jonsson. et.al ได้จัดประเภทผู้ค้ายาเสพติดไว้ ๕ ระดับคือ

๑. ผู้ผลิต ซึ่งรวมถึงผู้ปลูกพืชเสพติด ผู้ผลิตเคมี หรือผลิตยาเสพติด สำเร็จรูปขึ้นมาในรูปแบบต่างๆ
๒. ผู้ลำเลียง ผู้ขน ซึ่งหมายถึง ผู้ลักลอบขนลำเลียงยาเสพติดในปริมาณมากจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง เพื่อส่งต่อให้ตัวแทนอื่นไปจำหน่าย
๓. ตัวแทน นายหน้า จะเป็นผู้จัดการขายส่งยาเสพติดให้กับลูกค้า ซึ่งเป็นผู้ค้าปลีกเพื่อไปขายให้ผู้เสพต่อไป
๔. ผู้ค้าปลีก จะเป็นผู้จำหน่ายยาเสพติดให้กับผู้เสพโดยตรง หรืออาจผ่านไปยังผู้ค้ารายย่อยลงไปกว่านี้อีก ผ่าน “เด็กเดินของ” โดยผู้จำหน่ายจะไม่มีสัมผัสกับผู้ซื้อ
๕. ผู้ค้ารายย่อย จะเป็นผู้ค้าที่เป็นทั้งผู้เสพและเป็นผู้ขายไปด้วย จะเป็นผู้จำหน่ายโดยตรงให้แก่ผู้เสพ

ในส่วนของผู้ค้ายาเสพติดของไทยนั้น มีการศึกษาของ วุฒิ เหล่าสุนทร และคณะ (๒๕๓๖) ได้จำแนกผู้ค้ายาเสพติดออกเป็น ๓ ประเภท คือผู้ค้ารายใหญ่ ผู้ลำเลียงและผู้ค้ารายย่อย ซึ่งผู้ค้ายาเสพติดแต่ละประเภทจะมีรูปแบบและพฤติกรรมในการค้าเกี่ยวกับยาเสพติดที่แตกต่างกัน โดยสำหรับผู้ค้ารายใหญ่นั้น การศึกษาพบว่า สาเหตุในการเข้ามาค้ายาเสพติดครั้งแรก เนื่องจากเห็นว่ารายได้ดี โดยเริ่มแรกจะมีผู้มาติดต่อชักชวนให้ทำการค้า พร้อมทั้งหาแหล่งยาเสพติดและลูกค้าให้หรือแนะนำให้ผู้จับบุคคลที่จะพาไปหาแหล่งหรือลูกค้า เมื่อตกลงซื้อขายกันแล้ว ผู้ค้าจะส่งของหรือรับของมาจากแหล่งยาเสพติดและกระทำการชุกซ่อนไว้ตามส่วนต่างๆ ของพาหนะที่ใช้ลำเลียงหรือ ชุกซ่อนไว้ในสัมภาระหรือไม่ทำการชุกซ่อนเลย การส่งของให้ลูกค้าจะไม่มี การแบ่งบรรจุ มีการติดฉลากหมาย วันเวลา สถานที่ ในการส่งของ ตลอดจนราคาให้กับลูกค้าก่อนล่วงหน้า ในขณะที่ผู้ค้ารายย่อยนั้น สาเหตุที่เข้ามาทำการค้าครั้งแรกเนื่องจากความต้องการเงินเพื่อนำไปซื้อยาเสพติดมาเสพและเห็นว่ารายได้ดี โดยในระยะแรกผู้ค้ารายย่อยจะติดต่อเพื่อนหรือผู้ขายแนะนำหรือพาไป ซึ่งจะติดต่อซื้อขาย

บริเวณจุดนัดหมายใกล้กับร้านค้าหรือที่แหล่งยาเสพติด เมื่อรับยาเสพติดมาแล้วจะซุกซ่อนไว้กับตัวหรือพาหนะที่ใช้ ขนย้าย ซึ่งส่วนใหญ่เป็นมอเตอร์ไซค์ จากนั้นจะทำการแบ่งบรรจุเป็นหน่วยย่อยก่อนจำหน่าย โดยลูกค้าส่วนมากจะอาศัยอยู่ใกล้กับบริเวณที่ผู้ค้ารายย่อยจำหน่ายยาเสพติด ซึ่งการจำหน่ายนั้นผู้ค้ารายย่อยส่วนใหญ่จะขายให้เฉพาะลูกค้าประจำหรือผู้ที่ลูกค้าประจำแนะนำหรือพามา ส่วนผู้ล่าเสี้ยนนั้นจะถูกเพื่อนหรือบุคคลที่รู้จัก ซึ่งอยู่ในวงการการค้ายาเสพติดชักชวนให้ทำ สาเหตุที่ตกลงทำเพราะเห็นว่ารายได้ดี

การจัดประเภทผู้ค้ายาเสพติดของ วุฒิ เหล่าสุนทรและคณะ เป็นการจัดแบ่งผู้ค้าเฉพาะส่วนปลายของกระบวนการ แต่เหนือขึ้นไปของผู้ค้ารายใหญ่ยังมีผู้มีอิทธิพลซึ่งยังมี ผู้บงการของผู้ค้ารายใหญ่อีกต่อหนึ่ง และมีการโยกเครือข่ายเป็นองค์กรอาชญากรรมนั้นยังไม่ได้กล่าวถึงอย่างไรก็ตาม ในส่วนขององค์กรอาชญากรรมที่เข้ามาดำเนินธุรกิจการค้ายาเสพติดนี้ มีโครงการที่แบ่งระดับความสำคัญได้ในระดับต่างๆ นั้น มีการศึกษาของ พล.ต.ต.เกา สารสิน (๒๕๒๒) พบว่า โครงสร้างของอาชญากรรมองค์กรเกี่ยวกับยาเสพติดแบ่งได้ ๔ ระดับ

ระดับที่ ๑ คือ หัวหน้า เป็นผู้บริหารรับผิดชอบในกิจการยาเสพติดทั้งหมด ซึ่งทั่วไปอาจเรียกว่า BOSS มีเพียงคนเดียว บุคคลผู้นี้จะไม่เกี่ยวข้องโดยตรงกับกิจการโดยจะมีอาชีพสุจริตอื่น บังหน้า

ระดับที่ ๒ คือ ผู้ช่วย หรือ UNDERBOSS มีหน้าที่ในการรวบรวมข้อมูลข่าวสารการดำเนินการ และรายงานให้หัวหน้าทราบ ตลอดจนมีหน้าที่ในการรับคำสั่งนโยบายไปดำเนินการ

ระดับที่ ๓ คือ หัวหน้าชุดปฏิบัติการ ซึ่งทำหน้าที่เป็นฉนวน (BUFFER) ระหว่างระดับสูงกับระดับต่ำ เป็นการป้องกันและปิดกั้นมิให้เจ้าหน้าที่สืบสวนไปถึงระดับสูงระดับนี้หากเทียบกับธุรกิจทั่วไป ได้แก่ ผู้จัดการฝ่ายขาย

ระดับที่ ๔ คือ ระดับต่ำสุดหรือผู้ปฏิบัติการ (BOTTMO) ซึ่งจะเป็นผู้ลงมือปฏิบัติการตามคำสั่งของระดับสูง

๘.งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กลุ่มงานพัฒนาระบบด้านทัณฑวิทยา (กรมราชทัณฑ์ ๒๕๕๖) ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบที่มีประสิทธิภาพในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดและโทรศัพท์มือถือในเรือนจำ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดและโทรศัพท์มือถือในเรือนจำทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศในระหว่างปี พ.ศ.๒๕๕๑-๒๕๕๖ เป็นการสังเคราะห์เพื่อให้ได้ข้อสรุปทางด้านมาตรการ แนวทางและวิธีการในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดและโทรศัพท์มือถือในเรือนจำ รวมทั้งการเก็บข้อมูลภาคสนามด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้บริหารเรือนจำเพื่อให้ได้รูปแบบที่มีประสิทธิภาพในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดและโทรศัพท์มือถือในเรือนจำ ผลการศึกษาพบว่า สาเหตุของปัญหา ได้แก่ การตรวจค้นขาดประสิทธิภาพ บุคลากรขาดความซื่อสัตย์ สุจริต ผู้ต้องขังมีลักษณะเป็นองค์กรอาชญากร สภาพเรือนจำไม่เหมาะสม กฎหมายและมาตรการที่เกี่ยวข้องล้าสมัย ช่องทางในการลักลอบนำยาเสพติดและโทรศัพท์เข้ามาในเรือนจำ ได้แก่ ผ่านทางบุคคล คือ เจ้าหน้าที่ ผู้ต้องขังและบุคคลภายนอก ผ่านทางสิ่งของ ผ่านทางยานพาหนะ รูปแบบที่มีประสิทธิภาพในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดและ

โทรศัพท์ ได้แก่ มาตรการในการป้องกัน เจ้าหน้าที่ต้องได้รับการคัดเลือกมาอย่างเหมาะสม มีการใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยดำเนินการ มีการวางมาตรการในการตรวจค้น มาตรการค้นหา ได้แก่ การสุ่มตรวจปัสสาวะ การตรวจค้นจู่โจม มาตรการด้านการรักษา คือ การแก้ไขฟื้นฟูเปลี่ยนแปลงทัศนคติ มาตรการเฝ้าระวัง มาตรการบริหารจัดการ เป็นต้น

กลุ่มงานพัฒนาระบบด้านทัณฑปฏิบัติ (กรมราชทัณฑ์ ๒๕๕๖) ได้ศึกษาเรื่องแนวโน้มงานราชทัณฑ์ในอนาคต มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวโน้มของงานราชทัณฑ์ในอนาคต มีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ๒ กลุ่ม คือ คัดเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในกระบวนการยุติธรรมด้วยวิธีเฉพาะเจาะจง จำนวน ๒๑ คน โดยการสัมภาษณ์ และเจ้าหน้าที่จากเรือนจำและทัณฑสถานทั่วประเทศ ด้วยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบโควต้า จำนวน ๓๐๐ คน โดยใช้แบบสอบถาม ผลการศึกษาพบว่า สิ่งที่กรมราชทัณฑ์จะต้องประสบในอนาคตที่จะส่งผลกระทบต่อการบริหารงานราชทัณฑ์ คือ ปัญหาอาชญากรรมองค์กร ทำให้ผู้ต้องขังที่มีอิทธิพลและอำนาจเพิ่มมากขึ้น ในขณะที่การบริหารงานของกรมราชทัณฑ์ในปัจจุบันยังไม่มีความพร้อมในการรองรับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังเหล่านี้ คือ ไม่มีสถานที่ในการคุมขัง ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับบุคลากรในการปฏิบัติงานที่มีจำนวนไม่เพียงพอ ขาดสวัสดิการและขวัญกำลังใจ และไม่สามารถแก้ไขพัฒนาพฤติกรรมร้ายของผู้ต้องขังได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แนวทางการบริหารงานราชทัณฑ์ในอนาคตภายใต้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมในระดับมหภาค คือ มีการบูรณาการการทำงานร่วมกันของกระบวนการยุติธรรมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด กำหนดกรอบในการดำเนินงานให้มีความชัดเจน การปรับปรุงกฎหมาย การนำเทคโนโลยีมาใช้ การปฏิรูปการดำเนินงานโดยเริ่มตั้งแต่ต้นจนถึงสุดกระบวนการยุติธรรม ในระดับจุลภาคต้องมีการปรับปรุงกระบวนการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง มีการจัดระบบเรือนจำให้เหมาะสมกับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง การพัฒนาบุคลากร การปรับปรุงด้านกฎหมาย/ระเบียบ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน เช่น การเพิ่มสนธิสัญญาในเรื่องของการโอนตัวผู้ต้องขังต่างดาว การถ่ายโอนงานบางอย่างออกไปให้หน่วยงานอื่นหรือเอกชนเป็นผู้ดำเนินงานแทน เพิ่มการประชาสัมพันธ์ให้สังคมและญาติผู้ต้องขังได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง มีการสร้างเรือนจำความมั่นคงสูงสุด (Super Maximum Security) การสร้างระบบฐานข้อมูลผู้กระทำผิดที่เชื่อมโยงกันภายในระบบกระบวนการยุติธรรม มีการบูรณาการร่วมกันในการทำงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง ทั้งภาครัฐและเอกชน รวมไปถึงญาติและตัวผู้ต้องขังเอง และมีการเตรียมความพร้อมรับการตรวจสอบที่ต้องเกิดขึ้นหลังจากมีการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

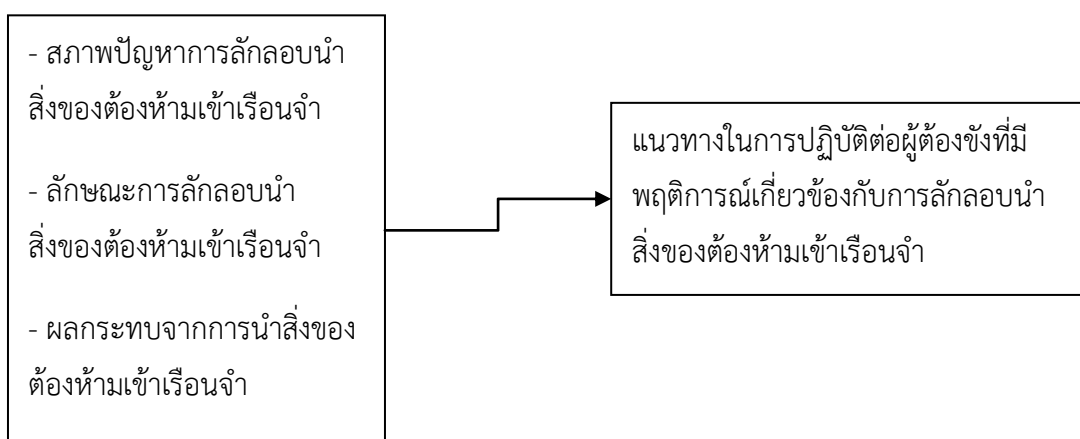
จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย (๒๕๕๒) ได้จัดทำโครงการวิจัยและพัฒนานโยบาย แนวทางมาตรการและกฎหมายในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในเรือนจำและทัณฑสถานของกระทรวงยุติธรรม ผลการศึกษาสรุปได้ว่า สถานการณ์ปัญหายาเสพติดในเรือนจำและทัณฑสถาน เกิดจากปัญหาดังนี้ แนวโน้มประเภทอาชญากรรมและคุณลักษณะของผู้ต้องขังค้ายาเสพติดที่เปลี่ยนแปลงไปมีผลกระทบต่อเรือนจำและทัณฑสถาน เกิดจากลักษณะทางกายภาพและสภาพแวดล้อมของเรือนจำและทัณฑสถานไม่เหมาะสม ปัญหาเกี่ยวกับมาตรการและระบบการควบคุมผู้ต้องขังค้ายาเสพติดรายสำคัญยังไม่มีที่เหมาะสม ปัญหาการขาดมาตรการเชิงบูรณาการกลไกการควบคุมปัญหายาเสพติดในเรือนจำระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการองค์การ ระบบการทำงาน

ระบบบริหารบุคคลและมาตรการจูงใจ ปัญหาและข้อจำกัดเกี่ยวกับกฎหมายในการควบคุมปัญหา ยาเสพติดในเรือนจำและทัณฑสถานยังไม่ได้รับการปรับปรุงแก้ไข ปัญหาว่าด้วยการกำหนดนโยบายสู่ การปฏิบัติ ปัญหาจากสภาพแวดล้อมภายนอกที่มีผลต่อวิถีคิดและวิถีจัดการปัญหาเสพติดใน เรือนจำและทัณฑสถาน ข้อเสนอแนะของผู้วิจัย คือ การนำนโยบายทางอาญาว่าด้วยกระบวนการ ยุติธรรมทางเลือกและมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้อย่างเป็นระบบและจริงจัง รัฐบาลต้อง สนับสนุนอย่างจริงจังในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในเรือนจำ ฝ่ายนโยบายต้องเร่งทำความเข้าใจกับ สังคม และฝ่ายนิติบัญญัติ ถึงความแตกต่างระหว่างสิทธิมนุษยชนของประชาชนทั่วไปกับสิทธิ มนุษยชนของผู้ต้องขัง เป็นต้น

๙. สรุป

การลงโทษโดยการจำคุก เป็นการตัดผู้กระทำผิดให้ออกไปจากสังคม เนื่องจาก เชื่อว่า ผู้กระทำผิดมีเจตจำนงอิสระ ที่จะสามารถเลือกพฤติกรรมหรือการกระทำของตนเองได้ เมื่อกระทำผิดต้องได้รับโทษที่ตนเองกระทำลงไป แต่เนื่องจากลักษณะของการกระทำผิดมีการ เปลี่ยนแปลงไป การกระทำผิดมีลักษณะของการเป็นองค์การอาชญากรรมมากขึ้น ซึ่งมีเครือข่ายโยง ไปในหลายประเทศ รวมถึงทุกองคาพยพของสังคม มีการกำหนดบทบาทและหน้าที่ของแต่ละบุคคล อย่างชัดเจน มีผลประโยชน์ตอบแทนสูง จึงทำให้ลักษณะทางประชากรของผู้กระทำผิดเปลี่ยนแปลง ไป กลายเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลและมีอำนาจทางการเงิน เมื่อเข้ามารับโทษในเรือนจำ ก็ยังพร้อมที่ จะใช้อิทธิพลทางการเงินให้เป็นประโยชน์ในการจูงใจทั้งเจ้าหน้าที่และผู้ต้องขังด้วยกันให้ลักลอบนำ สิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำ จนเกิดเป็นปัญหาทางการบริหารงานของเรือนจำตามมา

๑๐. กรอบแนวคิดของการวิจัย

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษา เรื่อง แนวทางการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับการลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำ เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่มีวิธีการดำเนินการ ดังนี้

๑. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่จะดำเนินการศึกษาในครั้งนี้ คือ กลุ่มผู้บริหารในส่วนกลาง กลุ่มผู้บริหารในระดับเรือนจำกลาง เรือนจำจังหวัด เรือนจำอำเภอ และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน รวมจำนวน ๕ คน ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องของการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่มีพฤติกรรมลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำ/ทัณฑสถาน

๒. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้จะดำเนินการศึกษาจากข้อมูล ประกอบด้วย

๒.๑ ข้อมูลทุติยภูมิ จะทำการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากแหล่งข้อมูลดังนี้ คือ

๒.๑.๑ ห้องสมุดกรมราชทัณฑ์

๒.๑.๒ ห้องสมุด วปอ.

๒.๑.๓ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยมหิดล

๒.๑.๔ websites ที่เกี่ยวข้อง

๒.๑.๕ การศึกษาจากเอกสาร วรรณกรรม ทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้อง ทั้งในและ

ต่างประเทศ

๒.๒ ข้อมูลปฐมภูมิ จะดำเนินการในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth – Interview) กลุ่มผู้บริหารในส่วนกลาง กลุ่มผู้บริหารในระดับเรือนจำกลาง เรือนจำจังหวัด เรือนจำอำเภอ และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องของการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง คือ แหล่งข้อมูลที่สำคัญ (KIs) จำนวน ๕ คน ประกอบไปด้วย

๒.๒.๑ รองอธิบดีกรมราชทัณฑ์ฝ่ายปฏิบัติการ

๒.๒.๒ ผู้บัญชาการเรือนจำกลางเขาบิน

๒.๒.๓ ผู้บัญชาการเรือนจำกลางคลองเปรม

๒.๒.๔ ผู้บัญชาการเรือนจำกลางระยอง

๒.๒.๕ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน

๓.เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการดำเนินการศึกษา คือ แบบสัมภาษณ์ ซึ่งจะต้องเป็นแบบที่มีความน่าเชื่อถือ ผ่านการตรวจสอบแล้ว

๔.การวิเคราะห์ข้อมูล

ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ข้อมูลที่รวบรวมได้ทั้งข้อมูลทุติยภูมิและข้อมูลปฐมภูมิดังกล่าวข้างต้น โดยใช้แนวความคิด แนวทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อที่จะตอบวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

บทที่ ๔

ผลการศึกษาและวิเคราะห์

การศึกษาเรื่องแนวทางในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังของกรมราชทัณฑ์ที่มีพฤติการณ์เกี่ยวข้องกับลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำหรือทัณฑสถาน ได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่มีความเชี่ยวชาญในด้านการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังของกรมราชทัณฑ์ จำนวน ๕ คน ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

ผลการศึกษา

สาเหตุของปัญหาในการลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำ

๑. สาเหตุมาจากเจ้าหน้าที่ ที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน และบางทีก็เพิกเฉยไม่ตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่ (ซึ่งจะต้องวิเคราะห์ว่ามาจากสาเหตุอะไร)

การที่เจ้าหน้าที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน เพราะสังคมปัจจุบันเป็นสังคมที่เน้นในเรื่องของทุนนิยม และเจ้าหน้าที่กับผู้ต้องขังมีความใกล้ชิดกัน โอกาสที่ผู้ต้องขังจะใช้อิทธิพลทางการเงินเพื่อให้เจ้าหน้าที่ช่วยจัดการในเรื่องต่างๆ ที่ผิดกฎหมาย จึงมีความเป็นไปได้สูงโดยเฉพาะในเรื่องของการลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำ เป็นไปตามทฤษฎี Rational Choice ที่เจ้าหน้าที่จะเลือกในสิ่งที่คุ้มค่ามากกว่า เพราะค่าตอบแทนในการลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำเป็นค่าตอบแทนที่สูงมาก

ส่วนการที่เจ้าหน้าที่เพิกเฉยหรือกล่าวอีกอย่างว่า ใสเกียร์ว่าง อาจเนื่องมาจากการหวั่นเกรงอิทธิพลทั้งของผู้ต้องขังและเจ้าหน้าที่ ที่ร่วมกันกระทำการที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายในเรือนจำ เพราะอาจส่งผลกระทบต่อชีวิต เนื่องจากมีเจ้าหน้าที่ส่วนหนึ่งถูกข่มขู่ ทำร้าย/ประทุษร้ายต่อชีวิตทั้งของตนเองและครอบครัว ซึ่งก็อาจจะทำให้เจ้าหน้าที่เกิดความหวาดกลัวและไม่กล้าที่จะปฏิบัติหน้าที่อย่างแข็งขันต่อไป

๒. สาเหตุจากผู้ต้องขัง

เนื่องจากผู้ต้องขังในปัจจุบันเป็นผู้ต้องขังที่มีอิทธิพลทางการเงิน และส่วนหนึ่งเป็นผู้ค้ายาเสพติดที่เป็นรายใหญ่ มีทั้งอิทธิพลทั้งทางการเมืองและทางการเงิน

เมื่อผู้ต้องขังที่เป็นพ่อค้ารายสำคัญ โอกาสที่จะหยุดหรือเลิกใช้ธุรกิจการค้ายาเสพติดเป็นเรื่องที่ยาก เพราะผลตอบแทนนั้นคุ้มค่ากว่าที่ได้รับ (จากทฤษฎี Rational Choice) ดังนั้น เมื่อเข้ามาอยู่ในเรือนจำก็ยังคงหาโอกาสในการส่งยาอีก โดยการใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ที่เป็นเครื่องมือในการดำเนินการ และเนื่องจากโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่เป็นสิ่งของที่ห้ามเข้าเรือนจำต้องมีการลักลอบนำเข้าไป การลักลอบนั้น ผู้ต้องขังส่วนหนึ่งใช้วิธีการซื้อตัวเจ้าหน้าที่หรือจ้างเจ้าหน้าที่ให้เป็นผู้นำโทรศัพท์เข้าไปในเรือนจำ เพราะผู้ต้องขังกลุ่มนี้เป็นผู้ต้องขังที่มีอำนาจทางการเงินสูง สามารถที่จะซื้อตัวเจ้าหน้าที่ได้ ทำให้ปัญหานี้ยังคงมีเกิดขึ้นในเรือนจำ

ช่องทางในการสั่งยาเสพติดจากเรือนจำ จากการสัมภาษณ์มี ๒ ช่องทาง

๑. ช่องทางที่ผ่านเข้ามาโดยเจ้าหน้าที่ เจ้าหน้าที่เป็นคนนำเครื่องมือสื่อสารเข้ามาในเรือนจำ

๒. ช่องทาง ในการติดต่อกับญาติ เมื่อญาติมาเยี่ยม ผู้ต้องขังก็จะพูดคุยในลักษณะเป็นรหัสกับญาติ และให้ญาติไปดำเนินการในการสั่งยาต่อไป

๓. สาเหตุทางกายภาพของเรือนจำ

เนื่องจากปัจจุบันเมื่อมีการขยายตัวอย่างมาก ทำให้มีแหล่งชุมชนเข้ามาตั้งอยู่บริเวณของเรือนจำเป็นจำนวนมาก การที่ชุมชนเข้ามาอยู่รอบเรือนจำ ทำให้เรือนจำไม่สามารถป้องกันการลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้ามาได้ โดยเฉพาะการโยนหรือยิงจากสถานที่ภายนอก เข้าไปในบริเวณภายในของเรือนจำ เพราะที่ไหนมีแหล่งชุมชนทำให้เกิดช่องทางในการนำสิ่งของต้องห้ามเข้า - ออกหลายทาง ยากต่อการป้องกันของเจ้าหน้าที่ซึ่งมีจำนวนน้อยและไม่เพียงพอ

นอกจากนี้ เรือนจำส่วนใหญ่สร้างมานาน ทำให้โครงสร้างมีความเก่าและทรุดโทรมไปตามกาลเวลา สิ่งก่อสร้างบางส่วนจึงเป็นช่องทางให้มีการลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้าไปได้ เช่น กำแพงเรือนจำเตี้ยลง เมื่อเทียบกับความสูงของบ้านเรือนหรือคอนโดยมิเนียมที่เกิดขึ้นโดยรอบ แนวป้องกันของเรือนจำขาดประสิทธิภาพไป

๔. ความหนาแน่นของผู้ต้องขัง

ปัจจุบันกรมราชทัณฑ์จะต้องเผชิญกับปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำ พื้นที่ภายในเรือนจำไม่เพียงพอในการรองรับผู้ต้องขังที่มีจำนวนมาก ถือว่าเกินกว่าความจุปกติที่เรือนจำจะรองรับได้ ดังนั้นการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังของกรมราชทัณฑ์ จึงไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ เพราะถึงจะจำแนกผู้ต้องขังที่มีลักษณะต่างๆ ออกจากกันได้ แต่ก็ไม่สามารถแยกการควบคุมหรือแยกปฏิบัติต่อผู้ต้องขังเหล่านี้ได้ เนื่องจากพื้นที่มีจำนวนจำกัด ดังนั้นผู้ต้องขังจึงต้องอยู่แบบปะปนกันไป และการที่ผู้ต้องขังอยู่กันแบบปะปน ทำให้เกิดการเรียนแบบพฤติกรรมกันของผู้ต้องขังและจากการเรียนแบบก็อาจจะนำไปสู่การเข้าสู่องค์กรอาชญากรรมด้วย เช่น การที่ผู้ต้องขังทั่วไปที่มีพฤติกรรมเกกมะเหรกจะต้องมาอยู่ร่วมกับผู้ต้องขังที่เป็นพ่อค้ายาเสพติดรายใหญ่และมีอิทธิพลทางการเงิน ผู้ต้องขังเหล่านี้ก็มักจะถูกผู้ต้องขังที่เป็นพ่อค้าดึงตัวเข้าไปอยู่ในกลุ่มอาชญากรรม โดยการให้ผู้ต้องขังเหล่านี้เป็นผู้ที่ติดต่อนำโทรศัพท์มือถือเข้าไปในเรือนจำ และให้เป็นผู้รับสมอ้างความผิดแทนกรณีที่ถูกจับได้ว่ามีการใช้โทรศัพท์ โดยแลกกับผลประโยชน์ตอบแทนที่ค่อนข้างสูงจากผู้ต้องขังที่เป็นพ่อค้า จากปัญหาในเรื่องของความหนาแน่นของผู้ต้องขังจำเป็นส่วนหนึ่งของสาเหตุของการลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำ

ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับกรมราชทัณฑ์

๑. ผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของกรมราชทัณฑ์ เพราะทำให้ภาพของกรมราชทัณฑ์ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ถูกสังคมตีตราว่าทุจริตประพฤติดิบชอบ ร่วมมือหรือเป็นเครื่องมือของผู้ต้องขังในการลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้าไปภายในเรือนจำ รวมถึงการมองว่ามาตรการในการป้องกันการลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้าไปภายในเรือนจำนั้น ขาดประสิทธิภาพ

๒. ผลกระทบด้านการปกครองควบคุมผู้ต้องขัง

สิ่งของต้องห้ามเมื่ออยู่ในความครอบครองของผู้ต้องขัง ผู้ต้องขังกลุ่มนี้จะสร้างฐานอำนาจชักจูงผู้ต้องขังอื่น เข้ามาร่วมเป็นกลุ่มใหญ่ เชื่อมโยงไปสู่เครือข่ายภายนอกเรือนจำ สร้างอิทธิพลด้านการเงิน พวกพ้องและจะพัฒนารูปแบบต่อต้านการปกครอง ฝ่าฝืนระเบียบวินัย ใช้อำนาจทางการเงินหรือประโยชน์ตอบแทน ครอบงำเจ้าหน้าที่ให้เพิกเฉยในการปฏิบัติหน้าที่หรือประพฤติดีกฎระเบียบ

๓. ผลกระทบด้านการพัฒนาพฤตินิสัย

เกิดการเรียนรู้ เรียนแบบพฤติกรรมระหว่างผู้ต้องขังด้วยกัน และอาจจะพัฒนารูปแบบการกระทำผิดให้ยากต่อการตรวจสอบจับกุม ดังเช่นทฤษฎีการคบค้าสมาคมที่แตกต่าง ที่กล่าวถึงการเรียนแบบพฤติกรรมเมื่ออยู่ร่วมกันในระยะเวลานาน ๆ

แนวทางที่เหมาะสมต่อการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับการลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำ

ผลการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างสามารถสรุปแนวทางที่เหมาะสมจากความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างได้ดังนี้

๑. มีการแยกเรือนจำเพื่อใช้สำหรับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง ที่มีอิทธิพลและลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำเป็นการเฉพาะ เพื่อจะได้ไม่ปะปนกับผู้ต้องขังอื่น และจะต้องมีการใช้เทคโนโลยีเข้ามาควบคุมผู้ต้องขังให้มาก เพราะจะเป็นการตัดการสื่อสารระหว่างเจ้าหน้าที่และผู้ต้องขังออกจากกันอย่างเด็ดขาด หากถ้าปล่อยให้เจ้าหน้าที่ได้มีโอกาสในการสื่อสารกับผู้ต้องขัง อาจจะทำให้เกิดปัญหา กับเจ้าหน้าที่บางคนถูกใช้เป็นเครื่องมือในการลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำ อีกทั้งเป็นได้ ดังนั้น การตัดการสื่อสารระหว่างเจ้าหน้าที่กับผู้ต้องขังจึงเป็นเรื่องที่จำเป็นมาก การนำเทคโนโลยีเข้ามาควบคุมจะทำให้ลดปัญหาในเรื่องของการติดต่อสื่อสารระหว่างเจ้าหน้าที่กับผู้ต้องขังออกไปได้ และจะส่งผลต่อประสิทธิภาพในการป้องกันการลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้าไปในเรือนจำได้

การแยกเรือนจำจะทำให้เกิดมาตรการเฉพาะในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังกลุ่มนี้ มีระบบและระเบียบที่ชัดเจน รวมถึงการมีจัดสรรเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ทำให้เป็นผู้ที่มีประสิทธิภาพในการควบคุม และมีความใส่ใจเมื่อสะอาดอย่างแท้จริง

ปัจจุบันกรมราชทัณฑ์ ได้จัดให้มีแดนความมั่นคงสูงสุด (Supermax) ตั้งอยู่ในเรือนจำกลางเขาบิน เพื่อใช้ในการควบคุมผู้ต้องขังกลุ่มนี้ โดยในแดนความมั่นคงสูงสุดจะใช้เทคโนโลยีในการช่วยควบคุมผู้ต้องขัง และตัดการสื่อสารระหว่างเจ้าหน้าที่กับผู้ต้องขังได้อย่างเด็ดขาด รวมทั้งในเรือนจำกลางเขาบิยังมีเทคโนโลยีเป็นเครื่องมือการตัดการสื่อสารทางโทรศัพท์ ทั้งเครื่อง Jammer และ Interceptor เพื่อจะช่วยในการป้องกันการลักลอบใช้โทรศัพท์ในเรือนจำและปัจจุบันกรมราชทัณฑ์จะขยายให้มีแดนความมั่นคงสูงสุด (Supermax) เกิดขึ้นในเรือนจำต่างๆ ทั่วประเทศต่อไป

๒. การจัดทำบัญชีรายชื่อผู้ต้องขังคดียาเสพติดรายสำคัญ

เรือนจำจะต้องมีการจัดทำบัญชีรายชื่อผู้ต้องขังคดียาเสพติดรายสำคัญ และผู้ต้องขังที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับการลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้ามาภายในเรือนจำ โดยข้อมูลเหล่านี้จะต้อง

เชื่อมโยงกับฐานข้อมูลอาชญากรรมทางสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ปปส. ปช.ปส. ด้วย เพื่อให้เกิดการ Update และมีฐานข้อมูลอาชญากรรมที่เป็นฐานเดียวกัน สามารถตรวจสอบความน่าเชื่อถือและความถูกต้องของข้อมูลได้

ข้อมูลจะต้องแจ้งให้เจ้าหน้าที่ ที่ทำหน้าที่เป็นผู้ควบคุมดูแลผู้ต้องขังกลุ่มนี้ได้รับทราบ และถ้ามีการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมไปในทางใดก็ตามจะต้องมีการบันทึกการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมนั้นไว้ด้วย เพื่อประโยชน์ในการควบคุมต่อไป

๓. มาตรการในการปฏิบัติจะต้องชัดเจน

- มาตรการในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังกลุ่มนี้จะต้องมีความชัดเจน เช่น มาตรการในการเยี่ยมญาติ จะต้องกำหนดจำนวนญาติ ต้องเป็นญาติที่ใกล้ชิดเท่านั้นถึงจะเข้าเยี่ยมได้ ต้องมีการตรวจประวัติญาติ และลงทะเบียนญาติไว้ทุกคนที่เข้าเยี่ยม และถ้ามีความจำเป็นจะต้องมีการดักฟังคำสนทนาของญาติผู้ต้องขังด้วย เพื่อป้องกันการลักลอบส่งยาเสพติด การเยี่ยมของญาติจะต้องใช้ Video Conference โดยไม่ต้องมีการพบปะส่วนตัวแต่ประการใด

- ในเรือนจำปกติทั่วไป ที่ไม่ใช่เรือนจำความมั่นคงสูงที่มีแดนความมั่นคงสูงสุด จะต้องมีการแยกพื้นที่การควบคุมผู้ต้องขัง ที่มีพฤติกรรมลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำเป็นการเฉพาะไม่ให้ปะปนกับผู้ต้องขังกลุ่มอื่น

- จัดการกิจกรรมประจำวันที่เหมาะสม เป็นระบบต่อเนื่องตลอดทั้งวัน

- จัดเจ้าหน้าที่ที่เคร่งครัดระเบียบวินัย ควบคุม ดำเนินการตามกิจกรรมเป็นการเฉพาะ

- ตรวจสอบการรับฝากเงินของผู้ต้องขัง เป็นระยะ เพื่อตรวจสอบความผิดปกติ

- คัดเลือก เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ และทักษะในการตรวจค้น มีความซื่อสัตย์ สุจริต

และได้รับการอบรมมาเป็นอย่างดีในเรื่องของการตรวจค้น เพื่อให้เข้ามาทำหน้าที่ในการตรวจค้น

- ใช้เทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพ ช่วยในการควบคุมผู้ต้องขัง เช่น กล้องวงจรปิด (CCTV) เครื่องเอ็กซเรย์ (x-ray) เครื่อง Body Scanner เป็นต้น

- มีการจู่โจมตรวจค้นอย่างสม่ำเสมอ

- มีการวางสายข่าวในเรือนจำ เพื่อทำหน้าที่ในหาข่าวให้เจ้าหน้าที่

- ชี้แจงทำความเข้าใจกับผู้ต้องขัง ในเรื่องของโทษของการนำสิ่งของต้องห้ามเข้ามาภายในเรือนจำ

นอกจากนี้ยัง ต้องแยกผู้ต้องขังออกเป็น ๓ กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ ๑ กลุ่มผู้ค้ายาเสพติดรายใหญ่ ผู้ต้องขังรายสำคัญ ผู้สั่งการ นำไปแยกขังไว้ที่แดน/เรือนจำ ความมั่นคงสูงสุด

กลุ่มที่ ๒ กลุ่มผู้รับจ้างลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำ รับเก็บ รับรักษาไว้รับสมจ้าง เป็นเจ้าของ แยกไว้ไม่ให้มีโอกาสพบปะกับผู้ต้องขังกลุ่มที่ ๑ ตัดวงจรการกระทำความผิด

กลุ่มที่ ๓ กลุ่มผู้ต้องขังที่ติดยาเสพติด นำเข้าโปรแกรมบำบัดรักษา ให้คำปรึกษาและให้ความรู้เรื่องสุขภาพ ลดอุปสงค์เรื่องยาเสพติด

แนวทางการป้องกันและปราบปราม รวมทั้งแนวทางแก้ไข การลักลอบนำ สิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำ

จากความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเรื่องแนวทางการป้องกันและปราบปราม แนว
ทางแก้ไขการลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำ มีดังนี้

ในด้านการป้องกัน

๑. การเพิ่มสวัสดิการให้กับเจ้าหน้าที่เพื่อให้มีความมุ่งมั่นในการทำงาน ได้แก่ การจัด
สวัสดิการให้กับเจ้าหน้าที่ ค่าครองชีพต่างๆ และค่าประกันชีวิต กรณีที่ต้องอยู่ในเรือนจำที่มีความ
เสี่ยงต่อความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่ การให้สวัสดิการจะเป็นขวัญ และกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่
ของเจ้าหน้าที่ต่อไป

๒. การจัดการฝึกอบรมให้กับเจ้าหน้าที่ โดยเฉพาะการอบรมให้มีจิตสำนึกในการ
ทำงานเน้นในเรื่องของคุณธรรมและจริยธรรมเป็นหลัก

๓. รณรงค์ต่อต้านยาเสพติดให้กับผู้ต้องขังในเรือนจำตามโครงการเรือนจำสีขาว

๔. รณรงค์ต่อต้านยาเสพติดให้กับญาติมิตร ผู้ต้องขัง ในเรือนจำ โดยการจัดทำ
ประชาสัมพันธ์ติดตั้งไว้ในห้องเยี่ยมญาติ เพื่อชี้แจงให้ญาติทราบว่าสิ่งใดเป็นสิ่งของต้องห้าม สิ่งใดเป็น
สิ่งของที่อนุญาตให้มีในเรือนจำ และสิ่งใดเป็นสิ่งของที่ไม่อนุญาตให้มีในเรือนจำ

๕. จัดให้มีกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมให้กับเจ้าหน้าที่เรือนจำโดยการ
นิมนต์พระสงฆ์ที่มีคุณวุฒิทางศาสนาเข้ามาเทศนาให้ความรู้ ตักเตือนใจเจ้าหน้าที่ เพื่อไม่ให้เจ้าหน้าที่
เกิดความโลภ ไม่ให้ทุจริตในการแก้ไขปัญหายาเสพติด

๖. ติดตั้งกล้องวงจรปิดให้ทั่วภายในเรือนจำ แนวกำแพงทั้งภายในและภายนอก ประตู
และจุดตรวจค้นของเรือนจำ

๗. ทำที่กั้นสแลนด้านหลังคภายในเรือนจำ สำหรับจุดที่มีความเสี่ยงต่อการถูก
บุคคลภายนอกขว้างปาสิ่งของต้องห้ามเข้ามาภายในเรือนจำ

๘. ทำการขึงตาข่ายรอบๆ แนวรั้วอาคารเรือนนอน เพื่อป้องกันการขว้างปาสิ่งของ
ต้องห้ามเข้ามาภายในเรือนจำ

๙. มาตรการด้านการข่าวประชาสัมพันธ์ หมั่นหาข่าวสารจากบุคคลภายนอกและ
ภายในเพื่อเป็นการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

๑๐. สร้างเครือข่ายบุคคลภายนอก แจ้งเหตุพฤติกรรมของบุคคลต้องสงสัยโดย
รอบพื้นที่

๑๑. ประสานเจ้าหน้าที่ตำรวจทั้งในเครื่องแบบและนอกเครื่องแบบ ให้ตรวจตรา
สม่ำเสมอ

๑๒. กำชับเจ้าหน้าที่ให้ถือปฏิบัติตามกฎหมาย กฎระเบียบโดยเคร่งครัด

๑๓. จัดทำประวัติผู้ต้องขังที่มีพฤติกรรมลักลอบและนำสิ่งของต้องห้ามและติดตาม
ความเคลื่อนไหวเป็นการเฉพาะ โดยจัดคณะทำงานเฉพาะกิจ

๑๔. จัดพื้นที่ควบคุมเป็นการเฉพาะและตารางกิจกรรมประจำวัน สำหรับผู้ต้องขังที่มี
พฤติกรรมเป็นการเฉพาะ

๑๕. นำเทคโนโลยีเครื่องตรวจโลหะ เครื่องเอ็กซ์เรย์ และวงจรถัดมาพร้อมในการตรวจค้น

๑๖. คัดเลือกเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้และทักษะในการตรวจค้น มีความซื่อสัตย์สุจริตและได้รับการอบรมมาอย่างดี ให้เข้ามาทำหน้าที่ในการตรวจค้น

๑๗. นำเทคโนโลยีต่างๆ เข้ามาช่วยในการตรวจค้น เช่น เครื่อง Body Scanner

๑๘. มีการวางสายข่าวในเรือนจำเพื่อให้เจ้าหน้าที่ได้ล่วงรู้ข่าวสารการเคลื่อนไหวของผู้ต้องขัง ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายได้อย่างดี

๑๙. ชี้แจงทำความเข้าใจกับผู้ต้องขังในเรื่องของการห้าม มิให้นำสิ่งของต้องห้ามเข้าไปภายในเรือนจำ

ในด้านการปราบปราม

๑. การตรวจค้น การตรวจค้นปกติ เป็นการตรวจค้นบุคคล ยานพาหนะและสิ่งของที่ผ่านเข้าออกประตูเรือนจำ โดยการจัดให้มีเจ้าหน้าที่ประจำจุดตรวจค้นตลอดเวลาและไม่อนุญาตให้เจ้าหน้าที่และบุคคลภายนอกที่ต้องเข้ามาติดต่อกิจธุระกับทางเรือนจำ ถู้อหรือนำอาหารหรือวัตถุใดๆ เข้ามาในเรือนจำโดยมิได้รับอนุญาต เรือนจำจะมีการจู่โจมตรวจค้นสถานที่ต่างๆ ภายในเรือนจำเป็นประจำทุกวัน เช่น ตรวจค้นผู้ต้องขังก่อนขึ้นและลงจากเรือนนอน ตรวจค้นตู้เก็บสัมภาระของผู้ต้องขัง

๒. ด้านการตรวจปัสสาวะ เรือนจำจะมีการสุ่มตรวจปัสสาวะเจ้าหน้าที่และผู้ต้องขังกลุ่มเสี่ยงที่มีพฤติกรรมจะลักลอบนำยาเสพติดและสิ่งของต้องห้ามเข้ามาภายในเรือนจำ เพื่อตรวจสอบสารเสพติดในร่างกายอยู่เป็นประจำ รวมทั้งผู้ต้องขังที่ออกไปศาลและผู้ต้องขังที่ออกทำงานสาธารณะนอกเรือนจำ

๓. การกำชับใช้กฎหมาย กรณีมีการตรวจพบยาเสพติด เรือนจำได้แจ้งความดำเนินคดีอาญาต่อพนักงานสอบสวนและดำเนินการทางวินัยกับทุกราย และกรณีมีการตรวจพบสารเสพติด เรือนจำจะนำตัวอย่างปัสสาวะที่ตรวจพบสารเสพติดในเบื้องต้นส่งกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์เพื่อทำการตรวจวิเคราะห์หาสารเสพติดอย่างละเอียดและวิเคราะห์ยืนยันผลอีกครั้ง ถ้าพบว่าผู้ต้องขังรายใดพบสารเสพติด เรือนจำจะแจ้งความเป็นคดีอาญารฐานเสพยาเสพติดต่อไป

ข้อเสนอแนะในการดำเนินการ

กลุ่มตัวอย่างได้เสนอแนะการดำเนินการที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของกรมราชทัณฑ์ ดังนี้

๑. การจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง ควรมีระบบการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังที่มีประสิทธิภาพ โดยจำแนกลักษณะผู้ต้องขังที่เป็นผู้ร้ายรายสำคัญโดยเฉพาะที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติดออกจากผู้ต้องขังทั่วไปหรือผู้ต้องขังที่กระทำผิดวินัยและนำไปควบคุมเฉพาะแยกจากผู้ต้องขังทั่วไป

๒. ควรมีการแยกการควบคุมผู้ต้องขัง ที่เป็นผู้ร้ายรายสำคัญที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติด เนื่องจากเรือนจำ/ทัณฑสถาน ที่มีแดนความมั่นคงสูงในปัจจุบัน ยังคงมีโรงงานการฝึกวิชาชีพ ในเรือนจำ ทำให้ยากต่อการป้องกันการลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำ/ทัณฑสถาน ส่งการจัดตั้งเรือนจำความมั่นคงสูงสุด หรือการคัดเลือกให้เรือนจำ/ทัณฑสถาน ที่มีอยู่

ซึ่งมีลักษณะโครงสร้างทางกายภาพที่เหมาะสมในการควบคุมผู้ต้องขังกลุ่มนี้ โดยทำการปรับปรุงด้านกายภาพและเทคโนโลยี ให้สามารถควบคุมผู้ต้องขังกลุ่มนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น การจัดสร้างห้องขัง ที่ผู้ต้องขังอยู่ร่วมกัน ๒ - ๓ คน การติดตั้งเทคโนโลยีเพื่อเสริมการควบคุมให้มีประสิทธิภาพรูปแบบติดตั้งที่ยากต่อการทำงาน การจัดโซนระหว่างเจ้าหน้าที่กับผู้ต้องขังที่มีการแยกอย่างชัดเจน จัดทำทางเดินเฉพาะสำหรับเจ้าหน้าที่เดินตรวจตราที่ไม่ปะปนกับผู้ต้องขัง เพื่อการปฏิสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่กับผู้ต้องขัง เป็นต้น นอกจากนี้ในการกำหนดกฎ ระเบียบ สิทธิประโยชน์โดยเฉพาะสำหรับผู้ต้องขังกลุ่มนี้ก็สามารถดำเนินการไปได้ในแนวทางเดียวกันทั้งเรือนจำ

วิเคราะห์ผลการศึกษา

ปัญหาการลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำ ก่อให้เกิดผลกระทบกับกรมราชทัณฑ์เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะกับภาพลักษณ์ของกรมราชทัณฑ์ ที่มีภารกิจในเรื่องของการควบคุมผู้ต้องขังให้เป็นไปตามคำพิพากษาของศาล และผู้ต้องขังยังอยู่ในพื้นที่หรือขอบเขตที่จำกัด แต่ยังสามารถที่จะกระทำความผิดได้อีก ทำให้กรมราชทัณฑ์ต้องเสียภาพลักษณ์ในเรื่องของการควบคุมผู้ต้องขังโดยถูกมองว่า ไม่สามารถที่จะควบคุมผู้ต้องขังให้อยู่ในกฎ/ระเบียบ/ข้อบังคับได้ นอกจากนี้ยังถูกสังคมตีตราว่าเจ้าหน้าที่ของกรมราชทัณฑ์ไม่ซื่อสัตย์ ทุจริต ประพฤติมิชอบ ร่วมมือกับผู้ต้องขังในการกระทำความผิด ช่วยผู้ต้องขังให้ลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้าไปในเรือนจำ และเป็นส่วนหนึ่งในการขยายปัญหาทางสังคม คือปัญหายาเสพติดให้ยังคงดำรงอยู่อย่างต่อเนื่อง เพราะผู้ที่กระทำความผิดแม้ว่าจะถูกลงโทษจำคุก แต่ก็ยังสามารถ ซื้อมาขาย ออกมาภายในกำแพงเรือนจำได้อีกถือว่าเป็นปัญหานี้ส่งผลกระทบต่อกรมราชทัณฑ์เป็นอย่างมาก

สาเหตุหลักของปัญหา

๑. คุณลักษณะของผู้ต้องขังที่มีการเปลี่ยนแปลงไป จากเดิมเป็นผู้ต้องขังที่กระทำผิดเล็กๆ น้อยๆ ไม่มีลักษณะของการกระทำผิดโดยสันดานมากนัก ถ้าเป็นผู้ต้องขังที่เป็นคดียาเสพติด ก็จะเป็นผู้เสพมากกว่าที่จะเป็นผู้ค้า แต่ปัจจุบันผู้ต้องขังมีลักษณะทางประชากรที่เปลี่ยนแปลงไป ผู้ต้องขังคดียาเสพติดเป็นผู้ค้ามากขึ้น และเป็นผู้ค้าที่เป็นลักษณะของคนที่มีอิทธิพลและมีอำนาจทางการเงินสูง ลักษณะการค้ายาเสพติด กระทำเป็นเครือข่ายหรือเรียกได้ว่าเป็นอาชญากรรม องค์กร (Organized Crime) ที่ได้รับผลตอบแทนจากการดำเนินการ แต่ครั้งสูงมาก ผู้ที่อยู่ในองค์กรอาชญากรรมเมื่อเข้ามาก็เกิดในองค์กรแล้วยากที่จะเลิกหรือถอยหลังออกจากองค์กร อีกทั้งผลตอบแทนที่ได้รับ มีจำนวนมาก คุ่มค่ากับความเสียหายหรือคุ่มค่ากับโทษที่จะได้รับ อันสามารถอธิบายได้ด้วยทฤษฎี Rational Choice คือคนที่จะเลือกจะกระทำผิดในสิ่งที่คุ้มค่า ดังนั้น เมื่อการค้ายาเสพติดได้รับผลตอบแทนที่คุ้มค่า ผู้กระทำก็เลือกที่จะกระทำผิดต่อไปสิ่งเหล่านี้ ทำให้กรมราชทัณฑ์ต้องประสบกับปัญหาการลักลอบนำสิ่งของต้องห้าม ซึ่งก็คือ โทรศัพท์เคลื่อนที่เข้าไปในเรือนจำ เพื่อเป็นเครื่องมือ ในการส่งยาเสพติดนั่นเอง

นอกจากนี้การที่ผู้ต้องขังเป็นผู้ที่มีอิทธิพลทางการเงิน ย่อมจะสามารถชักจูงใจให้เจ้าหน้าที่บางส่วนที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ของทางราชการ ให้ร่วมมือกับผู้ต้องขังในการลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้าไปในเรือนจำ เพราะได้รับค่าตอบแทนจากผู้ต้องขัง เป็นราคาที่สูง

มาก จนสามารถจูงใจให้เจ้าหน้าที่กระทำความผิดได้ และทำให้เกิดปัญหาการลักลอบนำโทรศัพท์เข้าไปในเรือนจำอย่างต่อเนื่อง

๒. การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ขาดความเข้มงวด ปัญหานี้สืบเนื่องมาจากการที่เจ้าหน้าที่ส่วนหนึ่งเข้าไปอยู่ในกระบวนการกระทำผิดเกี่ยวกับผู้ต้องขัง ดังนั้นจึงไม่ค่อยเข้มงวดกับระเบียบและวินัยของเรือนจำมากนัก เพื่อจะได้เอื้อประโยชน์ให้กับเครือข่ายของตนอย่างเต็มที่ นอกจากนี้การที่มีผู้ต้องขังเป็นผู้มีอิทธิพล มักจะทำให้การข่มขู่ ทำร้ายเจ้าหน้าที่และครอบครัวของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัด สุจริต ทำให้เจ้าหน้าที่ที่มีความหวาดกลัว และไม่กล้าที่จะตรวจตราอย่างเข้มงวดมากนัก หรือเรียกอีกอย่างว่าปล่อยเกียรติว่าง เพื่อจะได้ไม่เกิดปัญหากระทบกระทั่งทั้งกับเจ้าหน้าที่ด้วยกันเองที่เป็นเครือข่ายการกระทำผิดของผู้ต้องขัง รวมถึงกลุ่มผู้ต้องขังที่มีอิทธิพล

๓. โครงสร้างทางกายภาพของเรือนจำ มีสภาพเก่า ทรุดโทรม ทำให้สามารถซุกซ่อนสิ่งของต้องห้ามเข้าไปได้ นอกจากนี้เรือนจำในรุ่นเก่า มักจะตั้งอยู่ในบริเวณชุมชน ทำให้ยากต่อการป้องกันเพราะบางส่วนใช้วิธีการโยนสิ่งของต้องห้ามข้ามกำแพงเข้าไปภายในเรือนจำ แม้เรือนจำจะดำเนินการป้องกันอย่างเต็มความสามารถ แต่เนื่องจากอยู่ในชุมชน ทำให้มีการเข้า - ออก จำนวนมากและยากต่อการป้องกัน

๔. จำนวนผู้ต้องขัง ปัจจุบันกรมราชทัณฑ์ต้องเผชิญกับปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำ การที่มีผู้ต้องขังจำนวนมาก ส่งผลให้ระบบการจำแนกลักษณะผู้ร้ายรายสำคัญของผู้ต้องขัง ไม่มีประสิทธิภาพ จากเดิม จะมีการแยกประเภทของผู้ต้องขัง และมีการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในแต่ละประเภทแตกต่างกันออกไป แต่ปัจจุบันเนื่องจากจำนวนผู้ต้องขังที่หนาแน่นมาก กรมราชทัณฑ์จึงไม่สามารถจะคัดแยกผู้ต้องขังแต่ละประเภทให้อยู่หรือถ้าจะโทษในสถานที่ที่แตกต่างกันได้ ตัดมาอยู่รวมกันและเมื่อมาอยู่รวมกันก็ย่อมที่จะต้องถ่ายทอดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมให้แก่กันได้ ตามแนวคิดของการขัดเกลากายทางสังคม (Socialization) โดยเฉพาะการถ่ายทอดพฤติกรรมของอาชญากรรม ที่ก่อให้เกิดปัญหาในเรื่องของการลักลอบนำโทรศัพท์มือถือเข้าไปในเรือนจำ

สำหรับแนวทางการปฏิบัติที่เหมาะสมกับผู้ต้องขังที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติดในเรือนจำคือ ระบบการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง (Classification) จะต้องถูกดำเนินการให้มีประสิทธิภาพ สามารถที่จะจำแนกได้อย่างแท้จริงว่า ผู้ต้องขังรายใดเป็นพ่อค้ารายสำคัญที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับการลักลอบนำโทรศัพท์หรือสิ่งของต้องห้ามเข้าไปภายในเรือนจำ และผู้ต้องขังรายใดก็เป็นผู้ต้องขังปกติ หรือมีความเสี่ยงที่จะถูกชักจูงให้เข้าไปอยู่ในเครือข่ายของผู้ต้องขังที่มีอิทธิพล เพื่อที่จะได้แยกการควบคุมออกไปอย่างชัดเจน รวมทั้งไปถึงเรื่องของการปฏิบัติในเรื่องต่างๆ ด้วย

โดยผู้ต้องขังที่เป็นรายสำคัญและมีพฤติกรรม จะต้องถูกแยกไปกักขังในสถานที่ที่เหมาะสม คือ แคนความมั่นคงสูงสุด หรือเรือนจำความมั่นคงสูง ที่มีเทคโนโลยีเสริมต่างๆ ช่วยในการสอดส่องพฤติกรรม ดูแลไม่ให้มีการกระทำความผิดเกิดขึ้น ตัดการสื่อสารกับเจ้าหน้าที่ออกไปเพื่อป้องกันการชักจูงเจ้าหน้าที่ไปทำในสิ่งที่ผิดกฎหมาย รวมถึงการสื่อสารกับญาติจะต้องสื่อสารผ่าน Video Conference ห้ามเยี่ยมญาติแบบใกล้ชิด เพื่อป้องกันการส่งยาออกมาจากเรือนจำ เทคโนโลยี ที่นำมาใช้ได้แก่ CCTV, Body Scanner walk through, Mctcl Detector เป็นต้น

ผู้ต้องขังกลุ่มนี้จะต้องถูกแยกการควบคุมออกมาอยู่ต่างหาก ไม่ปะปนกับผู้ต้องขังอื่น เพื่อป้องกันการสร้างเครือข่ายของการกระทำผิดขึ้นในเรือนจำ

การป้องกันและปราบปราม และแนวทางในการแก้ไข

จะต้องมีการดำเนินการ ดังนี้

๑. การอบรมให้ความรู้กับเจ้าหน้าที่ ถ้าเป็นสิ่งที่จำเป็น เพื่อให้เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความสามารถทันกับผู้ต้องขัง รวมทั้งจะต้องมีการสร้างสายความเจริญก้าวหน้า (Career Path) ให้กับเจ้าหน้าที่ที่ต้องควบคุม ดูแลผู้ต้องขังอย่างชัดเจน อีกทั้งยังเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานด้วย นอกจากนี้ยังต้องปลูกจิตสำนึกให้กับเจ้าหน้าที่ให้มีคุณธรรมและจริยธรรม ก็จะช่วยลดความรุนแรงของปัญหาการลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำ ได้เป็นอย่างดี และเป็นที่ยั่งยืนในการป้องกันปัญหา

๒. การจัดทำฐานข้อมูลผู้ต้องขัง เป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอย่างมาก โดยฐานข้อมูลเหล่านี้จะต้องเชื่อมโยงกับฐานข้อมูลของหน่วยงานอื่น ในกระบวนการยุติธรรม ไม่ว่าจะเป็นตำรวจ ปส. บช.ปส. เพื่อแต่ละหน่วยงานจะได้มีฐานข้อมูลเดียวกัน สามารถประเมินพฤติกรรมของผู้ต้องขังเหล่านี้ได้ และฐานข้อมูลยังก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับการทำงานปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง เพราะจะทำให้ทราบถึงประวัติความเป็นมา เครือข่าย อันจะนำไปสู่การปฏิบัติที่เหมาะสมได้ต่อไป

๓. การปรับปรุงโครงสร้างของเรือนจำ ให้มีความเหมาะสมในการป้องกันการลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำ เช่น การสร้างรั้วตาข่ายขึ้นมาตามแนวรั้วของเรือนจำ เพื่อป้องกันการโยนสิ่งของต้องห้ามเข้ามาจากนอกกำแพงเรือนจำ การจัดสร้างแดนความมั่นคงสูงสุด เพื่อใช้ในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังกลุ่มนี้ เป็นต้น

๔. การเพิ่มโทษให้กับผู้ต้องขัง ที่มีการลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้าไปในเรือนจำ เพื่อให้เกิดความเสียหายไม่ประพาศอีกต่อไป

๕. การนำเทคโนโลยีด้านต่างๆ เข้ามาใช้ในการควบคุมผู้ต้องขัง เครื่องมือเหล่านี้จะช่วยในการติดตาม สอดส่อง พฤติกรรม การตรวจค้น และการตัดสัญญาณโทรศัพท์ การนำเทคโนโลยีเหล่านี้ เข้ามาใช้ จะทำให้การลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้าไปในเรือนจำ มีจำนวนที่ลดลง และอาจจะหมดไปได้ในที่สุด

ปัจจุบันกรมราชทัณฑ์ ได้มีการนำเทคโนโลยีที่เรียกว่า “MIXCIR” เข้ามาใช้ในการแก้ไขปัญหาการลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำ โดย MIXCIR เป็นตัวย่อ ดังนี้

M ย่อมาจากคำว่า “Metal detector” เป็นเทคโนโลยีเพื่อการตรวจหาสิ่งแปลกปลอมหรือปลอมปนประเภทโลหะ (Metal) ซึ่งควรนำมาใช้สำหรับเขตตรวจค้นอุปกรณ์โทรศัพท์มือถือหรือวัตถุที่ผิดกฎหมายต่างๆ ที่มีการลักลอบเข้ามาในเรือนจำ

I ย่อมาจากคำว่า Ion Mobility Spectrometry หรือเทคโนโลยีไอออนสแกน เป็นอุปกรณ์ในการช่วยตรวจจับยาเสพติด โดยปัจจุบันเทคโนโลยีดังกล่าวมีแบบพกพา (SEBER 5000) เหมาะสำหรับนำไปใช้ตรวจค้นยาเสพติดในที่พัก เรือนนอนของผู้ต้องขัง แทนการใช้เจ้าหน้าที่เพียงอย่างเดียวอันจะทำให้การตรวจค้นรวดเร็ว และมีความแม่นยำ

X ย่อมาจากคำว่า x-ray โดยควรนำเทคโนโลยีดังกล่าวมาใช้ตรวจค้นยาเสพติดหรือสิ่งของ ผิดกฎหมายแทนการตรวจค้นด้วยเจ้าหน้าที่เพียงอย่างเดียว จะทำให้สามารถตรวจค้นได้รวดเร็วแม่นยำ แม้จะ ซุกซ่อนอยู่ภายในร่างกาย อาหาร หรือในบรรจุภัณฑ์ต่างๆ

C ย่อมาจากคำว่า CCTV โดยการใช้กล้อง CCTV หรือกล้องตรวจการณ์แบบใช้รังสีความร้อน สามารถช่วยในการช่วยตรวจตราบริเวณรอบๆ เรือนจำที่จะช่วยแก้ปัญหากรณีการโยนหรือการยิงสารเสพติดเข้ามาในเรือนจำได้ เพราะเจ้าหน้าที่จะสามารถมองเห็นผู้ลักลอบดังกล่าวได้ทุกกรณี ทั้งในเวลากลางวันและกลางคืน

I ย่อมาจากคำว่า Intercept เป็นเทคโนโลยีในการดักสัญญาณโทรศัพท์ ซึ่งควรนำมาใช้แทนระบบตัดสัญญาณโทรศัพท์ (Jammer) ในเรือนจำ เพื่อป้องกันการฟุ้งร้องคดีละเมิดสิทธิส่วนบุคคลต่างๆ

R ย่อมาจากคำว่า RFID เป็นเทคโนโลยีติดตามหรือดูความเคลื่อนไหวของผู้ต้องขังที่ควรนำมาใช้แทนระบบไซตรอนซึ่งมีปัญหาเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ต้องขัง ระบบติดตามผู้ต้องขังแบบ RFID หรือ Electronic Monitoring (EM) สามารถนำมาใช้ควบคุมผู้ต้องขังแบบแยกข้อหาความผิดได้ สามารถโซนนิ่งหรือกำหนดพื้นที่ของผู้ต้องขังแต่ละคนได้ นอกจากนี้ หากจะนำเทคโนโลยีนี้มาใช้ประกอบกับมาตรการปล่อยชั่วคราวหรือการคุมประพฤติ เพื่อแก้ปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำก็ย่อมทำได้

บทที่ ๕

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่องแนวทางในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังของกรมราชทัณฑ์ที่มีพฤติการณ์เกี่ยวข้องกับการลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำ/ทัณฑสถาน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปและปัญหาของผู้ต้องขังที่มีพฤติการณ์เกี่ยวข้องกับการลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำ เพื่อศึกษาแนวทางการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่มีพฤติการณ์เกี่ยวข้องกับการลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำ เพื่อศึกษาแนวทางการป้องกันและปราบปราม รวมทั้งแนวทางแก้ไข การลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำ และเพื่อเสนอแนะแนวทางในการป้องกันและปราบปราม รวมทั้งแนวทางแก้ไข การลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำ โดยได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่มีความเชี่ยวชาญในด้านการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังของกรมราชทัณฑ์ จำนวน ๕ คน สามารถสรุปได้ ดังนี้

สรุปผลการศึกษา

๑. สภาพทั่วไปและปัญหาของผู้ต้องขังที่มีพฤติการณ์เกี่ยวข้องกับการลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำ

๑.๑ สาเหตุในการลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำ ได้แก่

๑.๑.๑ เจ้าหน้าที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน โดยร่วมมือกับผู้ต้องขัง นำสิ่งของต้องห้ามเข้าไปในเรือนจำ และได้รับผลประโยชน์ตอบแทนจากผู้ต้องขัง

๑.๑.๒ ลักษณะประชากรของผู้ต้องขังเปลี่ยนแปลงไป จากที่เป็นผู้ค้ารายย่อย กลางเป็นผู้ต้องขังรายใหญ่หรือพ่อค้า ซึ่งเป็นผู้ต้องขังที่มีอิทธิพลและอำนาจทางการเงิน มีการกระทำการในลักษณะขององค์กรอาชญากรรม (Organized Crime) ซึ่งไม่หยุดพฤติกรรมในการส่งการยาเสพติดแม้ว่าจะถูกต้องโทษในเรือนจำ เพราะผลประโยชน์ที่ได้รับจากการจำหน่ายยาเสพติดมีสูงมากกว่าคุ้มประโยชน์กว่าแม้จะว่าจะเสี่ยงและได้รับการต้องโทษก็ตาม

๑.๑.๓ สภาพของเรือนจำ มีความเก่าทรุดโทรม เพราะมีอายุการใช้งานมายาวนาน และส่วนใหญ่ตั้งอยู่บริเวณชุมชน ทำให้มีโอกาสสูงที่จะมีการลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้ามาในเรือนจำโดยเฉพาะการขว้างจากนอกกำแพงเรือนจำ

๑.๑.๔ จำนวนผู้ต้องขัง ที่มีปริมาณมากจนเกินปัญหาคนล้นคุก ส่งผลให้ระบบการจำแนกลักษณะของผู้ต้องขัง ล้มเหลว ไม่สามารถแยกการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในแต่ละประเภทได้ เมื่อต้องเข้ามาอยู่รวมกัน จึงเกิดการสร้างเป็นเครือข่ายการกระทำผิดและเป็นเครือข่ายผู้มีอิทธิพลในเรือนจำ

๑.๒ ผลกระทบที่เกิดขึ้น

๑.๒.๑ กระทบต่อภาพลักษณ์ของกรมราชทัณฑ์ ในเรื่องของการควบคุมผู้ต้องขังและการประพฤตินิยมของเจ้าหน้าที่ของกรมราชทัณฑ์ เกิดความไม่โปร่งใสในการปฏิบัติงาน

๑.๒.๒ การปกครองผู้ต้องขัง การปกครองของผู้ต้องขังมีความยากขึ้น เพราะผู้ต้องขังรายสำคัญ ได้เข้ามาสร้างอิทธิพลในเรือนจำ และสร้างเป็นเครือข่ายที่กระทำผิดกฎหมายขึ้นในเรือนจำ จนยากต่อการปกครองของเจ้าหน้าที่

๑.๒.๓ ด้านการพัฒนาพฤตินิสัย กรมราชทัณฑ์ไม่สามารถจะแก้ไขพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขังได้ เพราะผู้ต้องขังได้ถูกพัฒนารูปแบบในการกระทำผิดให้เป็นลักษณะขององค์การอาชญากรรมที่ยากต่อการแก้ไข และการที่ผู้ต้องขังต้องอยู่รวมกันเป็นจำนวนมาก ทำให้กรมราชทัณฑ์ไม่สามารถพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขังได้

๒. แนวทางการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับการลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำ

๒.๑ การแยกเรือนจำออกไป ให้เป็นเรือนจำเฉพาะในการควบคุมผู้ต้องขังกลุ่มนี้เป็นเรือนจำความมั่นคงสูงสุดหรือให้อยู่ในแดนความมั่นคงสูงสุด (Supermax)

๒.๒ การจัดทำฐานข้อมูลอาชญากร/รายชื่อผู้ต้องขังรายสำคัญ ที่จะต้องมีการเชื่อมโยงกับฐานข้อมูลของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมอื่นๆ ได้แก่ ตำรวจ ปปส. บข.ปส.

๒.๓ สร้างมาตรการในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังกลุ่มนี้ให้มีความชัดเจน

๓. แนวทางการป้องกันและปราบปราม รวมทั้งแนวทางแก้ไข การลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำ

ด้านการป้องกัน

๓.๑ เพิ่มสวัสดิการให้กับเจ้าหน้าที่ เช่น เพิ่มค่าครองชีพ

๓.๒ จัดฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ เพื่อเพิ่มทักษะและความสามารถในการทำงาน

๓.๓ รมณรงค์ต่อต้านยาเสพติดภายในเรือนจำ และนอกเรือนจำให้ความรู้ ทั้งกับตัวผู้ต้องขังเองและญาติผู้ต้องขังด้วย

๓.๔ จัดให้มีกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรม/จริยธรรม ให้กับเจ้าหน้าที่

๓.๕ ติดตั้งเทคโนโลยีทำทันสมัยเพื่อการควบคุมผู้ต้องขังในเรือนจำ

๓.๖ ปรับปรุงเรือนจำให้มีสภาพที่เหมาะสม

๓.๗ จัดทำเครือข่ายในการทำงานทั้งในและนอกกระบวนการยุติธรรม

๓.๘ มีการจัดทำข่าวและวิเคราะห์ข่าวที่ดี

ด้านการปราบปราม

๓.๙ ดำเนินการตรวจค้นอย่างสม่ำเสมอทั้งด้านบุคคลยานพาหนะและสิ่งของต่างๆ

๓.๑๐ มีการเพิ่มโทษให้กับผู้ต้องขังที่ลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้าไปภายในเรือนจำ

๔. เสนอแนะแนวทางในการป้องกันและปราบปราม รวมทั้งแนวทางแก้ไข การลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำ

๔.๑ จัดทำระบบการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังที่มีประสิทธิภาพ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง

๔.๒ แยกการควบคุมผู้ต้องขัง ที่เป็นรายสำคัญ/มีอิทธิพลในเรือนจำ/มีพฤติกรรม ลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำ ไปอยู่ในสถานที่ต่างหาก แยกจากผู้ต้องขังกลุ่มนี้ออกจาก ผู้ต้องขังอื่นๆ เพื่อไม่ให้เกิดการกลืนกับทางพฤติกรรม และสร้างเครือข่ายในเรือนจำได้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑. ควรแก้ไข/กฎหมาย/ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่เป็นรายสำคัญ/มี อิทธิพลในเรือนจำ/มีพฤติกรรมลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำให้ชัดเจน เพื่อป้องกันไม่ให้ เจ้าหน้าที่ถูกฟ้องร้องหรือร้องเรียน และมีความชัดเจนในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง

๒. ควรมีการกำหนดเส้นทางการความก้าวหน้าในการทำงานให้กับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติหน้าที่ ในการควบคุมผู้ต้องขังที่เป็นรายสำคัญ/มีอิทธิพลในเรือนจำ/มีพฤติกรรมลักลอบนำสิ่งของต้องห้าม เข้าเรือนจำอย่างชัดเจน เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจให้กับเจ้าหน้าที่

๓. ควรกำหนดให้มีการตรวจสอบบัญชีทรัพย์สินสำหรับผู้ที่ต้องปฏิบัติงานในกลุ่ม เรือนจำความมั่นคงสูงที่ต้องควบคุมผู้ต้องขังที่เป็นรายสำคัญ/มีอิทธิพลในเรือนจำ/มีพฤติกรรม ลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำ เพื่อให้เกิดความโปร่งใส ซื่อสัตย์ในการทำงาน โดยจะต้องยื่น บัญชีให้มีการตรวจสอบทุกเดือน

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

๑.ควรมีการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ทั้งในเรื่องของการควบคุมผู้ต้องขังที่เป็นรายสำคัญ/ มีอิทธิพลในเรือนจำ/มีพฤติกรรมลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำ ทั้งในด้านของความรู้ ความสามารถ การใช้อาวุธยุทโธปกรณ์ การหาและวิเคราะห์ข่าว การจัดทำเครือข่ายผู้ค้ายาเสพติด เป็นต้น เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานต่อไป

๒.ควรมีการกำหนดแนวทางในการปฏิบัติต่อเป็นรายสำคัญ/มีอิทธิพลในเรือนจำ/มี พฤติกรรมลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำอย่างชัดเจน

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาในเรื่องของระบบการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังที่มีประสิทธิภาพ เพื่อประโยชน์ในการจำแนกผู้ต้องขังกลุ่มต่างๆออกจากกัน อันจะส่งผลต่อการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังได้ อย่างสมบูรณ์

บรรณานุกรม

หนังสือ

นัทธี จิตสว่าง.(๒๕๔๐).หลักทัณฑ์วิทยา: หลักการวิเคราะห์ระบบงานราชทัณฑ์. กรุงเทพมหานคร.

พรชัย ชันดีและคณะ. (๒๕๔๓).ทฤษฎีและงานวิจัยทางอาชญาวิทยา. บุคเน็ท: กรุงเทพมหานคร.

สุดสงวน สุธีสร.(๒๕๔๗).อาชญาวิทยา.พิมพ์ครั้งที่ ๒.สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์: กรุงเทพมหานคร.

สารสนเทศจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์

กองแผนงาน,(๒๕๕๗). สถิติผู้ต้องขังทั่วประเทศ.สืบค้นเมื่อวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๕๘,จาก <http://www.correct.go.th/correct2009/stat.html>

สุนนทิพย์ จิตสว่าง,(๒๕๕๗).อาชญากรรมองค์การ.สืบค้นเมื่อวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๕๘จาก <http://www.polsci.chula.ac.th/sumonthip/cr-organiz.htm>

งานวิจัย

กลุ่มงานพัฒนาระบบด้านทัณฑ์วิทยา.(๒๕๕๗).การศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบที่มีประสิทธิภาพในการป้องกันแก้ไขปัญหาเสพติดและโทรศัพท์มือถือในเรือนจำ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๖.(รายงานวิจัยกรมราชทัณฑ์).

กลุ่มงานพัฒนาระบบด้านทัณฑ์ปฏิบัติ.(๒๕๕๖). รูปแบบการเลื่อนชั้นของผู้ต้องขังให้เหมาะสมกับพฤติกรรม ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๕. (รายงานวิจัยกรมราชทัณฑ์).

กลุ่มงานพัฒนาระบบด้านทัณฑ์ปฏิบัติ.(๒๕๕๒).รายงานการศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางปฏิบัติด้านการควบคุมผู้ต้องขังคดียาเสพติดรายสำคัญ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๒.(รายงานวิจัยกรมราชทัณฑ์).

สุนนทิพย์ ใจเหล็ก. “ปัญหาในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในคดียาเสพติด”.คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,๒๕๔๕.

บทความ

อุรุยา กฤษณจินดา.(๒๕๕๗).ท่องเที่ยวในต่างแดน เรือนจำความมั่นคงสูงสุด ต้นแบบของออสเตรเลีย.วารสารราชทัณฑ์ ฉบับที่ ๒ ปีที่ ๖๒ น. ๑๓ - ๑๖.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	นายบัณฑิต พิทักษ์สิทธิ์
วัน/เดือน/ปีเกิด	วันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๐๘ อายุ ๕๐ ปี
การศึกษา	
ปี 2524-2526	มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย
ปี 2526-2530	ปริญญาตรี วิศวกรรมศาสตร์บัณฑิต ภาควิชาโยธา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปี 2553	หลักสูตรการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยสำหรับนักบริหารระดับสูงรุ่นที่ 14 (ปปร.14) สถาบันพระปกเกล้า
ปี 2554	หลักสูตรผู้บริหารระดับสูง สถาบันวิทยาการฉลาดทัน รุ่นที่ 12 (วตท.12) สถาบัน บัณฑิตบริหารธุรกิจศศินทร์จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย
ปี 2555-2556	หลักสูตรผู้บริหารกระบวนการยุติธรรมชั้นสูง (บยส.17)
ปัจจุบัน	หลักสูตรป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 57 (วปอ.57) วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
ประวัติการทำงาน	
ปี 2531-2552	ดำรงตำแหน่ง กรรมการ บริษัท อีซูซุสวอนไทยมอเตอร์เซลส์ จำกัด
ปี 2533-2552	ดำรงตำแหน่ง กรรมการ บริษัท อีซูซุสวอนไทยกรุงเทพ จำกัด
ปี 2535-2552	ดำรงตำแหน่ง กรรมการผู้จัดการ บริษัท อีซูซุสยามซิตี จำกัด
ปี 2537-2552	ดำรงตำแหน่ง กรรมการ บริษัท อีซูซุสวอนไทยเชียงราย จำกัด
ปี 2548-2552	ดำรงตำแหน่ง กรรมการ บริษัท อีซูซุสวอนไทยสระบุรี จำกัด
ปัจจุบัน	ดำรงตำแหน่ง ประธานกรรมการบริหารกลุ่มอีซูซุสวอนไทย ดำรงตำแหน่ง ประธานที่ปรึกษา บริษัท สยามคาร์เรนท์ จำกัด

สรุปย่อ

ลักษณะวิชา สังคมจิตวิทยา

เรื่อง แนวทางในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังของกรมราชทัณฑ์ที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับการลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำหรือทัณฑสถาน

ผู้วิจัย นายบัณฑิต พิทักษ์สิทธิ์ หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ ๕๗

ตำแหน่ง ประธานที่ปรึกษากลุ่มวิชาชีพสงวนไทย

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กระแสโลกในปัจจุบันมีการพัฒนาเทคโนโลยีการติดต่อสื่อสารให้มีความสะดวก รวดเร็วมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้มีการลักลอบนำเทคโนโลยี เช่น โทรศัพท์เคลื่อนที่ชนิดต่าง ๆ เข้าในเรือนจำเพื่อใช้ในการส่งยาเสพติดเข้าไปในเรือนจำหรือแม้แต่การส่งยาเสพติดภายนอกเรือนจำที่มีลักษณะการดำเนินงานเป็นองค์กรอาชญากรรม ทำให้ภาพลักษณ์ของกรมราชทัณฑ์ ที่มีต่อสังคม คือ ภาพของการคอร์รัปชัน ความล้มเหลวในการป้องกันปัญหาและไม่สามารถแก้ไขพัฒนาคนได้

ในปัจจุบันกรมราชทัณฑ์ได้มีเรือนจำ/ทัณฑสถานที่ใช้ในปฏิบัติต่อผู้ต้องขังทั้งสิ้น ๑๔๓ แห่งทั่วประเทศ มีจำนวนผู้ต้องขังทั้งหมดทั้งสิ้น ๓๐๕,๓๒๔ คน ข้อมูล ณ วันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๕๘) ซึ่งถือว่าเกินความจุของเรือนจำเป็นอย่างมาก และก่อให้เกิดปัญหาในเรื่องของการบริหารจัดการและการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง ได้แก่ ๑.ปัญหาด้านสุขอนามัยของผู้ต้องขัง ๒.ปัญหาด้านการปกครองของเรือนจำ ๓.ปัญหาทางด้านการแหกหักหลบหนี ๔.ปัญหาด้านการแก้ไขพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง ไม่สามารถจะดำเนินการจำแนกแยกประเภทของผู้ต้องขังออกมาได้อย่างชัดเจน ๕.ปัญหาการเปลี่ยนแปลงในทางลักษณะประชากรของผู้ต้องขัง ในอดีตผู้ต้องขังของกรมราชทัณฑ์มักจะเป็นคดีลักษณะ Street Crime กำหนดโทษไม่สูงมาก แต่ปัจจุบัน ผู้ต้องขังที่มีลักษณะเป็นผู้มีอำนาจ ๖.ปัญหาการลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำ

และในปัจจุบันที่กรมราชทัณฑ์ต้องประสบปัญหาและถือว่าเป็นปัญหาหลักที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน คือ ปัญหาในเรื่องของการลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำ โดยตั้งแต่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๗ จนถึง ๒๘ มิถุนายน ๒๕๕๘ มีการค้นพบโทรศัพท์ในเรือนจำทั้งสิ้น ๒,๓๗๗ เครื่อง ซิมการ์ด ๑,๕๕๕ อัน ยาบ้า จำนวน ๑๔,๐๒๖.๗๕ เม็ด และยาไอซ์ ๕๗๕.๑๙ กรัม (ข้อมูลจากศูนย์ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กรมราชทัณฑ์ ณ วันที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๕๘) ปัญหาการลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้ามาในเรือนจำนั้น มีสาเหตุสำคัญที่เกิดมาจากการเปลี่ยนแปลงในทางลักษณะประชากรของผู้ต้องขัง จากเดิมส่วนใหญ่เป็นผู้ต้องขังที่ไม่ได้กระทำผิดโดยสันดาน หรือเป็นผู้ต้องขังคดียาเสพติดในคดีเสพ ดังนั้น จึงควรมีการศึกษาถึงแนวทางในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับการลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำ เพื่อจะได้นำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนางานราชทัณฑ์ให้เกิดประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปและปัญหาของผู้ต้องขังที่มีพฤติการณ์เกี่ยวกับการลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำ

๒. เพื่อศึกษาแนวทางการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่มีพฤติการณ์เกี่ยวข้องกับการลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำ

๓. เพื่อศึกษาแนวทางการป้องกันและปราบปราม รวมทั้งแนวทางแก้ไข การลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำ

๔. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการป้องกันและปราบปราม รวมทั้งแนวทางแก้ไข การลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำ

ขอบเขตของการวิจัย

๑. ขอบเขตเนื้อหา ศึกษาถึงแนวทางในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังของกรมราชทัณฑ์ที่มีพฤติการณ์เกี่ยวข้องกับการลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำหรือทัณฑสถาน และมุ่งเน้นหาแนวทางในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

๒. ขอบเขตประชากร กลุ่มตัวอย่างระดับผู้บริหารในส่วนกลาง ผู้บริหารของเรือนจำความมั่นคงสูง จำนวน ๓ แห่ง และผู้ปฏิบัติของกรมราชทัณฑ์ รวมจำนวน ๕ คน ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องของการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่มีพฤติการณ์ลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้า เรือนจำ/ ทัณฑสถาน

๓. ขอบเขตเวลา เริ่มตั้งแต่เดือน ธันวาคม ๒๕๕๗ ถึง เดือน กันยายน ๒๕๕๘

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่มีวิธีการดำเนินการ ดังนี้

๑. การเก็บรวบรวมข้อมูล

๑.๑ ข้อมูลทุติยภูมิ จะทำการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากแหล่งข้อมูลดังนี้ คือ

๑.๑.๑ ห้องสมุดกรมราชทัณฑ์

๑.๑.๒ ห้องสมุด วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

๑.๑.๓ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยมหิดล

๑.๑.๔ websites ที่เกี่ยวข้อง

๑.๒ ข้อมูลปฐมภูมิ จะดำเนินการในการสัมภาษณ์เชิงลึก คือ แหล่งข้อมูลที่สำคัญ (KIs) จำนวน ๕ คน ประกอบไปด้วย

๑.๒.๑ รองอธิบดีกรมราชทัณฑ์ฝ่ายปฏิบัติการ

๑.๒.๒ ผู้บัญชาการเรือนจำกลางเขabin จังหวัดราชบุรี

๑.๒.๓ ผู้บัญชาการเรือนจำกลางคลองเปรม จังหวัดกรุงเทพมหานคร

๑.๒.๔ ผู้บัญชาการเรือนจำกลางระยอง

๑.๒.๕ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน

๒. การวิเคราะห์ข้อมูล

ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ข้อมูลที่รวบรวมได้ทั้งข้อมูลทุติยภูมิและข้อมูลปฐมภูมิดังกล่าวข้างต้น โดยใช้แนวความคิด แนวทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อที่จะตอบวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑. ทราบถึงสภาพทั่วไปและปัญหาของผู้ต้องขังที่มีพฤติการณ์เกี่ยวกับการลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำ

๒. ทราบถึงแนวทางการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่มีพฤติการณ์เกี่ยวข้องกับการลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำ

๓. ทราบถึงแนวทางการป้องกันและปราบปราม รวมทั้งแนวทางแก้ไข การลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำ

๔. ได้เสนอแนะแนวทางในการป้องกันและปราบปราม รวมทั้งแนวทางแก้ไขการลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง

คำจำกัดความ

ผู้ต้องขัง หมายถึง นักโทษเด็ดขาด คนต้องขังและคนฝาก ในที่นี้ หมายถึง นักโทษเด็ดขาดซึ่งศาลพิพากษาคดีถึงที่สุดแล้ว

สิ่งของต้องห้าม หมายถึง สิ่งที่ พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ.๒๔๗๙ ระบุไว้ว่าเป็นสิ่งที่ห้ามนำเข้าไปในเรือนจำ/ทัณฑสถาน ได้แก่ โทรศัพท์เคลื่อนที่และยาเสพติด

เรือนจำ/ทัณฑสถาน หมายถึง สถานที่ในการควบคุมผู้ต้องขังให้เป็นไปตามคำพิพากษาของศาล พฤติการณ์ หมายถึง พฤติกรรม/การกระทำของผู้ต้องขัง

แนวคิด ทฤษฎี วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องแนวทางการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่มีพฤติการณ์เกี่ยวข้องกับการลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำ มีแนวคิด ทฤษฎี วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

๑. แนวคิดเกี่ยวกับสำนักอาชญาวิทยาดั้งเดิม (Classical School)

๒. แนวคิดการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยใช้เรือนจำ

๓. อาชญากรรมองค์การ

๔. เรือนจำความมั่นคงสูงสุดในต่างประเทศ

๕. การควบคุมผู้ต้องขังรายสำคัญ

๖. แนวทางการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังรายสำคัญของต่างประเทศ

๗. แนวทางปฏิบัติด้านการควบคุมผู้ต้องขังคดียาเสพติดในประเทศไทย

๘. รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๙. สรุป

๑๐. กรอบแนวคิดของการวิจัย

ผลการวิจัย

๑ สาเหตุในการลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำ ได้แก่

๑.๑ ลักษณะประชากรของผู้ต้องขังเปลี่ยนแปลงไป จากที่เป็นผู้ค้ารายย่อยกลายเป็นผู้ต้องขังรายใหญ่หรือพ่อค้า ซึ่งเป็นผู้ต้องขังที่มีอิทธิพลและอำนาจทางการเงิน มีการกระทำการในลักษณะขององค์กรอาชญากรรม (Organized Crime)

๑.๒ สภาพของเรือนจำ มีความชำรุดทรุดโทรม เพราะมีอายุการใช้งานมายาวนานขาดแคลนระบบเทคโนโลยีเสริมความ

๑.๓ จำนวนผู้ต้องขัง ที่มีปริมาณมากจนเกิดปัญหาคนล้นคุก

๑.๔ เจ้าหน้าที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน รับผิดชอบต่อแทนจากผู้ต้องขัง

๒ ผลกระทบที่เกิดขึ้น

๒.๑ ด้านการควบคุมผู้ต้องขัง มีความยากและซับซ้อนขึ้น

๒.๒ ด้านการพัฒนาพฤตินิสัย ไม่สามารถแก้ไขพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขังได้ เพราะผู้ต้องขังได้ถูกพัฒนารูปแบบในการกระทำผิดให้เป็นลักษณะขององค์กรอาชญากรรมที่ยากต่อการแก้ไข

๒.๓ ด้านภาพลักษณ์ของกรมราชทัณฑ์ เกิดความไม่โปร่งใสในการปฏิบัติงาน

ข้อเสนอแนะ

๑. แนวทางการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำ

๑.๑ การกำหนดกลุ่มเรือนจำความมั่นคงสูง และสร้างแดนความมั่นคงสูงสุด (Supermax) เพื่อเป็นเรือนจำเฉพาะในการควบคุมผู้ต้องขังกลุ่มนี้ ไม่ให้ปะปนกับผู้ต้องขังทั่วไป

๑.๒ การจัดทำระบบฐานข้อมูลข่าวกรอง และฐานข้อมูลอาชญากรหรือผู้ต้องขังรายสำคัญ

๑.๓ กำหนดมาตรการในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังกลุ่มนี้อย่างชัดเจน

๒. แนวทางในการป้องกันและปราบปรามทั้งแนวทางแก้ไขการลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำ

๒.๑ โครงสร้างทางกายภาพ

๒.๑.๑ ก่อสร้างเรือนจำใหม่ทดแทนเรือนจำเก่าที่ทรุดโทรม

๒.๑.๒ กำหนดแดน/เรือนจำความมั่นคงสูงเพื่อแยกการควบคุมผู้ต้องขัง

๒.๑.๓ เพิ่มเติมห้องขังเดี่ยว/ห้องแยกขัง

๒.๒ อุปกรณ์เครื่องมือเทคโนโลยี

๒.๒.๑ ติดตั้งหรือจัดหาอุปกรณ์มาตรฐานทดแทนสำหรับเรือนจำความมั่นคงสูงให้ครบถ้วน

๒.๒.๒ นำระบบ Smart System มาใช้ เพื่อเตือนเจ้าหน้าที่ หากมีเหตุการณ์ผิดปกติ

- ๒.๒.๓ มีการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ในการใช้เครื่องมืออุปกรณ์
- ๒.๒.๔ มีแผนการตรวจตราและบำรุงรักษาเครื่องมืออุปกรณ์
- ๒.๒.๕ นำระบบการสื่อสารและเชื่อมต่อข้อมูลระหว่างเจ้าหน้าที่กับหัวหน้า

๓ ระบบเรือนจำและการบริหารจัดการ

- ๓.๑ จัดทำระบบการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังที่มีประสิทธิภาพ
- ๓.๒ จัดระบบเรือนจำความมั่นคงสูงให้อึดต่อการคัดกรองผู้ต้องขังรายสำคัญ
อย่างชัดเจน
- ๓.๓ จัดระเบียบเรือนจำเรือนจำทั่วประเทศ ให้มีเฉพาะสิ่งของเครื่องใช้ที่
กรมราชทัณฑ์อนุญาตเท่านั้น
- ๓.๔ สร้างชุดปฏิบัติการพิเศษของเรือนจำ ให้มีความเข้มแข็ง พร้อมในการ
ตอบสนองต่อสถานการณ์อย่างรวดเร็ว รวมถึงมีเครื่องมือการป้องกันเหตุร้ายที่ทันสมัย
- ๓.๕ ดำเนินการตรวจค้นอย่างสม่ำเสมอทั้งด้านบุคคลยานพาหนะและสิ่งของ
ต่างๆ
- ๓.๖ มีการเพิ่มโทษให้กับผู้ต้องขังที่ลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้าไปภายใน
เรือนจำ

๔ ข้อมูลการข่าว

- ๔.๑ สร้างฐานข้อมูล Big Name อย่างเป็นระบบและมีความเที่ยงตรง
- ๔.๒ สร้างฐานข้อมูลผู้ต้องขังรายสำคัญ เป็นรายบุคคล พร้อมจัดทำเครือข่ายของ
กลุ่มต่างๆ ทั้งกลุ่มในเรือนจำและภายนอกที่มีความเชื่อมโยง
- ๔.๓ ทำ MOU กับหน่วยงานภายนอก เพื่อการประสานข้อมูลเชื่อมโยงกลุ่ม
ผู้ต้องขัง และการดักจับการกระทำความผิดในเรือนจำ

๕ เจ้าหน้าที่

- ๕.๑ คัดเลือกเจ้าหน้าที่ที่ทำงานในเรือนจำความมั่นคงสูงให้มีประสิทธิภาพ โดย
กำหนดคุณสมบัติ เน้นประสบการณ์การทำงานกับผู้ต้องขัง และความซื่อสัตย์สุจริต
- ๕.๒ อบรมเจ้าหน้าที่ทั้งก่อนและระหว่าง รวมถึงการประเมินอย่างต่อเนื่องทุก ๖
เดือน
- ๕.๓ สร้างระบบการสอนงาน (Coaching) กับผู้ปฏิบัติในแต่ละหน้าที่ เพื่อสร้าง
ทักษะในระหว่างการทำงาน (On the Job Training)
- ๕.๔ กำหนดเส้นทางความก้าวหน้า (Career Path) ให้มีความเจริญก้าวหน้าของ
สายงาน และการได้รับประโยชน์อื่นใดที่ชัดเจน
- ๕.๕ เพิ่มสวัสดิการให้กับเจ้าหน้าที่ เช่น เพิ่มค่าครองชีพ
- ๕.๖ จัดให้มีกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรม/จริยธรรม ให้กับเจ้าหน้าที่

๖. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาในเรื่องของระบบการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังที่มีประสิทธิภาพ
เพื่อประโยชน์ในการจำแนกผู้ต้องขังกลุ่มต่างๆ ออกจากกัน อันจะส่งผลต่อการกำหนดวิธีการปฏิบัติ

ต่อผู้ต้องขังแต่ละกลุ่มได้อย่างสมบูรณ์ อันนำมาซึ่งเป้าประสงค์สูงสุดคือการป้องกันสังคม และเพื่อคืนคนดีสู่สังคมต่อไป